

**Stichting  
Molenaarspensioenfonds**

# **Jaarverslag 2022**

---

Edvard Munchweg 107-B  
13278 MK Almere  
085-2104099  
Mail: [Info@molenaarspensioenfonds.nl](mailto:Info@molenaarspensioenfonds.nl)  
Internet: [www.molenaarspensioenfonds.nl](http://www.molenaarspensioenfonds.nl)



## Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG .....	3
Voorwoord .....	4
Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen .....	6
1 Visie, missie en strategie.....	8
1.1 Toekomstvisie .....	8
1.2 Visie en missie.....	8
1.3 Strategie.....	9
2 Karakteristieken van het MPF.....	10
2.1 Profiel van de organisatie .....	10
2.1.1 Samenstelling bestuur .....	11
2.1.2 Sleutelfuncties.....	16
2.1.3 Samenstelling verantwoordingsorgaan .....	17
2.1.4 Raad van toezicht.....	18
2.1.5 Klachtenregeling, geschillenregeling en geschillencommissie .....	19
2.1.6 Bij het MPF betrokken partijen.....	19
3 Verslag van het bestuur van MPF .....	23
3.1 Bestuursbesluiten .....	24
3.2 Governance.....	29
3.2.1 Bestuurlijke commissiestructuur .....	29
3.2.2 Code pensioenfondsen .....	29
3.2.3 Diversiteitsbeleid .....	31
3.2.4 Geschiktheid en functioneren bestuur .....	31
3.2.5 Integriteitsbeleid.....	32
3.2.6 Gedragscode .....	32
3.2.7 AVG .....	32
3.2.8 Toezichthouders AFM, DNB en AP.....	33
3.3 Communicatie .....	34
3.4 Belangrijke ontwikkelingen.....	34
3.4.1 Sociaal-economische en financiële ontwikkelingen .....	35
3.5 Vermogensbeheer.....	37
3.5.1 Samenvatting van het beleggingsbeleid .....	37
3.5.2 Maatschappelijk verantwoord beleggen .....	40
3.5.3 Evaluaties en besluitvorming.....	40

3.5.4 Evaluatie financieel resultaat 2022.....	41
3.5.5 Z-score.....	43
3.6 Risico en beheersing .....	44
3.7 Uitvoeringskosten .....	52
3.7.1 Transparantie .....	52
3.7.2 Kosten van pensioenbeheer .....	52
3.7.3 Kosten vermogensbeheer .....	55
3.7.4 Bestuursoordeel over kosten.....	57
3.7.5 Gebeurtenissen na balansdatum.....	58
VERANTWOORDING EN TOEZICHT .....	59
Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan .....	60
Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan .....	65
Het verslag van de Raad van Toezicht .....	66
Reactie van het bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht .....	70
JAARREKENING.....	71
Balans per 31 december .....	72
Staat van baten en lasten .....	74
Resultaat naar bronnen .....	76
Kasstroomoverzicht .....	77
Toelichting op de grondslagen.....	78
Toelichting op de balans .....	86
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	100
OVERIGE GEGEVENS.....	109
Actuariële verklaring.....	110
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	112
Verantwoording Code Pensioenfondsen, februari 2023 .....	121

---

# BESTUURSVERSLAG

---

## Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag 2022 van Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna: het MPF). Dit jaarverslag bestaat uit het verslag van het bestuur en de jaarrekening.

### Bestuursverslag

Het bestuur informeert de lezer in het bestuursverslag over de kerncijfers, de visie, missie en strategie, de organisatie van het pensioenfonds en de kenmerken van de pensioenregeling. Tevens doet het bestuur verslag van de beleidsmatige onderwerpen die in 2022 door het bestuur behandeld zijn. Verder geeft het bestuur op een transparante manier inzage in de kosten van het vermogensbeheer en de pensioenadministratie. Tot slot zijn ook het verslag van de raad van toezicht en het oordeel van het verantwoordingsorgaan in het bestuursverslag opgenomen.

### Jaarrekening, actuariële verklaring en controleverklaring

De jaarrekening gaat over het fondsvermogen en de veranderingen daarin gedurende het jaar 2022. De actuariële verklaring en de controleverklaring treft u onder de overige gegevens aan.

De bedragen in dit jaarverslag zijn afgerond op en vermeld in een veelvoud van duizend (€ 1.000) tenzij expliciet anders is aangegeven.

### Belangrijkste bestuurlijke aangelegenheden

#### *Aanbevelingen accountant, certificerend actuaire, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan jaarwerk 2021*

Het bestuur heeft de aanbevelingen van de accountant, de certificerend actuaire, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan naar aanleiding van het jaarwerk 2021 besproken en over de opvolging aan voormelde partijen gerapporteerd.

#### *Strategie*

Het bestuur van het MPF heeft met het oog op de toekomst van het pensioenfonds een strategisch plan opgesteld. Belangrijk speerpunt van dit plan was in eerste instantie 'Draagvlakverbreding'. De toename van het aantal aangesloten werkgevers in de jaren tot en met 2017 laat zien dat dit beleid van het bestuur een positief effect gehad heeft. Ondanks een gematigde groei van het aantal aangesloten ondernemingen en van het aantal deelnemers in de afgelopen jaren verwacht het bestuur, gezien de ontwikkelingen in de sector, in de nabije toekomst geen substantiële groei meer. Zonder substantiële groei is het pensioenfonds niet toekomstbestendig. Daarom heeft het bestuur in 2019 opdracht gegeven aan een externe deskundige om samen met het bestuur diverse toekomstscenario's te onderzoeken en uit te werken. Ook Sociale Partners zijn bij dit onderzoek betrokken. In 2020 heeft het bestuur op basis van dit onderzoek geconcludeerd dat het MPF te klein is om als pensioenfonds zelfstandig te blijven bestaan. Daarom heeft het bestuur in 2020 het voorgenomen besluit genomen om op te gaan in een ander pensioenfonds. Het bestuur heeft het jaar 2021 gebruikt om de mogelijkheden tot een collectieve waardeoverdracht (hierna CWO) naar de beoogde kandidaat te verkennen. Deze verkenning heeft geleid tot de keuze voor BPL Pensioen als beoogd overname kandidaat. Eind september 2022 hebben de besturen van het MPF en BPL Pensioen gezamenlijk geconcludeerd dat het in dit stadium niet mogelijk was om een beheerste overgang per 1 januari 2023 te realiseren en dat het daarmee voor deelnemers en werkgevers niet verantwoord was om het CWO-traject door te zetten. Daarom is besloten om het CWO-traject te beëindigen. Het pensioenfonds blijft daarmee voortbestaan en richt zich nu op de toekomst.

#### *Pensioenakkoord*

Na het afzien van de CWO richt het bestuur van het MPF zich nu volledig op de benodigde aanpassingen voor het pensioenfonds en de pensioenregeling in verband met de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Het bestuur heeft daartoe in 2022 een stuurgroep opgericht. Het bestuur is in dit kader met de sociale partners in de graan- en verwerkende industrie in gesprek over de gevolgen en de besluiten die door sociale partners genomen moeten worden. Het bestuur heeft de sociale partners onder meer gefaciliteerd door diverse informatieve sessies over het Pensioenakkoord aan te bieden. Naast de sociale partners is het bestuur met het verantwoordingsorgaan in gesprek gegaan over het Pensioenakkoord en de rol van het verantwoordingsorgaan daarbij. Ook het verantwoordingsorgaan is door het bestuur gefaciliteerd met informatieve sessies over het Pensioenakkoord.

In 2022 heeft een risicopreferentie onderzoek onder deelnemers plaatsgevonden. In het onderzoek werd apart ingezoomd op de risicobereidheid en de risicocapaciteit. Daarnaast is gevraagd naar bepaalde voorkeuren over het onderwerp pensioen. Deze vragen zijn bedoeld om meer gevoel te krijgen bij de deelnemers die hebben meegedaan aan het onderzoek. Het bestuur vond het onderzoek onvoldoende representatief en is voornemens om een vervolg onderzoek uit te voeren.

### *Ontwikkeling financiële positie*

Dankzij de gestegen rente is de financiële situatie van het fonds in 2022 is ten opzichte van de voorgaande jaren verbeterd. Het herstelplan is beëindigd wanneer de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen op of boven het vereist eigen vermogen. Volgens de maandelijkse dekkingsgraadrapportage is dit per Q1 2022 het geval. Per 31 december 2022 ligt de beleidsdekkingsgraad volgens de maandrapportage ook boven het vereist eigen vermogen. Het MPF is inmiddels uit herstel, het herstelplan is op dit moment niet meer van toepassing.

### *Pensioenregeling*

Het MPF heeft de opdracht van sociale partners voor de uitvoering van de pensioenregeling per 1 januari 2022 aanvaard. Sociale partners hebben besloten om de premie in 2022 te handhaven op 30,40%. Door de opgelopen rente ligt de premiedekkingsgraad eind 2022 op 115%. Zolang de premiedekkingsgraad meer is dan 115%, draagt deze positief bij.

### *Coronapandemie*

Het MPF is de in 2020 ingezette extra maatregelen zoals extra monitoring van debiteuren en ontwikkelingen in de bedrijfstak blijven handhaven. Ook in 2022 werd er voornamelijk digitaal vergaderd.

### *Oekraïne*

Sinds februari 2022 is sprake van een oorlogssituatie in de Oekraïne. Het MPF monitort scherp de eventuele impact van deze oorlogssituatie op het pensioenfonds. Dit betreft o.a. het voldoen aan sanctiewetgeving, het mogelijke effect op de beleggingsportefeuille, cybersecurity en de eventuele effecten binnen de graanbe- en verwerkende industrie. Voor de fondsen waarin het MPF belegt waar sprake is van beleggingen in Rusland heeft onze vermogensbeheerder Aegon, conform de sanctiewetgeving een melding gedaan aan DNB. Het verkopen van deze beleggingen is helaas nog niet mogelijk geweest, maar zal gebeuren zodra dit wel het geval is.

### *Vasstelling bestuursverslag*

Het bestuur van het MPF heeft het jaarverslag 2022 en de daarbij behorende staten voor DNB vastgesteld op 21 juni 2023.

Het bestuur van het MPF bedankt iedereen die zich in 2022 voor het MPF ingezet heeft.

Stichting Molenaarspensioenfonds  
Rijswijk, 21 juni 2023

R. Hagendijk, werkgeversvoorzitter  
R. Barnhoorn, werknemersvoorzitter

## Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

	2022	2021	2020	2019	2018
Franchise (x € 1,00)	14.802	14.544	14.167	13.785	13.344
Maximum grondslag (x € 1,00)	44.904	43.767	43.065	42.142	41.270
Maximum jaarsalaris (x € 1,00)	59.706	58.311	57.232	55.927	54.614
<b>Werkgevers (aantal)</b>	137	148	152	147	149
<b>Deelnemers (aantal)</b>					
Premiebetalend	3.250	3.387	3.450	3.222	2.851
Arbeidsongeschikt	121	71	75	79	85
<b>Totaal actief</b>	3.371	3.458	3.525	3.301	2.936
Gewezen deelnemers (slapers)	6.476	6.185	5.924	6.246	6.097
<b>Totaal deelnemers</b>	9.847	9.643	9.449	9.547	9.033
<b>Pensioengerechtigden (aantal)</b>					
Ouderdomspensioen	1.773	1.707	1.670	1.627	1.600
Nabestaandenpensioen	704	692	689	676	671
Wezenpensioen	22	28	29	27	26
<b>Totaal pensioengerechtigden</b>	2.499	2.427	2.388	2.330	2.297
<b>Pensioenen</b>					
Premiebijdragen	30.704	29.702	27.297	24.497	26.885
Kostendeekkende premie	43.748	45.277	46.472	34.731	27.476
Gedempte kostendeekkende premie	27.939	26.608	22.847	20.220	16.379
Feitelijke premie	30.704	29.702	27.297	24.446	21.774
Uitkeringen	9.895	9.438	8.823	8.274	7.994
Afkoop kleine pensioenen	123	284	149	105	135
<b>Kosten</b>					
Uitvoeringskosten	2.504	2.565	2.676	2.069	692.514
Uitvoeringskosten per deelnemer (x € 1,00)	427	436	452	368	288
Totaal beleggingskosten (incl. transactiekosten)	1.760	1.903	1.776	1.555	1.522
Beleggingskosten per deelnemer (x € 1,00)	300	323	300	276	291
<b>Vermogen en solvabiliteit</b>					
Aanwezig vermogen	550.277	775.046	769.581	677.402	545.631
Vereist eigen vermogen	63.873	83.842	77.290	68.626	56.348
Minimaal vereist eigen vermogen (FTK)	17.309	24.430	25.694	22.895	18.582
Algemene reserve	2.223	14.396	-13.127	-22.761	-27.175
Pensioenverplichtingen	484.224	670.691	698.596	624.696	510.334
Herverzekeringsdeel technische voorziening	173.064	254.400	282.374	280.725	251.375
Technische voorziening excassokosten	-	6.199	6.881	6.840	6.124
Voorziening VUT graan	316	388	460	532	604
Spaarfonds gemoedsbezwaarden	294	300	281	268	379
Actuele dekkingsgraad	113,6%	114,5%	109,1%	107,3%	105,6%
Beleidsdekkingsgraad	114,0%	111,8%	102,5%	106,4%	108,8%
Vereiste dekkingsgraad (eigen beheer)	113,2%	112,4%	110,9%	110,9%	110,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (eigen beheer)	105,6%	105,8%	106,0%	106,5%	-
Minimaal vereiste dekkingsgraad (totaal fonds)	103,6%	103,6%	103,6%	103,6%	-



# BESTUURSVERSLAG

	2022	2021	2020	2019	2018
<b>Beleggingsportefeuille</b>					
Vastgoedbeleggingen	-	15.583	14.411	11.954	8.645
Aandelen	162.459	211.215	196.696	161.679	119.770
Vastrentende waarden	205.485	285.045	267.547	217.826	158.538
Overige beleggingen	-3.158	39	58	51	7
	364.787	511.883	478.713	391.511	286.960
Totaal belegd vermogen in herverzekerde depots	103.297	112.492	111.665	113.625	113.666
<b>Beleggingsrendement</b>					
Beleggingsopbrengsten	-169.222	8.149	68.848	80.625	-4.803
Totaal rendement portefeuille (excl. renteafdekking)	-17,92%	11,98%	9,11%	17,05%	-4,73%
Totaal rendement portefeuille (incl. renteafdekking)	-32,46%	1,56%	17,23%	27,61%	-1,64%
Benchmarkrendement portefeuille	-16,92%	11,28%	7,83%	16,38%	-4,92%
Kosten vermogensbeheer (excl. transactiekosten)	1.374	1.499	1.499	1.250	1.165
Kosten vermogensbeheer in % gemiddeld belegd vermogen	0,30%	0,25%	0,25%	0,26%	0,29%
Transactiekosten	385	404	434	305	356
Transactiekosten in % gemiddelde belegd vermogen	0,08%	0,07%	0,08%	0,06%	0,09%
Z-score	-0,453	0,601	0,753	0,469	0,281
Performancetoets	1,39	1,31	1,19	1,00	1,08

## 1 Visie, missie en strategie

### 1.1 Toekomstvisie

Het Nederlandse pensioenstelsel wordt met zijn verplichtstelling en zijn solidariteitsbeginsel gezien als één van de beste pensioenstelsels in de wereld. Het bestuur van het MPF twijfelt daarom niet aan het nut van een breed gedragen bedrijfstakpensioenfonds, dat zonder winstoogmerk ingelegde pensioengelden zo efficiënt mogelijk beheert. Het bestuur van het MPF volgt de brede maatschappelijke discussie rondom pensioen. Ook de ontwikkelingen rondom de stelselherziening worden gevolgd.

Het bestuur van het MPF heeft met het oog op de toekomst van het pensioenfonds een strategisch plan opgesteld. Belangrijk speerpunt was 'Draagvlakverbreding'. Het MPF wilde de pensioenregeling aantrekkelijk maken voor en onder de aandacht brengen bij vrijgestelde ondernemingen en aan de sector gelieerde bedrijven om te bewerkstelligen dat zij hun vrijstelling opnieuw tegen het licht zouden houden c.q. zich vrijwillig aan zouden sluiten. De toename van het aantal aangesloten werkgevers in de jaren tot en met 2017 laat zien dat dit beleid van het bestuur van het MPF een positief effect heeft gehad. Ondanks een gematigde groei van het aantal aangesloten ondernemingen en van het aantal deelnemers in 2018 en 2019 verwacht het bestuur geen substantiële groei meer in de nabije toekomst. En zonder die substantiële groei is het pensioenfonds niet toekomstbestendig. De kosten per deelnemer zullen dan alleen maar toenemen. Daarom heeft het bestuur opdracht gegeven aan een externe deskundige om samen met het bestuur diverse toekomstscenario's te onderzoeken en uit te werken. Dit onderzoek heeft in 2019 grotendeels zijn beslag gekregen. Ook Sociale Partners zijn bij dit onderzoek betrokken geweest.

In 2020 concludeerde het bestuur op basis van dit onderzoek dat het MPF te klein is om als pensioenfonds zelfstandig te blijven bestaan. Daarom heeft het bestuur in 2020 het voorgenomen besluit genomen om op te gaan in een ander pensioenfonds. Het bestuur heeft het jaar 2021 gebruikt om de mogelijkheden tot een collectieve waardeoverdracht (hierna CWO) naar de beoogde kandidaat te verkennen. Deze verkenning is in 2022 voortgezet. Eind september hebben de besturen van het MPF en BPL Pensioen gezamenlijk geconcludeerd dat het in dit stadium niet mogelijk is om een beheerste overgang per 1 januari 2023 te realiseren en dat het daarmee voor deelnemers en werkgevers niet verantwoord is om het CWO-traject door te zetten. Daarom is besloten om het CWO-traject te beëindigen.

In 2023 richt MPF zich vooral op de implementatie van de Wtp en het wijzigen van de pensioenregeling waarbij rekening wordt gehouden met eventuele consolidatie na implementatie. Duidelijk is dat het gaat om een complex traject met veel keuzes en besluiten waarbij meerdere stakeholders betrokken zijn. Het bestuur heeft ten behoeve van dit traject in 2022 een stuurgroep opgericht. Het bestuur is met de sociale partners in de graan- en verwerkende industrie in gesprek over de gevolgen en de besluiten die door sociale partners moeten worden genomen. In 2023 wordt verder invulling gegeven aan de implementatie van de Wtp.

### 1.2 Visie en missie

De visie van het MPF is om de deelnemers nu en in de toekomst op een transparante wijze een adequaat pensioen te bieden.

De missie is op een verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht, de verplichtingen aan de deelnemers waarmaken.

De zes kernwaarden voor het MPF zijn:

1. betrouwbaar;
2. transparant;
3. betrokken;
4. deskundig;
5. bereikbaar;
6. duurzaam.

Het karakter van de sector dient zichtbaar te zijn in het MPF. De stakeholders moeten zich kunnen vinden in waar het MPF voor staat. Voor de deelnemers is het belangrijk dat zij kunnen aangeven wat zij verwachten van het MPF en dat het MPF waarmaakt wat het belooft en dit zichtbaar maakt.

## 1.3 Strategie

Het bestuur van het MPF heeft in 2015 zijn strategisch plan opgesteld voor een periode van vijf jaar met daarin de kernwaarden en de beleidsdoelen die het bestuur van het MPF heeft opgesteld. Het bestuur van het MPF zal bij zijn beslissingen bewust de visie, de missie en de kernwaarden van het MPF in ogenschouw nemen.

Het strategisch plan is een overkoepelend plan van aanpak dat het strategisch kompas van het bestuur vormt. De strategie van het MPF (streven naar schaalvergroting om de kosten te drukken) is onveranderd gebleven maar de visie van het bestuur op hoe deze schaalvergroting tot stand moet komen is wel gewijzigd: van draagvlakverbreding naar het opgaan in een ander pensioenfonds. Nu de CWO per 1 januari 2023 niet is doorgegaan richt het MPF zich de komende jaren op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen waarbij consolidatie in de toekomst niet is uitgesloten.

De strategie van het MPF geeft antwoord op vragen als 'Waar gaat de organisatie heen?', 'Welke doelen streeft het MPF na?' en 'Welke middelen gaat het MPF inzetten?'.

Het MPF heeft als doel om deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden binnen de werkingssfeer van de verplichtstellingsbeschikking te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het streven hierbij is om een pensioenregeling van 75% middelloon met jaarlijkse indexatie tegen marktconforme kosten uit te voeren en optimaal te beheren.

### Opdracht MPF

Het MPF heeft als opdracht uitvoering te geven aan het uitvoeringsreglement zoals dat geldt voor aangesloten werkgevers, deelnemers, premievrije deelnemers, gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden.

### Doelgroepen MPF

De doelgroepen van het MPF zijn:

- (gewezen) deelnemers;
- pensioengerechtigden;
- werkgevers.

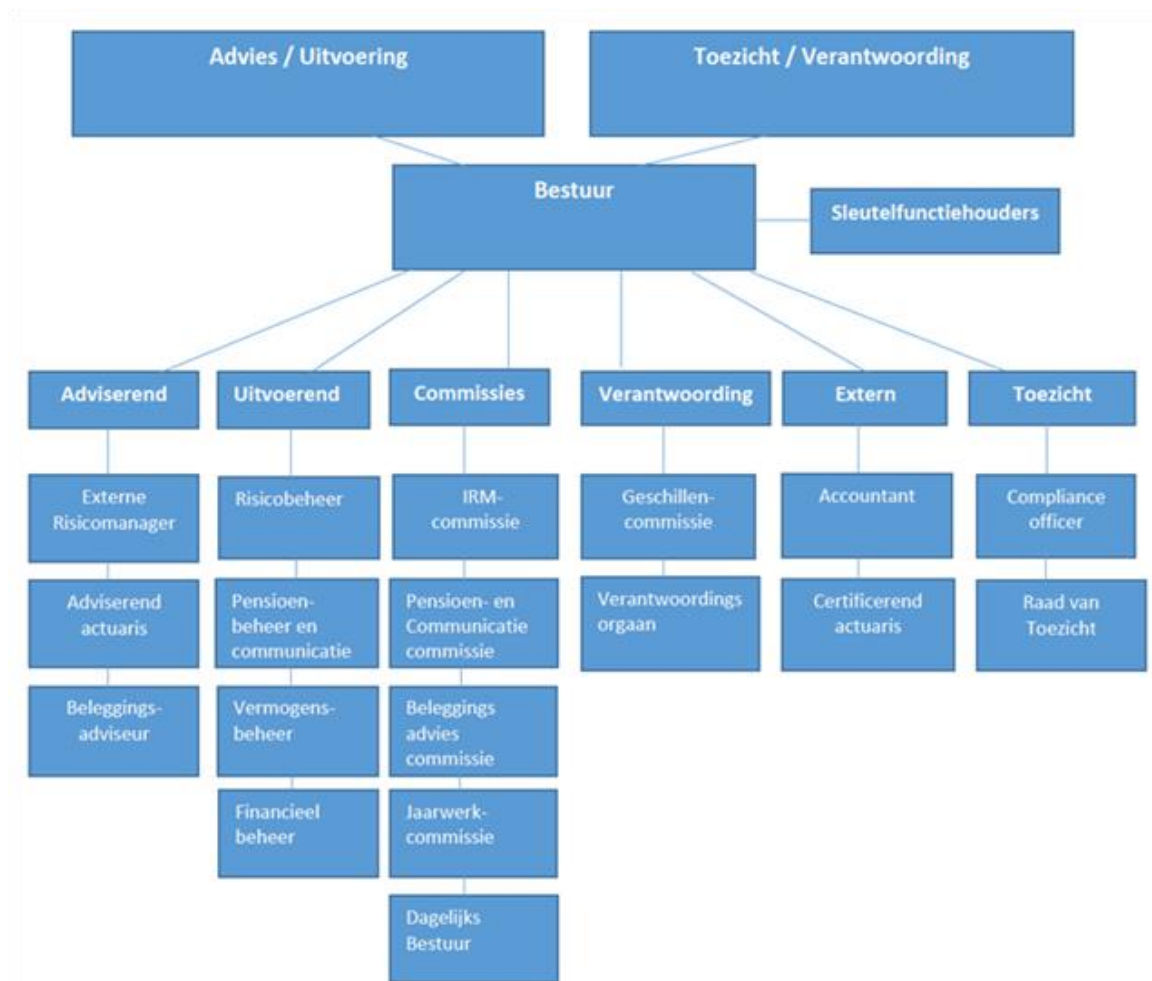
De bij het pensioenfonds betrokken sociale partners, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zijn betrokken bij en geïnformeerd over de speerpunten van het strategisch plan van het MPF incl. de toekomstvisie van het bestuur. Het bestuur van het MPF monitort het strategisch plan jaarlijks en actualiseert dit als daar aanleiding toe is.

## 2 Karakteristieken van het MPF

### 2.1 Profiel van de organisatie

Het MPF, statutair gevestigd te Amsterdam, is in 2003 opgericht als verplicht gesteld pensioenfonds. Voor deze datum bestond de voorganger van deze stichting, de Stichting Pensioenfonds voor het Molenaarsbedrijf en aanverwante bedrijven, statutair gevestigd te Amsterdam en opgericht in 1959. De laatste statutenwijziging heeft plaatsgevonden op 14 oktober 2020. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149465. Het MPF is een bedrijfstakpensioenfonds dat is aangesloten bij de Pensioenfederatie. De Pensioenfederatie bevordert samen met en namens haar leden de doorontwikkeling, instandhouding en uitvoering van een kwalitatief goed en betrouwbaar pensioenstelsel in Nederland.

Hieronder is de organisatie van het MPF schematisch weergegeven.



Figuur 1 Organisatieschema van het MPF per 31 december 2022.

Beheer belegd vermogen en opgebouwde pensioenaanspraken

- Sinds de omvorming tot een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds in 2003 is de administratie en het belegd vermogen van het pensioenfonds onderverdeeld in 3 depots. Gezamenlijk vormen deze depots het pensioenvermogen waar alle deelnemers aanspraak op maken.
- Er is geen sprake van losse depots die toe te wijzen zijn aan specifieke deelnemers: het herverzekerd depot heeft betrekking op alle pensioenen opgebouwd voor 1 januari 2006;

- het depot vrij vermogen heeft betrekking op alle pensioenen opgebouwd vanaf 1 januari 2006. Dit depot is in eigen beheer;
- depot 0 heeft betrekking op aanspraken van de basis- en aanvullende regeling binnen het garantiecontract, zonder winstdeling. De winstdeling is in het verleden contant door Aegon met het fonds afgerekend. Deze aanspraken komen volledig voor rekening en risico van Aegon.

Het beheer van de opgebouwde pensioenaanspraken is ondergebracht bij Appel Pensioenuitvoering. De bestuursondersteuning is ondergebracht bij Montae & Partners.

## 2.1.1 Samenstelling bestuur

Het bestuur van het MPF is een paritair bestuur dat bestaat uit zeven leden: drie vertegenwoordigers namens werkgevers, drie vertegenwoordigers namens werknemers en één vertegenwoordiger namens pensioengerechtigden. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid behartigt het bestuur op evenwichtige wijze de belangen van alle betrokkenen bij het MPF. Deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en aangesloten bedrijven kunnen rekenen op deskundig en integer handelen door het bestuur van het MPF.

Bestuursleden mogen alleen worden benoemd als DNB een positief besluit heeft afgegeven. Naar het oordeel van DNB moeten de personen die het beleid van een pensioenfonds (mede) bepalen voldoende deskundig zijn en beschikken over de juiste competenties met het oog op het behartigen van de belangen van de (gewezen) deelnemers en overige belanghebbenden. Ook worden zij beoordeeld op betrouwbaarheid, integriteit en het beschikbaar hebben van voldoende tijd voor het pensioenfonds. De bestuursleden worden daarom door DNB getoetst op geschiktheid. Het bestuur wordt bijgestaan door externe adviseurs.

De samenstelling van het bestuur van het MPF was per 31 december 2022 als volgt.

Naam	Geboortjaar	Functie	Vertegenwoordiging	Aftredend op
<b>Werkgevers</b>				
De heer R. Hagendijk	1952	werkgeversvoorzitter	Nevedi	1 januari 2024
De heer J.J. Teuwen	1971	plv. werkgeversvoorzitter en sleutelfunctiehouder interne audit	Nevedi	1 juli 2023
Mevrouw I.W. Hollander	1971	Lid	Nevedi	1 januari 2023
<b>Werknemers</b>				
De heer R. Barnhoorn	1964	werknemersvoorzitter	FNV	1 januari 2024
De heer J.W. Eggen	1963	Lid en sleutelfunctiehouder risicobeheer	De Unie	1 januari 2024
Mevrouw U.S. van den Bout-Kisoen	1974	plv. werknemersvoorzitter	CNV Vakmensen	1 januari 2025
<b>Pensioengerechtigden</b>				
De heer W.B.E. Rutgers	1965	Lid	FNV	1 maart 2026

Mevrouw I.W. Hollander is per 1 januari 2023 teruggetreden uit het bestuur.

Het bestuur van het MPF heeft met ingang van 2017 een bestuurderservaringsplaats ingesteld. Het bestuur van het MPF stelt zo jonge bestuurders in de gelegenheid om ervaring op te doen. De zittingstermijn is steeds voor de duur van een jaar en de betreffende persoon heeft de status van toehoorder. Met ingang van april 2022 wordt de bestuurderservaringsplaats ingevuld door mevrouw A. Schiphuis-Klompmaker.

Conform de statuten is de werknemersvoorzitter in 2021 en 2022 de voorzitter van het bestuur. Met het terugtreden van mevrouw Bronswijk heeft de heer Hagendijk in overleg met het bestuur het voorzitterschap per juni 2021 overgenomen.

# BESTUURSVERSLAG

## Nevenfuncties

De leden van het bestuur van het MPF en het expertlid BAC hebben in het verslagjaar de volgende nevenfuncties verricht:

De heer R. Hagendijk	Voorzitter RvC Rabo Regio Schiphol Voorzitter Kringraad Rabo MRA Lid Algemene Leden Raad Rabo Lid spoedcommissie Rabo Voorzitter VvE Aquaradius
De heer J.J. Teuwen	Financieel Directeur bij Fransen Gerrits Vastgoed BV in Erp Geschäftsführer bij Vikra Holding GmbH in Casekow (Duitsland) Geschäftsführer bij Vikra Futter GmbH in Casekow (Duitsland) Voorzitter Oud Voortrekkers Vereniging in Mierlo Secretaris en penningmeester van Stichting Outdoor Adventure in Mierlo tot juli 2022
Mevrouw I.W. Hollander	Senior adviseur vermogensbeheer Pensioenfonds WRI Bestuurslid en voorzitter Beleggingscommissie Pensioenfonds Recreatie Voorzitter Klantenraad SAREF
De heer R. Barnhoorn	Pensioenfondsbestuurder/adviseur FNV Lid bestuur Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf <ul style="list-style-type: none"> <li>- Werknemersvoorzitter/lid dagelijks bestuur</li> <li>- Lid risicocommissie</li> <li>- Lid pensioencommissie</li> </ul> Lid belanghebbendenorgaan kring D St. De Nationale APF Lid commissie van beroep Stichting Pensioenfonds ABP Lid commissie van beroep BPL (Landbouw)
De heer J.W. Eggen	Adviseur Pensioenen bij De Unie Bestuurslid Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lid Risico Adviescommissie</li> <li>- Lid Pensioen Uitbestedings Adviescommissie</li> </ul> Vereffenaar Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Reisbranche i.l. Lid Belanghebbendenorgaan kring D De Nationale APF
Mevrouw U.S. van den Bout-Kisoen	Pensioenfondsbestuurder CNV Vakmensen Werknemersvoorzitter Bedrijfspensioenfonds voor de Agrarische en Voedselvoorzieningshandel (geliquideerd in februari 2022) Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lid actuariel, risicobeheer en governance commissie (ARGC)</li> </ul> Bestuurslid Pensioenfonds Vervoer <ul style="list-style-type: none"> <li>- aandachtsgebied: vermogensbeheer &amp; risicomanagement en AO/IC, finance en uitbesteding, IT, cybercrime, digitalisering en ESG.</li> </ul> Bestuurslid Ondernemingspensioenfonds NN CDC (gesloten okt 2022) Aandachtsgebied: balansbeheer, pensioen, communicatie & governance
De heer W.B.E. Rutgers	Pensioenbestuurder FNV Bestuurslid Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt-, en Textielindustrie <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lid beleggingscommissie</li> </ul> Bestuurslid Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij <ul style="list-style-type: none"> <li>- Portefeuillehouder Finance, AO en IT</li> <li>- Lid werkgroep Pensioenakkoord</li> </ul>

De heer R. Albrecht (expertlid BAC; geen bestuurslid)	Bestuurslid Pensioenfonds Alliance Voorzitter beleggingsadviescommissie SPRH Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Ecolab Lid raad van toezicht Pensioenfonds Bakkers Docent, SPO Lid raad van toezicht Pensioenfonds Bakkers Ethics trainer, NNIP, PGGM, MN, Pelargos, Bux, Charco & Dique, Lid commissie ethiek en commissie advocacy, CFA Society VBA Netherlands Investment consultant Adviseur Roccade
---	--

## Bestuurlijke commissies en werkgroepen

Het bestuur van het MPF werkt met vaste en tijdelijke bestuurlijke commissies en projectgroepen. In het verslagjaar kende het MPF, naast het Dagelijks Bestuur, de volgende vier commissies en de volgende projectgroep:

- pensioen- en communicatiecommissie (PCC);
- beleggingsadviescommissie (BAC);
- jaarwerkcommissie (JWC);
- integraal risicomanagementcommissie (IRMC);
- projectgroep Toekomst.

De commissies en de projectgroep worden bemenst door bestuursleden. Hieraan kunnen adviseurs en externe deskundigen worden toegevoegd. De commissies/projectgroep bereiden bestuursbesluiten voor en zien toe op een correcte uitvoering van de genomen besluiten. In vergelijking met een projectgroep heeft een commissie een structureel karakter en zijn de bevoegdheden formeel vastgelegd in een reglement.

Bij de bemensing van de commissies is, waar mogelijk, rekening gehouden met de pariteit binnen het bestuur van het MPF. Het voordeel van het instellen van bestuurlijke commissies is dat het bestuur van het MPF de focus kan houden op de uitgezette beleidslijnen. De commissies brengen na een gedegen voorbereiding advies uit aan het bestuur van het MPF over onderwerpen die binnen het aandachtsgebied van de betreffende commissie vallen.

Naast voormelde commissies kent het bestuur van het MPF ook nog een controlecommissie aan welke commissie de door het pensioenfonds te betalen facturen voor akkoord worden voorgelegd. De commissie bestaat uit twee bestuursleden waarvan de samenstelling rouleert. Elk jaar wordt één van de leden door een ander bestuurslid vervangen. Hierdoor wordt de totale zittingsduur van een bestuurslid in deze commissie twee jaar. De controlecommissie bestond op 31 december 2022 uit mevrouw van den Bout-Kisoen en de heer Eggen. Per 1 januari 2023 is mevrouw Van den Bout-Kisoen vervangen door de heer Rutgers.

### a. *Dagelijks Bestuur*

Het DB bestaat uit de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter van het bestuur. Het DB:

- vertegenwoordigt het bestuur en is namens het bestuur bevoegd om uitvoeringsbesluiten te nemen die voortvloeien uit vastgesteld beleid;
- is primair aanspreekpunt voor de dagelijkse gang van zaken betreffende bestuursondersteuning en de uitvoeringswerkzaamheden;
- ondertekent vastgelegde besluiten, notulen van bestuursvergaderingen, formele teksten die in het bestuur genomen besluiten verwoorden, formele brieven die namens het pensioenfonds verzonden worden;
- bereidt samen met bestuursondersteuning de bestuursvergaderingen voor;
- monitort de strategie van het pensioenfonds en de uitvoering van de actiepunten in dat kader;
- ziet toe op de opvolging van de bevindingen van de bestuurlijke commissies, de controlerend accountant, de certificerend actuaris, de houders van sleutelfuncties zoals genoemd in de statuten van het pensioenfonds, de externe compliance officer, de functionaris gegevensbescherming, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht in het geval die zijn voortgekomen uit het bestuursverslag van enig jaar;
- kan voorstellen met betrekking tot de uitvoering van beleid ter besluitvorming indienen bij het bestuur. De taken en bevoegdheden van het DB zijn vastgelegd in het reglement van het DB.

De taken en bevoegdheden van het DB zijn vastgelegd in het reglement van het DB.

Het Dagelijks Bestuur bestond op 31 december 2022 uit de volgende bestuursleden:

- de heer Hagendijk (werkgeversvoorzitter)
- de heer Barnhoorn (werknemersvoorzitter)

Het DB vergaderde in 2022 tien keer. Daarnaast kwam het DB nog drie keer bij elkaar voor gesprekken de raad van toezicht, de directie van Appel en voor een kennismakingsgesprek met de heer Rutgers.

## *b. Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC)*

De PCC adviseert de commissie onder meer over het opstellen en aanpassen van (beleids)documenten van het pensioenfonds waaronder de statuten en pensioenreglementen, het (jaarlijks) vaststellen van de pensioenpremies en parameters van het pensioenfonds, het aanpassen van de uitbesteding in het algemeen en de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s) in het bijzonder, het beleidsplan communicatie en het jaarplan communicatie, inhoud en vormgeving communicatie in het algemeen, zowel schriftelijk als digitaal.

De PCC heeft het mandaat voor:

- het realiseren van statuten- en reglementswijzigingen nadat het bestuur erover heeft besloten;
- het overleggen met en aansturen van de adviserend actuaris, waaronder met betrekking tot het vaststellen van de pensioenpremies en de parameters;
- het uitwerken van de aanpassing van de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s), nadat het bestuur erover heeft besloten, en het overleggen met en aansturen van de uitvoerder;
- het aansturen van de functionaris gegevensbescherming van het fonds in het kader naleving van het privacybeleid;
- de tekst van standaard brieven aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers;
- het geven van akkoord voor de uitvoering van niet-wettelijk verplichte communicatie, waaronder brochures en fotografie;
- het geven van opdracht voor onderzoeken en de goedkeuring van kosten daarvan op het gebied van communicatie;
- het geven van goedkeuring van plannings met betrekking tot communicatietrajecten;
- de verwerking van onderwerpen in communicatie-uitingen nadat het bestuur hierover heeft besloten.

De commissie kan voorstellen ter besluitvorming indienen bij het bestuur. De taken en bevoegdheden van de PCC zijn vastgelegd in het reglement van de PCC.

De PCC bestond op 31 december 2022 uit de volgende bestuursleden:

- mevrouw Van den Bout- Kisoen (voorzitter)
- de heer Barnhoorn

De commissie vergaderde in 2022 vijf keer. Daarnaast vergaderde de commissie nog vier keer met de directie van Appel Pensioenuitvoering.

## *c. Beleggingsadviescommissie (BAC)*

De BAC monitort:

- de afspraken die zijn vastgelegd in de uitbestedingsovereenkomst en de dienstverleningsovereenkomst met de vermogensbeheerder;
- de resultaten van het beleggingsbeleid waarover wordt gerapporteerd in maand- en kwartaalrapportages;
- de risicobeheersmaatregelen die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten en beleggingsrichtlijnen waarover wordt gerapporteerd in maand- en kwartaalrapportages;
- de risicobeheersmaatregelen die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten en beleggingsrichtlijnen waarover wordt gerapporteerd in de risicorapportage;
- de financiële en niet-financiële risico's voortvloeiend uit de uitvoering van het beleggingsbeleid.

De BAC adviseert het bestuur over de beleggingsbeginselen (welke beginselen in het strategisch beleggingsplan (Investment Policy Statement, hierna: IPS) opgenomen zijn), het beleggingsbeleid (waaronder ALM en opstellen beleggingsplan), de beleggingsportefeuille, investeringen en desinvesteringen en het risicobeleid inzake de beleggingen. Het IPS wordt jaarlijks door de BAC opgesteld en door het bestuur vastgesteld. Datzelfde geldt voor het jaarlijks beleggingsplan.



De BAC heeft mandaat voor besluiten inzake aanpassing rentehedge die binnen bestaand beleid passen (rebalancing en aanpassingen bij overschrijding bandbreedtes), voorbereiding van contractaangelegenheden, het geven van additionele onderzoekopdrachten aan de vermogensbeheerder en de evaluatie van beleggingscategorieën.

De BAC rapporteert haar bevindingen (monitoring) minimaal vier keer per jaar aan het bestuur. De BAC kan voorstellen ter besluitvorming indienen bij het bestuur. De taken en bevoegdheden van de BAC zijn vastgelegd in het reglement van de BAC.

De Beleggingsadviescommissie bestond op 31 december 2022 uit de volgende bestuursleden:

- mevrouw Hollander (voorzitter)
- de heer Hagendijk
- de heer Albrecht (expert-lid; geen bestuurslid)

De commissie vergaderde in 2022 zeven keer.

#### *d. Jaarwerkcommissie*

De jaarwerkcommissie is primair verantwoordelijk voor het jaarwerkproces en stuurt dat aan. De commissie onderhoudt tijdens het jaarwerkproces en zo nodig daarbuiten de contacten met de verschillende actoren die bij het jaarwerkproces betrokken zijn. De commissie coördineert de contacten en informatie-uitwisseling van de actoren onderling en van de actoren met de commissie.

De commissie adviseert het bestuur inzake de inhoud van het jaarverslag en legt het concept bestuursverslag aan het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan voor. De commissie rapporteert aan het bestuur. De commissie kan voorstellen inzake het jaarwerkproces ter besluitvorming indienen bij het bestuur. De taken en bevoegdheden van de JWC zijn vastgelegd in het reglement van de JWC.

De Jaarwerkcommissie bestond op 31 december 2022 uit de volgende bestuursleden:

- de heer Teuwen (voorzitter)
- de heer Barnhoorn

Per november 2022 is mevrouw Van den Bout-Kisoen als lid van de jaarwerkcommissie teruggetreden en de heer Barnhoorn toegevoegd.

De commissie vergaderde in 2022 zes keer.

#### *e. IRM-commissie*

De IRM-commissie houdt zich bezig met de tijdige, juiste en correcte uitvoering van het risicomanagementbeleid zoals dat door het bestuur is vastgesteld. Daarnaast ziet de commissie erop toe dat het Dagelijks Bestuur en de overige bestuurlijke commissies de monitoring van de operationele risico's waarvoor zij verantwoordelijk zijn, tijdig en adequaat uitvoeren, waaronder de wijze waarop de administrateur en vermogensbeheerder de risico's m.b.t. de dienstverlening beheren. De IRM-commissie is tevens belast met de vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer. Ter ondersteuning wordt gebruik gemaakt van een externe partij. De taken en bevoegdheden van de IRM-commissie zijn vastgelegd in het reglement van de IRM-commissie.

De IRM-commissie bestond op 31 december 2022 uit de volgende bestuursleden:

- de heer Eggen (voorzitter)
- de heer Rutgers

De heer Rutgers heeft de plek van de heer Barnhoorn overgenomen als commissielid.

De heer Hagendijk woont als toehoorder de vergaderingen van de IRM-commissie bij.

De commissie vergaderde in 2022 acht keer.

#### *f. Projectgroep Toekomst*

De projectgroep Toekomst heeft zich bezig gehouden met alle voorbereidende werkzaamheden op de mogelijke CWO met BPL Pensioen. Toen eind september 2022 is gebleken dat de CWO niet doorgang is de projectgroep Toekomst opgeheven.

Bij de projectgroep Toekomst zijn de volgende bestuursleden betrokken geweest:

- de heer Hagendijk
- de heer Barnhoorn
- mevrouw Hollander

De projectgroep vergaderde in 2022 achttien keer.

## 2.1.2 Sleutelfuncties

Het MPF heeft de sleutelfuncties als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Houder van de functie	Vervuller van de functie
Risicomanagement	Bestuurslid (Voorzitter IRM-commissie)	IRM-commissie, ondersteund door externe partij
Interne audit	Bestuurslid	Uitbesteed aan externe partij
Actuariel	Uitbesteed aan certificerend actuaaris	Uitbesteed aan certificerend actuaaris

Deze inrichting is door DNB goedgekeurd en ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

De sleutelfuncties vergaderen regulier over belangrijke dossiers van het MPF. In 2022 kwamen zij elf keer in vergadering bijeen met als belangrijkste bespreekpunt de beoogde CWO van het MPF naar een ander pensioenfonds.

### Interne auditfunctie

InAudit is aangesteld als vervuller van de interne audit functie (IAF). Conform de door het bestuur goedgekeurde Interne Audit Charter is voor 2022 een auditjaarplan opgesteld door de sleutelfunctiehouder interne audit en door het bestuur goedgekeurd. Conform dit jaarplan zijn de volgende audits uitgevoerd: compliance, debiteuren en crediteuren administratie, business continuity management. Een aantal audits lopen door in 2023. De bevindingen in de auditrapportages worden door het bestuur besproken en van een managementreactie voorzien waarna het bestuur de aanbevelingen oppakt.

### Actuariële functie

Triple A is aangewezen als actuariële sleutelfunctiehouder. De actuariële sleutelfunctiehouder heeft in 2022 vier kwartaalrapportages uitgebracht, waarin de sleutelfunctiehouder verantwoording aflegt over de volgende werkzaamheden die voor het fonds verricht zijn:

- controle van de door het fonds vastgestelde technische voorzieningen per maandultimo op basis van een schattingsmethode;
- beoordelen methodieken, modellen en aannames;
- beoordelen (kwaliteit) van basisgegevens;
- Toetsen van gehanteerde aannames aan de praktijk;
- Beoordelen gedragslijn nieuwe verplichtingen;
- Bijdragen aan efficiënt risicobeheer.
- Naast voormelde werkzaamheden heeft de actuariële sleutelfunctiehouder op regelmatige basis contact gehad met de overige sleutelfunctiehouders.

### Risicobeheer functie

Het pensioenfonds heeft in 2022, rekening houdend met de fase van volwassenheid van het fonds en IRM, weer stappen gezet in de werking van het IRM en het transparant maken en inzichtelijk maken van het risicoprofiel van het pensioenfonds. Er zijn, anders dan de reeds besproken strategische, operationele en thematische risico's in de risicoparagraaf van dit jaarverslag, geen andere risico's die thans materieel zijn en de doelmatigheid van het IRM kunnen aantasten. Mogelijk wijzigt dit door de komst van het nieuwe pensioencontract. Hier is echter nog geen analyse op uitgevoerd.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft in 2022 een risico-opinie opgesteld en aanzien van de uitkomsten van het heroverwegingsmoment CWO waarbij kritisch is gekeken naar de uitgangspunten en bandbreedtes in relatie tot de huidige financiële posities.

# BESTUURSVERSLAG

## 2.1.3 Samenstelling verantwoordingsorgaan

Het bestuur van het MPF legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dat beleid is uitgevoerd. Door het verantwoordingsorgaan wordt jaarlijks een oordeel gegeven over de beleidskeuzes, de handelwijze en het gevoerde beleid van het bestuur van het MPF.

Dit oordeel wordt voor commentaar voorgelegd aan het bestuur van het MPF. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur van het MPF hierop worden integraal opgenomen in het verslag van het bestuur onder 'Verantwoording en toezicht'.

De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn conform de Pensioenwet en vastgelegd in de statuten van het pensioenfonds en in het reglement van het verantwoordingsorgaan.

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan was per 31 december 2022 als volgt:

Naam	Geboortejaar	Functie	Vertegenwoordiging	Aftredend op
De heer L. Mertens	1983	voorzitter	Werknemers	1 juli 2024
De heer F. Oteman	1963	lid	Werkgevers	1 juli 2026
De heer J. Smits	1961	lid	Pensioengerechtigden	1 juli 2022
Vacature			Werknemers	
De heer E. van Benthem	1960	lid	Werkgevers	1 juli 2026
De heer B.J.M. van Raaij	1951	lid	Pensioengerechtigden	1 juli 2025

De heer Sanders is per 20 januari 2022 teruggetreden.

Mevrouw Wijnen en de heer De Graaf zijn per 1 juli 2022 teruggetreden. Daarvoor in de plaats zijn de heren Oteman en Van Benthem toegetreden per 1 juli 2022.

De heer Smits heeft aangegeven zijn lidmaatschap in 2023 te willen beëindigen.

Met ingang van 1 januari 2020 is de heer Mertens voorzitter van het verantwoordingsorgaan.

### Nevenfuncties

De leden van het verantwoordingsorgaan hebben in het verslagjaar de volgende nevenfuncties verricht:

De heer L. Mertens	Fysiotherapeut in het Franciscus Vlietland (tot 31 mei 2021) Applicatiebeheerder en ontwikkelaar in het Diakonessenhuis in Utrecht (vanaf 1 juni 2021) Freelance IT consultant op projectbasis Plaatsvervangend lid LP FNV voor de sector cure (vanaf 31 maart 2022)
De heer S. de Graaf (afgetreden per 1 juli 2022)	Finance Director bij Ebro Foods Nederland Brands BV
Mevrouw M. Wijnen (afgetreden per 1 juli 2022)	Hoofd financiële administratie Schils BV
De heer E. van Benthem (benoemd per 1 juli 2022)	Directeur Van Benthem Diervoeders Vollenhove bv Lid CAO onderhandelingscommissie Nevedi Penningmeester Stichting Ruitersportcentrum De Boswal
De heer F. Oteman (benoemd per 1 juli 2022)	HR Manager bij AgruniekRijnvallei Holding B.V. Lid CAO-Graan Commissie van Nevedi
De heer L.M.J. Sanders	Allroundoperator/Heftruckchauffeur bij Havens Graanhandel NV te Maashees Lid van de kascontrolecommissie van het Horster mannenkoor
De heer J. Smits	Bedrijfsleider Agrifirm Feed; fabriek Zwolle Vrijwilliger bij korfbalvereniging RoReKo in de Wijk en actief als bondsscheidsrechter

	Secretaris van Stichting Dorpshuis De Havezate
De heer B.J.M. van Raaij	<p>Als ZZP'er werkzaam: Van Raaij VIP management &amp; advies</p> <p>Veelal actief als interim manager en adviseur voor meerdere/verschillende opdrachtgevers; in 2022:</p> <p>ABZ Diervoeding te Nijkerk als interim manager verkoop varkenshouderij (beëindigd per eind juni 2022)</p> <p>Actueel ander (vrijwilligers)werk in 2022:</p> <p>Zonnebloem Regio IJsselstreek Voorzitter en bestuurslid activiteiten; van daaruit gekozen tot afgevaardigde in de Nationale vergadering van de Zonnebloem</p> <p>Zonnebloem Warnsveld in 2022 voorzitter en bestuurslid activiteiten</p> <p>CNV Sectorraad Zelfstandige Professionals, hierbij adjunct voorzitter en van daaruit reserve afgevaardigde in de Bondsraad</p> <p>CNV Belastingsservice coördinator en invuller provincie Gelderland</p> <p>Chauffeur Rolstoelbus Zutphen e.o.</p> <p>Secretaris en boekhouder DW Vorwerk Beleggingsmij. BV te Doetinchem (Fiscale Boekhouding en beleggen voor een lijfrentebeleggings-BV)</p> <p>Boekhouder voor GoodBookShop te Doetinchem (een Christelijke boekwinkel (stichting) BTW boekhouding en opstellen jaarrekening</p>

## 2.1.4 Raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur van het MPF.

De taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn conform de Pensioenwet en neergelegd in de statuten van het pensioenfonds en het reglement van de raad van toezicht.

De samenstelling van de raad van toezicht was per 31 december 2022 als volgt:

Naam	Geboortejaar	Functie	Aftredend op
De heer R. Waals	1960	Voorzitter	1 januari 2026
Mevrouw M.C. Menko	1962	Lid	1 juli 2023
De heer A.T. Uçar	1976	Lid	1 juli 2025

## Nevenfuncties

De leden van de raad van toezicht hebben in het verslagjaar de volgende nevenfuncties verricht:

Mevrouw M.C. Menko	<p>Bestuurslid Stichting Nederlands Investment Managers Forum</p> <p>Voorzitter bestuur Vereniging van Eigenaren 'De Hofmeester'</p> <p>Voorzitter bestuur Vereniging van Eigenaren 'Pootstraat 16-18-20, Delft'</p> <p>Ondersteuning BAC Diaconie Den Haag</p> <p>Bestuurslid Pension Scholarship Trust</p> <p>Lid Raad van Toezicht algemeen pensioenfonds STAP</p>
De heer R. Waals	Lid Raad van Toezicht Bedrijfstakpensioenfonds Wonen
De heer A.T. Uçar (per 1 juli 2021)	<p>Uitvoerend bestuurder Bpf Schoonmaak (Plv.) lid Werkgroep Pensioenen Stichting van de Arbeid</p> <p>Bestuurder Vereniging voor Pensioenrecht (tot juli 2022)</p> <p>Lid Raad van Commissarissen Wassenaarsche Bouwstichting (vanaf september 2022)</p>

## 2.1.5 Klachtenregeling, geschillenregeling en geschillencommissie

### Klachtenregeling

De klachtenregeling is van toepassing op klachten van belanghebbenden over de uitvoering van de pensioenregeling. De klachten worden door Appel Pensioenuitvoering behandeld. Indien de klager zich niet met de inhoud van de beslissing kan verenigen, kan deze in beroep gaan bij het bestuur van het MPF. De klachtenregeling is vastgelegd in het Klachtenreglement. In 2022 is er geen beroep gedaan op het bestuur van het MPF om klachten te behandelen.

### Geschillenregeling en geschillencommissie

De geschillenregeling voorziet in de behandeling van geschillen tussen de deelnemer en het MPF.

Van een geschil is sprake als een deelnemer zich niet kan verenigen met een inhoudelijk (uitsluitend) jegens hem genomen besluit van het bestuur van het MPF. Deze behandeling vindt plaats door de onafhankelijke, externe geschillencommissie. De geschillencommissie beslist met inachtneming van het bepaalde in het pensioenreglement, de redelijkheid en de billijkheid. De beslissing van de geschillencommissie is voor partijen niet bindend.

De samenstelling, taken en procedures van de geschillencommissie zijn vastgelegd in het geschillenreglement. De geschillencommissie bestaat uit een voorzitter en twee overige leden. Het bestuur benoemt op voordracht van de in het bestuur van het MPF vertegenwoordigde werkgevers- en werknemersverenigingen de voorzitter en de overige leden. De leden kiezen uit hun midden een voorzitter.

De samenstelling van de Geschillencommissie was per 31 december 2022 als volgt:

Naam	Functie
De heer E. van de Lustgraaf	lid
De heer J. Verheij	lid
Mevrouw C.F.F. Wilms – aan 't Goor	Voorzitter
De heer R. Bernsen	Secretaris

In 2022 zijn geen geschillen aanhangig gemaakt.

### Ombudsman Pensioenen

De Ombudsman Pensioenen is sinds 1 maart 2016 in de Code Pensioenfondsen opgenomen als onafhankelijke klachteninstelling voor pensioenfondsen. Door het opnemen van de Ombudsman Pensioenen in de Code Pensioenfondsen zijn nu alle pensioenfondsen in beginsel verplicht de Ombudsman Pensioenen te erkennen. Op grond van het 'pas toe of leg uit'-beginsel mag een pensioenfonds hiervan afwijken indien het gemotiveerd in het verslag van het bestuur uitlegt waarom het pensioenfonds deze norm niet toepast. Het MPF moet dan zelf een externe klachten- en geschillenprocedure inrichten. De Ombudsman Pensioenen is bij het MPF opgenomen in het klachten- en geschillenreglement. Hiermee voldoet het MPF aan de Code Pensioenfondsen.

## 2.1.6 Bij het MPF betrokken partijen

De volgende partijen waren in het boekjaar betrokken bij het MPF:

### Actuaris

#### *Certificerend*

Triple A Risk Finance Certification

De heer G.N.M. Koning

Hoogoorddreef 54

1101 BE Amsterdam

# BESTUURSVERSLAG

---

## *Adviserend*

AethiQs

De heer F. Verschuren

Rodezand 34 - Minervahuis III

3011 AN Rotterdam

## Accountant

Ernst & Young Accountants LLP

De heer J. Slager

Wassenaarseweg 80

2596 CZ Den Haag

## Adviseurs

### *Vermogensbeheer*

Sprenkels & Verschuren

De heer R. van Asselt

De Entree 95

1101 BH Amsterdam

### *Risicomanagement*

AethiQs

De heer V. Gangadin

Rodezand 34 - Minervahuis III

3011 AN Rotterdam

## Uitbesteding en onderzoek toekomst pensioenfonds

Mastermind

De heer H. Uyan

Hoofdweg 121

1175 KN Lijnden

## Sleutelfunctiehouder en – vervuller actuariële functie

Triple A Risk Finance Certification

De heer G.N.M. Koning

Hoogoorddreef 54

1101 BE Amsterdam

## Sleutelfunctievervuller interne auditfunctie

InAudit BV

De heer R. Henriques

Sprankerenseweg 16

6974 BC Leuvenheim

## Compliance officer

GBA-Accountants

De heer R. Mersch

Eisenhowerlaan 134

2517 KN Den Haag

## Functionaris Gegevensbescherming (FG)

Lumen Group

Reactorweg 301

3542 AD Utrecht

# BESTUURSVERSLAG

---

## Bestuursondersteuning

Montae & Partners  
Verrijn Stuartlaan 1F  
2288 EK Rijswijk ZH

Ondersteuner RvT  
Pensioensecretaris.nl

Pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO)  
pensioen- en financiële administratie  
Appel Pensioenuitvoering  
Edvard Munchweg 107-B  
1328 MK ALMERE

Het bestuur van het MPF heeft in het boekjaar de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan pensioenuitvoeringsorganisatie Appel Pensioenuitvoering. Deze werkzaamheden betreffen de pensioen- en financiële administratie. Conform de eisen van de Pensioenwet blijft het bestuur verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbesteede taken.

Tijdens vergaderingen van het bestuur van het MPF en de bestuurlijke commissies zijn, wanneer nodig, vertegenwoordigers van de pensioenuitvoeringsorganisatie aanwezig voor toelichting van de op kwartaalbasis op te leveren rapportages inzake de DVO, klachten- en geschillen en IRM.

Appel Pensioenuitvoering beschikt over een ISAE 3402 type II-verklaring. (ISAE staat voor International Standard on Assurance Engagements). Deze verklaring geeft inzicht in de bedrijfsprocessen en of de daarin opgenomen interne controles in opzet en bestaan adequaat zijn (type I) en dat de werking van de processen is getoetst gedurende een periode van een heel jaar en of deze processen effectief hebben gefunctioneerd (type II). De ISAE 3402 type II -audit wordt ieder jaar herhaald.

Appel Pensioenuitvoering heeft eind maart 2023 aan het bestuur van het MPF de ISAE 3402 type II-rapportage over 2022 opgeleverd. Deze rapportage wordt in de eerste lijn beoordeeld door de pensioen- en communicatiecommissie van het pensioenfonds en in tweede lijn door de IRM-commissie van het pensioenfonds waarna de resultaten in een bestuursvergadering besproken worden. Het bestuur van het MPF heeft in de bestuursvergadering op 22 mei 2023 de ISAE 3402 type II-rapportage van Appel Pensioenuitvoering over 2022 behandeld en kennisgenomen van de beheersmaatregelen. Het rapport kende geen oordeel met beperkingen. Daarnaast waren er geen bevindingen.

Naast de ISAE 3402 type II-rapportage over 2022 heeft Appel Pensioenuitvoering ook een ISAE 3000A type II-rapportage over 2022 opgeleverd. Deze rapportage geeft inzicht in het volwassenheidsniveau dat Appel behaalt voor alle normen uit het Good Practice Informatiebeveiliging normenkader van DNB.

In het kader van het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds evalueerde het bestuur van het MPF begin 2023 de dienstverlening van Appel Pensioenuitvoering over 2022. Het MPF is tevreden over de dienstverlening van Appel en wil dit continueren.

## Vermogensbeheer

Aegon Investment Management B.V.  
Aegonplein 20  
2591 TV Den Haag

Het beheer van het fondsvermogen is opgedragen aan Aegon Investment Management B.V. (Aegon). De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening. Aan Aegon is de bevoegdheid verleend alle beleggingstransacties aan te gaan, zoals opgenomen in die overeenkomst en het jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsplan dat onderdeel uitmaakt van het Investment Policy Statement (IPS) van het MPF.

# BESTUURSVERSLAG

---

De beheerafspraken worden tenminste één keer per jaar in een mandaat vastgelegd. Aegon rapporteert vier keer per jaar aan het bestuur over de uitgevoerde transacties en het behaalde rendementen. Tevens verstrekt Aegon vier keer per jaar een risicorapportage aan het bestuur.

Aegon beschikt over een ISAE 3402 type II-verklaring. Deze verklaring waarborgt dat de bedrijfsprocessen en de daarin opgenomen interne controles in opzet en bestaan adequaat zijn (type I) en dat de werking van de processen is getoetst gedurende een periode van minimaal zes maanden (type II).

De ISAE 3402 type II-rapportage wordt in de eerste lijn beoordeeld door de beleggingsadviescommissie van het pensioenfonds en in tweede lijn door de IRM-commissie van het pensioenfonds waarna de resultaten in een bestuursvergadering besproken worden.

Het bestuur van het MPF heeft in de bestuursvergadering op 22 mei 2023 de ISAE 3402 type II-rapportage van Aegon over 2022 behandeld en kennisgenomen van de beheersmaatregelen. Het rapport kende geen oordeel met beperkingen. Daarnaast waren er geen bevindingen.

## Evaluatie externe partijen

Het bestuur van het MPF voert conform het uitbestedingsbeleid periodiek evaluatiegesprekken met de adviserend en certificerend actuaris, de accountant, de diverse adviseurs, Appel Pensioenuitvoering en Montae & Partners. Doel is de verrichte werkzaamheden te evalueren, bevindingen te delen en de kwaliteit van de werkzaamheden te optimaliseren.



## 3 Verslag van het bestuur van MPF

In het verslagjaar kwam het bestuur van het MPF elf keer in vergadering bijeen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste gebeurtenissen en besluiten van het bestuur van het MPF kort weergegeven.

### 3.1 Bestuursbesluiten

#### Opdrachtaanvaarding 2022

Op grond van artikel 102A Pensioenwet zorgt het MPF voor de formele opdrachtaanvaarding van de door sociale partners aan het MPF opgedragen pensioenregeling. In 2022 heeft het MPF de opdracht van sociale partners aanvaard.

Het MPF toetste daartoe de door sociale partners opgedragen pensioenregeling aan de volgende criteria:

- ambitie, doelstellingen, beleidsuitgangspunten en risicohouding;
- toekomstbestendigheid en evenwichtigheid;
- administratieve en communicatieve uitvoerbaarheid;
- financiële haalbaarheid.

Indien niet voldaan wordt aan deze criteria en/of uitvoering van de door sociale partners opgedragen pensioenregeling niet kan plaatsvinden met inachtneming van artikel 105 en 143 PW zal het MPF de opdracht niet aanvaarden. Wanneer de opdracht is aanvaard en gedurende de periode waarvoor die opdracht is aanvaard duidelijk wordt dat niet langer voldaan kan worden aan de criteria en/of uitvoering van de door sociale partners opgedragen pensioenregeling niet kan plaatsvinden met inachtneming van artikel 105 en 143 PW zal het MPF sociale partners verzoeken de pensioenregeling te wijzigen.

Sinds 2020 is de afspraak tussen het MPF en sociale partners dat indien de pensioenregeling niet gewijzigd wordt dan wel de wijziging ontoereikend is, het MPF de pensioenregeling en/of de premie zodanig zal wijzigen dat weer voldaan wordt aan de criteria en sociale partners hierover zo spoedig mogelijk zullen worden geïnformeerd. Nu het MPF door het nemen van één of beide maatregelen de rol van sociale partners vervult, zal het MPF hier zeer terughoudend in zijn en de betreffende maatregelen alleen toepassen als laatste maatregel. Indien sociale partners zich niet kunnen verenigen met de aanpassing waartoe door het MPF is besloten, kunnen sociale partners deze overeenkomst opzeggen met inachtneming van de geldende opzegtermijn. Gedurende deze opzegtermijn wordt de pensioenregeling uitgevoerd conform het bestuursbesluit van het MPF. Het MPF heeft bij de vaststelling van de pensioenregeling 2022 beoordeeld of de afweging van belangen van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers evenwichtig is toegepast en kwam tot een positieve conclusie.

#### Kenmerken van de pensioenregeling

De pensioenregeling van het MPF kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. De pensioenregeling kan conform artikel 10 van de Pensioenwet gekwalificeerd worden als een uitkeringsovereenkomst.

#### Pensioenregeling 2022

De kenmerken van de pensioenregeling zijn in 2022 als volgt.

Het pensioensysteem is middelloon.

De pensioenleeftijd is 68 jaar.

Het pensioengevend salaris is 12 x het vaste maandsalaris, vermeerderd met de ploegentoeslag, de vakantietoeslag, de persoonlijke toeslag (als bedoeld in de cao) en de consignatietoeslag.

Het maximum pensioengevend salaris is € 59.706.

De franchise is € 14.802.

De maximale pensioengrondslag (maximum pensioengevend salaris -/- franchise) is € 44.904.

Het maximumloon van de excedentregeling is € 114.866.

Het opbouwpercentage ouderdomspensioen is 1,640% van de pensioengrondslag.

Het nabestaandenpensioen op opbouwbasis is 70% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Het wezenpensioen is 11% van het te bereiken ouderdomspensioen.

De premie bedraagt 30,40% van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris – franchise)

De bijdrage van de werkgever is (minimaal) 16,51% van de pensioengrondslag.

De bijdrage van de werknemer is (maximaal) 13,89% van de pensioengrondslag.

Er is geen toetredingsleeftijd.

# BESTUURSVERSLAG

## Pensioenregeling 2023

De kenmerken van de pensioenregeling zijn in 2023 als volgt.

Het pensioensysteem is middelloon.

De pensioenleeftijd is 68 jaar.

Het pensioengevend salaris is 12 x het vaste maandsalaris, vermeerderd met de ploegentoeslag, de vakantietoeslag, de persoonlijke toeslag (als bedoeld in de CAO) en de consignatietoeslag.

Het maximum pensioengevend salaris is € 66.956.

De franchise is € 16.322.

De maximale pensioengrondslag (pensioengevend salaris -/- franchise) is € 50.634.

Het maximumloon excedentregeling is € 128.810.

Het opbouwpercentage ouderdompensioen is 1,640% van de pensioengrondslag.

Het nabestaandenpensioen op opbouwbasis is 70% van het te bereiken ouderdompensioen.

Het wezenpensioen is 11% van het te bereiken ouderdompensioen.

De premie bedraagt 30,40% van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris – franchise).

De bijdrage van de werkgever is (minimaal) 20,27% van de pensioengrondslag.

De bijdrage van de werknemer is (maximaal) 10,13% van de pensioengrondslag.

Er is geen toetredingsleeftijd.

## Risicobereidheid en haalbaarheidstoets

Het MPF heeft de risicobereidheid in 2015, na een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers en na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan, vastgesteld. Het MPF heeft een risicobewuste houding die uitgedrukt wordt in kwalitatieve en kwantitatieve criteria. Het huidige beleggingsbeleid is in lijn met deze risicobereidheid.

Jaarlijks voert het MPF een haalbaarheidstoets uit die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet van het pensioenfonds, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Met de haalbaarheidstoets monitort het MPF in hoeverre het pensioenresultaat en de afwijking van het slechtweersscenario nog steeds aansluiten bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. De haalbaarheidstoets 2022 laat zien dat de resultaten grotendeels binnen de gestelde grenzen vallen. Het MPF heeft de uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2022 op 27 juni 2022 met sociale partners besproken. Dit heeft niet tot aanpassingen geleid. Bij de invoering van een nieuwe pensioenregeling en bij significante wijzigingen wordt een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De eerste aanvangshaalbaarheidstoets is uitgevoerd in 2015 in verband met de invoering van het nFTK.

## Toeslagbeleid

Het MPF kent vanaf 1 januari 2016 een voorwaardelijk toeslagbeleid waarbij wordt aangesloten bij de ontwikkeling van het prijsindexcijfer. Op dit toeslagbeleid is het vanaf 1 januari 2015 geldende financiële toetsingskader van toepassing waaronder het toekomstbestendig indexeren. Toekomstbestendig betekent dat niet alleen het komend jaar maar naar verwachting ook de daaropvolgende jaren de betrokken indexatie kan worden toegekend.

De wettelijke grenzen voor toekomstbestendige toeslagen zien er als volgt uit:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad (120%) (De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex)).	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.
> Toeslagverleningsdekkingsgraad (120%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is (vermogen boven dekkingsgraad gelijk aan de toeslagverleningsdekkingsgraad) mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

Het MPF bepaalt jaarlijks aan de hand van de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober of een toeslag kan worden verleend. Voor de verhoging van de pensioenaanspraken en pensioenrechten hanteert het MPF als maatstaf het prijsindexcijfer (CPI voor alle huishoudens, afgeleid) tussen 1 oktober van het voorafgaande jaar en 1 oktober van het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald.

### *Kleine indexatie per 1 januari 2022*

Wanneer de dekkingsgraad minimaal 110% is mag het pensioenfonds tot (gedeeltelijke) toeslag overgaan. Per ultimo oktober 2021 was de beleidsdekkingsgraad van het MPF 110,7% en daarmee beperkt hoger dan 110%. Op grond van de beleidsstaffel kon naar rato een (zeer) beperkte toeslag van 0,14% over de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten per 1 januari 2022 toegekend worden. Bij de beoordeling of het MPF een toeslag kon verlenen, heeft het MPF de belangen van de diverse doelgroepen binnen het pensioenfonds evenwichtig afgewogen. Nadat duidelijk was dat de kosten van toeslagverlening opwogen tegen de geringe toeslagverlening heeft het bestuur tot een toeslag van 0,14% per 1 januari 2022 besloten.

### *Indexatie per 1 januari 2023*

Op grond van de beleidsstaffel en de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober kon per 1 januari 2023 op basis van het alternatieve ingroeipad naar rato een toeslag van 2,19% worden toegekend over de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. Het pensioenfonds is voorzichtig in het toekennen van een hogere indexatie. Het bestuur van het MPF houdt rekening met de komende grote wijziging van het pensioenstelsel en wil daarbij een solide beleid voeren met zo min mogelijke negatieve financiële gevolgen voor de deelnemers en gepensioneerden. Dat is de reden dat de toeslag is vastgesteld op 2,19%.

### *Inhaaltoeslag*

Indien het MPF in enig jaar de pensioenaanspraken en -rechten niet (volledig) heeft verhoogd kan op een later tijdstip tot compensatie worden overgegaan voor de niet betaalde toeslagen. De toeslagachterstand is per 1 januari 2023 gestegen naar 24,96%.

### *Premiebeleid*

In lijn met de vorige periode heeft MPF in overleg met de sociale partners besloten om voor de periode 2021-2025 de kostendeckende premie te dempen op basis van verwacht rendement. Dit komt de stabiliteit van het pensioenfonds ten goede omdat de regeling niet jaarlijks hoeft te worden aangepast.

Voor het verwacht rendement zijn voor de periode 2021-2025 de volgende parameters gekozen:

- verwacht rendement op vastrentende waarden gelijk aan de rentetermijnstructuur per 30 september 2020;
- verwacht rendement op zakelijke waarden gelijk aan de maximale parameters bij de start van de nieuwe vijfjarige periode, zoals vastgelegd in artikel 23a, eerste lid van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.
- Afslag voor toeslagverlening gelijk aan prijsinflatie op basis van het ingroeipad zoals gepubliceerd door DNB.

Bovenstaande keuzes leiden ertoe dat de gedempte kostendeckende premie als percentage van de pensioengrondslagsom redelijk stabiel zal blijven.

De parameters die worden gebruikt bij de vaststelling van de gedempte kostendeckende premie, worden door het bestuur vastgesteld. Hierbij zijn de consistentie in de financiële opzet van het pensioenfonds en evenwichtige belangenbehartiging belangrijke pijlers. Ook moet de keuze passen bij de risicohouding van het pensioenfonds.

Bij de vaststelling van de gedempte kostendeckende premie op basis van verwacht rendement wordt ervan uitgegaan dat de premie voldoende is, indien de in de berekening van de premie gehanteerde veronderstellingen met betrekking tot het verwacht rendement gerealiseerd worden. Het rendement op vastrentende waarden wordt voor vijf jaar vastgezet op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september van het jaar voorafgaand aan de periode waarin de premie wordt vastgezet (momenteel 30 september 2020). Het vastklikken van dit verwacht rendement op vastrentende waarden is wettelijk vereist.

Voor zakelijke waarden wordt het verwacht rendement gelijkgesteld aan de bij de start van de huidige vijfjarige periode van toepassing zijnde maximale parameters (momenteel maximale parameters die gelden vanaf 1 januari 2020). In het fondsbeleid is niet vastgelegd dat deze aanname voor langere periode vaststaat. Het bestuur kan derhalve besluiten dit rendement (tussentijds) aan te passen, maar heeft er in de afgelopen periode voor gekozen hier geen gebruik van te maken.

De methodiek van de vaststelling van de UFR in de rentetermijnstructuur is met ingang van 1 januari 2021 aangepast. Deze aanpassing zorgt voor een verlaging van de curve.

Aangezien de UFR aanpassing vanaf 1 januari 2021 in vier stappen geleidelijk wordt doorgevoerd heeft deze aanpassing geen invloed op de gedempte kostendeekkende premie omdat het verwacht rendement eind 2020 is vastgeklekt voor vijf jaar en toen was de oude UFR-methodiek nog van toepassing. De nieuwe UFR heeft wel invloed op de premiedekkingsgraad.

	2022	2021
Feitelijke premie en vrijval voorziening door betaling premies	30.704	29.702
Zuiver kostendeekkende premie	43.748	45.277
Gedempte kostendeekkende premie	27.939	26.608

### *Premie 2022*

De feitelijke premie 2022 is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie. De premiemarge (verschil tussen feitelijke en gedempte kostendeekkende premie) is positief. Hiermee voldoet de premiestelling aan de wettelijke vereisten.

Het MPF monitort nauwgezet of het huidige systeem van premiebepaling op de langere termijn houdbaar is. Dit vanwege de aanhoudende lage rente en de consequenties daarvan op het kostendeekkend zijn van de premie. Voor het effect op de dekkingsgraad zijn (nog) geen afspraken met sociale partners vastgelegd. Wel was het MPF de afgelopen jaren met sociale partners in gesprek om tot afspraken te komen over het verhogen van de premiedekkingsgraad. Het bestuur van het pensioenfonds wordt daarin bijgestaan door zijn adviserend actuaaris. Door het bestuur werd een premiedekkingsdraad van 90% wenselijk geacht, met een minimum van 80%. Met de sociale partners is in 2020 een minimale premiedekkingsgraad van 70% overeengekomen. Dit leidde destijds tot een verhoging van de premie en een verlaging van de pensioenopbouw vanaf 2021.

Wijzigingen in de marktomstandigheden en met name de rente-ontwikkeling in het tweede halfjaar van 2022, hebben de premiedekkingsgraad sindsdien (fors) doen toenemen.

### *Advies verantwoordingsorgaan*

Conform artikel 115a lid 3 sub j van de Pensioenwet heeft het verantwoordingsorgaan adviesrecht op de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten. Het verantwoordingsorgaan adviseerde het bestuur positief met betrekking tot het vaststellen van de premie 2023. Wel gaf het verantwoordingsorgaan aan in 2023 met het bestuur van gedachten te willen wisselen over een evenwichtige belangenafweging tussen actieven, slapers en gepensioneerden evenals het premiebeleid.

### *Abtn*

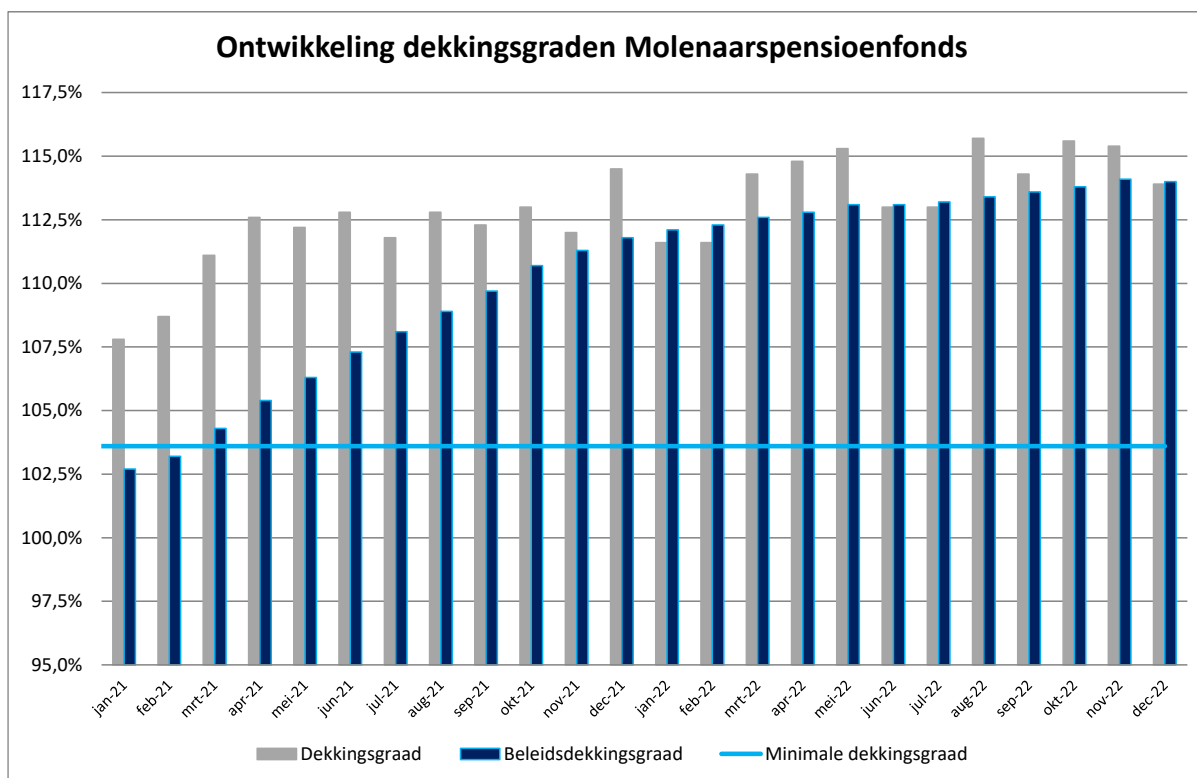
De actuariële en bedrijfstechnische nota (hierna: Abtn) geeft de centrale criteria aan op basis waarvan het (financieel) beleid van het MPF wordt gevoerd. De inhoud van de Abtn beoogt hiermee op hoofdlijnen inzicht te geven in het functioneren van het MPF op alle beleidsterreinen. Het MPF actualiseert de Abtn elk jaar. Het MPF heeft de geactualiseerde Abtn in 2022 tijdig, dat is voor 31 december, via het Digitaal Loket Rapportage bij DNB ingediend. Tevens is de Abtn op de website van het MPF geplaatst.

### *Financieel crisisplan*

Het MPF beschikt over een financieel crisisplan dat als bijlage aan de Abtn toegevoegd en als zodanig via de website toegankelijk is. Het bestuur benadrukt dat evenwichtige belangenafweging bij de te nemen crisismaatregelen voorop staat. Hieraan geeft het MPF invulling door de lasten van crisismaatregelen zo evenwichtig mogelijk te verdelen over deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Het crisisplan geeft aan in welke situaties en bij welke grenswaarden het MPF maatregelen neemt, wat de aard van deze maatregelen is, hoe deze concreet en materieel vorm krijgen en hoe de maatregelen worden uitgevoerd.

### *Ontwikkeling dekkingsgraad en herstelplan*

Het pensioenvermogen (totaal activa minus schulden) van het MPF bedraagt per 31 december 2022 € 555,2 miljoen. De hoogte van de technische voorziening per 31 december 2022 bedraagt € 484,2 miljoen. Dit leidt ultimo 2022 tot een actuele dekkingsgraad van 113,6% en een beleidsdekkingsgraad van 114,0%.



## Procedure vaststellen beleidsdekkingsgraad

Het MPF heeft een procedure vastgesteld voor het vaststellen van de maandelijkse dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is hiervan een afgeleide, waarmee het vaststellen van de maandelijkse dekkingsgraad belangrijker is geworden.

De beleidsdekkingsgraad heeft invloed op het toeslagbeleid en het bepalen van de financiële positie voor het opstellen van een herstelplan. Het proces van het vaststellen van de maandelijkse dekkingsgraad valt onder de ISAE 3402 type II van de pensioenuitvoeringsinstelling.

## Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad per eind december 2022 was met 114,0% hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 112,6% op basis van de strategische beleggingsmix. Het MPF hoefde echter van DNB dit jaar geen herstelplan met vragenlijst in te dienen. Het fonds is hiervoor (aan de hand van stand per 31-12-2022) niet geselecteerd. Een herstelplan is beëindigd wanneer de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen op of boven het vereist eigen vermogen. Volgens de maandelijkse dekkingsgraadrapportage was dit per Q1 2022 het geval. Per 31 december 2022 lag de beleidsdekkingsgraad volgens de maandrapportage ook boven het vereist eigen vermogen. MPF is inmiddels uit herstel, het herstelplan is op dit moment niet (meer) van toepassing.

## Financiële kwartaalrapportage

Het MPF ontvangt ieder kwartaal van de pensioenuitvoeringsinstelling de financiële kwartaalrapportage waarin het gerealiseerd resultaat getoetst wordt aan de begroting. Het Dagelijks Bestuur bereidt deze rapportage voor waarna de rapportage vervolgens in de eerstvolgende bestuursvergadering toegelicht en besproken wordt.

In de financiële kwartaalrapportage zijn, naast een managementoverzicht met de belangrijkste financiële ontwikkelingen, ook een verkorte balans, de verkorte staat van baten en lasten, een kasstroomoverzicht en een specificatie van de pensioenbeheerkosten opgenomen. Met deze rapportage heeft het MPF direct inzicht in de beheersbare kosten en de eventuele afwijking ten opzichte van de begroting.

## Kostenmanagement en begroting

Om het inzicht in de kosten van externe adviseurs te vergroten, vraagt het MPF bij alle adviseurs een jaarofferte op. Door middel van gespecificeerde financiële kwartaalrapportages houdt het MPF vervolgens zicht op de kosten. Afwijkingen van de begroting worden elk kwartaal aan het MPF toegelicht. Daarnaast monitort het MPF regelmatig het kostenniveau en analyseert deze op basis van benchmarkcijfers, laatstelijk de benchmarkcijfers van Bell, voorheen de LaneClark en Peacock.

## Inkoop- en uitbestedingsbeleid

Het MPF heeft het inkoop- en uitbestedingsbeleid vastgelegd. Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van de continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening door uitbestedingspartijen.

Het doel van het inkoopbeleid is kaders aan te geven waarbinnen het MPF opereert bij de inkoop van producten en/of diensten om zodoende het inkoopproces effectief en efficiënt te beheersen. Daarnaast heeft het MPF een format vastgesteld dat kan dienen als leidraad bij de evaluatie van partijen aan wie diensten zijn uitbesteed. Het inkoop- en uitbestedingsbeleid wordt tenminste eenmaal in de drie jaar door het MPF geëvalueerd.

## SLA-monitoring pensioenuitvoerder

Het MPF heeft gedurende boekjaar 2022 op basis van de SLA-kwartaalrapportages de dienstverlening door pensioenuitvoeringsinstelling Appel Pensioenuitvoering gemonitord. Het MPF heeft geen bijzonderheden in de dienstverlening geconstateerd.

## Beleid vrijwillige aansluitingen

Werkgevers die niet onder de werkingssfeer van de verplichtstellingsbeschikking van het MPF vallen, kunnen zich onder bepaalde voorwaarden vrijwillig bij het MPF aansluiten. Het MPF heeft in maart 2016 besloten om naast de wettelijke voorwaarden ook aanvullende voorwaarden aan deze vrijwillige aansluiting te stellen zoals de tijdsduur en het doorberekenen van de éénmalige kosten voor de aansluiting bij het MPF. De procedure voor de beoordeling van het verzoek tot vrijwillige aansluiting is vastgelegd.

## Statuten

De laatste wijziging van de statuten van het MPF dateert van 14 oktober 2020. In 2022 zijn de statuten niet gewijzigd.

## Reglementen

Het pensioenreglement is waar nodig geactualiseerd. Het betreft onder andere de staffel excedent premieovereenkomst (artikel 83), de parameters en de flexibiliserings- en afkoopfactoren. In de overige reglementen van het pensioenfonds zijn in 2022 geen wijzigingen doorgevoerd.

## Zwitserleven

Ter zake van het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico heeft het MPF per 1 januari 2011 een stop-loss herverzekeringsovereenkomst gesloten met Zwitserleven. Met de overgang van de individuele herverzekering in 2011 naar de stop-loss herverzekering heeft het MPF ervoor gekozen om niet alle risico's af te dekken.

Per 1 januari 2022 heeft het MPF het contract met Zwitserleven verlengd met een jaar tot 31 december 2022 met de optie om het contract telkens met een jaar te verlengen. Dit met het oog op de toekomst van het pensioenfonds. Per januari 2023 heeft het MPF het contract opnieuw met een jaar verlengd. Alleen de risico's boven een eigen behoud van 125% van de totale risicopremie bij volledige herverzekering worden afgedekt, waarbij dat eigen behoud wordt berekend over de gehele contractperiode. De uitkering van de herverzekeraar is beperkt tot zesmaal het eigen behoud.

## Flexibiliserings- en afkoopfactoren 2022

Het MPF stelt jaarlijks de flexibiliserings- en afkoopfactoren vast. Voor de bepaling van de flexibiliserings- en afkoopfactoren 2022 is uitgegaan van de door de DNB gepubliceerde RTS per 30 september 2021 en de AG-prognosetafel 2020. De flexibiliserings- en afkoopfactoren 2022 zijn opgenomen in het pensioenreglement.

## AG-prognosetafel 2022 en ervaringssterfte

Het MPF besloot in 2022 om in plaats van de AG-prognosetafel 2020 de AG-prognosetafel 2022 te gaan gebruiken. Het MPF heeft de ervaringssterfte eind 2022 getoetst door middel van een backtest over de jaren 2017-2021 en de eerste negen maanden van 2022. Hieruit bleek dat de werkelijke sterfte zich grillig gedraagt. Voor zowel mannen als vrouwen is de huidige ervaringssterfte zondermeer passend, de resultaten geven geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid van de gehanteerde ervaringssterfte.

## Kostenopslag

In 2023 is het besluit genomen om de kostenvoorziening eind 2022 van het fonds te verhogen van 2,5% naar 3,0% van de (netto) technische voorziening.

Ook is besloten om de additionele kostenvoorziening tezamen met de kostenopslag in het herverzekeringsdeel technische voorziening te laten vervallen. Aangezien dit zowel aan de activazijde van de balans gebeurt als aan de passivazijde van de balans, heeft dit geen resultaat tot gevolg.

## 3.2 Governance

### 3.2.1 Bestuurlijke commissiestructuur

Rekening houdend met de razendsnelle ontwikkelingen in de pensioenwereld is het MPF van mening dat een verdergaande professionaliseringslag van bestuur en bestuurders noodzakelijk is. Bestuurders moeten zich verder kunnen verdiepen in de relevante materie. Tevens zullen bestuurders zich verder moeten specialiseren. Dat vraagt wat van de bestuurders, onder meer wat inzet, tijdsinvestering en studie betreft maar ook van de (inrichting van de) commissies en het bestuur als zodanig.

Dit en de inrichting van de sleutelfuncties voortvloeiende uit IORP II waardoor de IRM-Commissie, in tegenstelling tot de overige commissies, een tweedelijns functie heeft, heeft het MPF met ingang van 1 januari 2019 de commissiestructuur als volgt ingericht:

- Pensioen- en communicatiecommissie (PCC)
- Beleggingsadviescommissie (BAC)
- Jaarwerkcommissie (JWC)
- Integrale risicomanagementcommissie (IRMC)

De wijze waarop de commissiestructuur functioneert, evalueert het bestuur jaarlijks tijdens zijn zelfevaluatie.

### 3.2.2 Code pensioenfondsen

Tijdens de ontwikkeling van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen stelde de Stichting van de Arbeid in samenwerking met de Pensioenfederatie in 2014 de Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) op. Deze Code is in 2018 op aanbeveling van de Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen bondiger geworden en anders gestructureerd.

Doel van de Code Pensioenfondsen was de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken. Ook de communicatie met de belanghebbenden zoals werkgevers, deelnemers en pensioengerechtigden, moest door de Code transparanter worden. Tot slot moest de Code bijdragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'.

Sinds 2018 zijn de normen in de Code ingedeeld naar acht thema's. Doel hiervan is om de Code beter bruikbaar te maken.

Het MPF heeft de nieuwe Code Pensioenfondsen doorgenomen en over alle normen verantwoording afgelegd. Deze verantwoording is als bijlage aan dit jaarverslag toegevoegd.

De benoemingsprocedures van bestuursleden en leden van raad van toezicht en VO zijn volledig conform de Code Pensioenfondsen ingeregeld en vastgelegd in de statuten en reglementen van het MPF.

Het MPF leeft de Code na op basis van het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Daar waar het MPF niet aan de Code voldoet, licht het pensioenfonds dit toe in het jaarverslag. Ook zijn er in de nieuwe Code een aantal normen waarover het pensioenfonds standaard in het jaarverslag moet rapporteren. Het betreft de volgende normen:

#### **Norm 5**

Het MPF legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het MPF weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het MPF inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.

Het MPF geeft aan deze norm vorm door voor elk onderwerp waarover besluitvorming gevraagd wordt deze besluitvorming door de betreffende bestuurlijke commissie voor te laten bereiden en die voorbereiding vast te laten leggen in een besluitvormingsbegeleidingsdocument. Dit document wordt voorafgaand aan de besluitvorming aan het bestuur van het MPF beschikbaar gesteld.

In dit document wordt, naast een korte samenvatting van het onderwerp waarover een besluit moet worden genomen, de vraagstelling geformuleerd. Tevens wordt een eventueel advies van een bestuurlijke commissie en/of externe adviseur opgenomen. Opties, consequenties en relevante risico's worden waar nodig in kaart gebracht.

Tot slot wordt in dit document aangegeven of besluitvorming conform geldend beleid is en wordt, waar relevant, een evenwichtige belangenbehartiging onderbouwd. Wanneer sprake is van een beleidswijziging dan wel de specifieke besluitvorming dit vereist, wordt het voorgenomen besluit ter beoordeling aan de IRM-Commissie voorgelegd welke commissie beoordeelt of beoordeling door de externe risicomanager plaats moet vinden.

Het uiteindelijke besluit wordt, inclusief onderbouwing, vastgelegd in de notulen van de bestuursvergadering en van daaruit legt het MPF verantwoording af in het jaarverslag. Het bestuur van het MPF vergadert tenminste twee keer per jaar met het verantwoordingsorgaan van het MPF. Ook in deze vergaderingen legt het bestuur verantwoording af over het beleid, de gerealiseerde uitkomsten en de beleidskeuzes voor de toekomst.

### **Norm 31**

De samenstelling van fondsorganen van het MPF is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit vastgelegd in beleid. Zowel bij de start van een termijn als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt hierop een check plaats.

Het MPF kent een geschiktheidsplan dat periodiek wordt geactualiseerd. In een matrix die deel uitmaakt van dit geschiktheidsplan, is zowel de samenstelling van de fondsorganen als de geschiktheid, complementariteit en diversiteit van de diverse fondsorganen vastgelegd.

Bij de jaarlijkse zelfevaluatie evalueert het bestuur van het MPF zowel het functioneren van de individuele bestuursleden als het functioneren van de bestuurlijke commissies en de onderlinge samenwerking/communicatie. Wanneer sprake is van een vacature dan wel herbenoeming vindt eveneens een check plaats bij het opstellen van het functieprofiel.

### **Norm 33**

In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur van het MPF te bevorderen.

In het bestuur van het MPF heeft tenminste één vrouw en één man zitting. In het bestuur en het VO hebben alleen mensen van boven de 40 jaar zitting. Het MPF vraagt benoemende organisaties expliciet bestuursleden te benoemen die jonger zijn dan 40 jaar. Het MPF ondersteunt initiatieven van benoemende organisaties tot verjonging van de bestuurderspopulatie en stelt potentiële kandidaten jonger dan 40 jaar in de gelegenheid om als (aankomend) bestuurder ervaring op te doen bij het MPF. In 2022 heeft het MPF de bestuurservaringsplaats gecontinueerd ten einde aankomende bestuurders jonger dan 40 jaar de gelegenheid te geven ervaring op te doen. Tevens zal bij het invullen van aankomende vacatures de nadruk worden gelegd bij de voordragende partijen om een kandidaat voor te dragen jonger dan 40 jaar.

Omdat bestuursleden voorgedragen worden door sociale partners ziet het MPF geen toegevoegde waarde in het opstellen van een stappenplan om de diversiteit in het bestuur van het MPF te bevorderen. Zeker gezien het feit dat het bestuur bij elke vacature de voordragende partij met klem verzoekt een kandidaat voor te dragen die aan de diversiteitscriteria voldoet.

### **Norm 47**

Het intern toezicht van het MPF betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.

Met ingang van het jaarverslag 2019 rapporteert de RvT jaarlijks aan de hand van de acht thema's uit de Code over naleving en toepassing van de Code.

### **Norm 58**

Het bestuur van het MPF geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.

De missie, visie en strategie van het MPF wordt jaarlijks in het jaarverslag opgenomen. De missie, visie en strategie zijn ook opgenomen in de Abtn van het MPF welke Abtn ingezien kan worden via de website van het MPF.

### **Norm 62**

Het MPF legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden. Het MPF communiceert via zijn website met belanghebbenden over verantwoord beleggen.



## **Norm 64**

Het MPF rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur van het MPF.

Het MPF rapporteert in paragraaf 3.2.6, paragraaf 3.2.2 (incl. bijlage 1) en paragraaf 3.2.4 over respectievelijk de naleving van de interne gedragscode, de naleving van de Code Pensioenfondsen en het functioneren van het bestuur van het MPF.

## **Norm 65**

Het MPF zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het MPF over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien. Het MPF kent zowel een klachten- als een geschillenprocedure. Zowel het klachten- als het geschillenreglement zijn als download via de website van het MPF beschikbaar. In 2018 heeft het MPF een eigen permanente geschillencommissie ingericht en bemenst. In het verslagjaar is noch van de klachten- noch van de geschillenprocedure gebruik gemaakt. In paragraaf 2.1.4 geeft het MPF informatie over de klachtenregeling, de geschillenregeling en de geschillencommissie.

### 3.2.3 Diversiteitsbeleid

Het MPF heeft in het diversiteitsbeleid opgenomen dat 'de eis van geschiktheid prevaleert boven diversiteit'. Een kandidaat dient te allen tijde aan het objectieve criterium deskundigheid te voldoen. In het beleid is verder opgenomen dat het MPF ernaar streeft dat in alle organen zowel een vrouw als een man en zowel een persoon jonger als ouder dan 40 jaar zitting heeft. Invulling geven aan met name het leeftijdscriterium van het opgestelde beleid blijkt echter moeilijk te zijn. Bij de uitvraag naar een nieuw lid van één van de organen van het MPF wijst het MPF de voordragende organisatie expliciet op het diversiteitsbeleid van het MPF.

Het MPF streeft naar een bestuursamenstelling waarbij de belanghebbenden zo evenwichtig mogelijk zijn vertegenwoordigd. Ook wil het MPF dat het bestuur complementair is zodat de bestuursleden competenties en invalshoeken inbrengen die elkaar aanvullen.

Het MPF heeft sinds 2017 een bestuurderservaringsplaats ingesteld. Op deze wijze draagt het MPF bij aan opleiding en scholing met als doel om de kans op invulling van bestuurszetels door jongeren te verhogen en de diversiteit binnen het bestuur te vergroten.

### 3.2.4 Geschiktheid en functioneren bestuur

De geschiktheid van bestuursleden heeft de aandacht van het bestuur. Nieuwe bestuursleden dienen vanaf het moment van toetreden te voldoen aan zowel de wettelijke als aan de in de van toepassing zijnde profielschets gestelde eisen. Het MPF heeft een geschiktheidsplan voorzien van maatregelen ter bevordering van de geschiktheid van het bestuur en een jaarlijkse evaluatiecyclus.

#### Zelfevaluatie

Het doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur van het MPF in stand houden en daar waar nodig uitbreiden. Het bestuur van het MPF heeft in oktober 2022 een zelfevaluatie uitgevoerd onder begeleiding van mevrouw A. Middel van Durf Financiële Planners. Het bestuur van het MPF geeft in 2023 opvolging aan de aanbevelingen uit deze zelfevaluatie.

#### Geschiktheidsplan

Het MPF heeft met betrekking tot de gewenste geschiktheid de volgende ambitie bepaald: alle bestuursleden dienen op alle deskundigheidsgebieden te voldoen aan geschiktheidsniveau A. Daarnaast dienen op de vier kerngebieden (besturen van een pensioenfonds, beleggingsbeleid, vermogensbeheer en uitbesteding) vier bestuursleden aan geschiktheidsniveau B te voldoen. Voor de overige deskundigheidsgebieden volstaan drie bestuursleden met geschiktheidsniveau B. Daarnaast worden aan aspirant bestuursleden specifieke eisen gesteld. Dit is in het geschiktheidsplan opgenomen. Ook het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht zijn opgenomen in het geschiktheidsplan.

Om collectief het niveau van het bestuur van het MPF op peil te houden, volgt het bestuur van het MPF het ene jaar opleidingen en seminars en het daaropvolgende jaar verdiepingsopleidingen. In februari 2022 heeft het bestuur samen met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan een door Montae & Partners verzorgde opleiding over cybersecurity gevolgd. Op verzoek van het bestuur is in 2022 een voorbereidende sessies op het Pensioenakkoord verzorgd voor sociale partners.

## Profielschetsen

De Code geeft aan dat voor iedere bestuursfunctie een profielschets met daarbij behorende competenties moet worden opgesteld.

Steeds wanneer binnen het bestuur een vacature moet worden ingevuld, wordt de profielschets op actualiteit beoordeeld, waar nodig aangepast en vervolgens ter goedkeuring aan de raad van toezicht van het MPF voorgelegd. Na de voorgenomen benoeming van een kandidaat door het bestuur beoordeelt de raad van toezicht in een kennismakingsgesprek met de kandidaat of de kandidaat aan het door de raad van toezicht goedgekeurde functieprofiel voldoet.

### 3.2.5 Integriteitsbeleid (inclusief fraudebeleid)

De doelstelling van het integriteitsbeleid (inclusief fraudebeleid) is dat leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht van het MPF zich integer gedragen en zich conformeren aan de waarden en normen van het MPF en de wet- en regelgeving die van toepassing zijn op het MPF. Het integriteitsbeleid (inclusief fraudebeleid) draagt bij aan het realiseren van de missie van het MPF: op een verstandige en verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht de verplichtingen aan zijn deelnemers waarmaken.

In het integriteitsbeleid (inclusief fraudebeleid) zijn de diverse integriteitsrisico's die relevant zijn voor het MPF opgenomen. Dit is inclusief de maatregelen die het MPF heeft getroffen om deze integriteitsrisico's zoveel mogelijk te mitigeren. Bijvoorbeeld door het opstellen van een gedragscode en het opstellen van een klokkenluiders- en incidentenregeling. Het integriteitsbeleid (inclusief fraudebeleid) is als bijlage aan de Abtn toegevoegd. Het MPF heeft geen specifieke frauderisico's geïdentificeerd.

### 3.2.6 Gedragscode

Het MPF heeft een gedragscode. Deze gedragscode maakt deel uit van het door het MPF uitgevoerde integriteitsbeleid. Iedereen die met betrekking tot het MPF als verbonden persoon aangemerkt is, heeft de gedragscode ondertekend.

De gedragscode geeft regels en richtlijnen voor alle betrokkenen:

- ter voorkoming van verstrengeling van belangen en corruptie;
- ter vermijding van verspreiding en misbruik van vertrouwelijke informatie;
- ter voorkoming van koersmanipulatie.

Het aanvaarden van een nevenfunctie is niet toegestaan tenzij vooraf toestemming is verleend door het bestuur van het MPF. Het MPF vindt dat iedere schijn van belangenverstrengeling voorkomen moet worden. Als uitvloeisel hiervan wordt tijdens iedere bestuursvergadering aan de aanwezige bestuursleden gevraagd of de bestuursleden meldingen hebben in het kader van compliance, integriteit en/of belangenverstrengeling.

Zaken die onder de meldingsplicht of de toestemmingsregeling vallen, worden gemeld aan de compliance-officer van het MPF. De compliance-officer, GBA Accountants, ziet toe op de naleving van de gedragscode en relevante wet- en regelgeving. De compliance-officer doet eenmaal per jaar verslag van zijn bevindingen aan het MPF. De compliance-officer heeft in 2023 over boekjaar 2022 geen bijzonderheden geconstateerd.

## Klokkenluiders- en incidentenregeling

MPF kent een klokkenluiders- en incidentenregeling. In 2022 heeft zich één incident voorgedaan die gemeld is aan DNB. Het betrof een fout in de beleggingsrapportage ten aanzien van de gerapporteerde bruto rendementen.

### 3.2.7 AVG

Het MPF heeft de Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen van de Pensioenfederatie in de loop van 2020 verwerkt in beleid en fondsdocumenten. In 2022 heeft het MPF zich aan deze gedragslijn gehouden.

### 3.2.8 Toezichthouders AFM, DNB en AP

DNB, de AFM en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houden toezicht op pensioenfondsen. DNB beoordeelt de financiële aspecten. De AFM ziet toe op gedrag en communicatie. De AP ziet toe op de 'meldplicht datalekken'. Volgens de systematiek van DNB is het MPF een middelgroot pensioenfonds met een T2b classificatie. In het verslagjaar hebben de toezichthouders geen sancties aan het MPF opgelegd, noch een formele aanwijzingen aan het MPF gegeven.

Ook is geen bewindvoerder aangesteld. De bevoegdheidsuitoefening van organen van het MPF is in 2022 niet gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

## **DNB**

Toezichtsagenda 2022

Voor 2022 stelde DNB voor het MPF een toezichtagenda op. Het belangrijkste onderwerp voor het MPF was de vragenlijst inzake de sectorbrede analyse (niet) financiële risico's in juni 2022.

Hieronder volgt een overzicht van de vermeldenswaardige correspondentie met DNB in 2022.

15 december 2022, Toezichtkalender Pensioenfondsen en PPI's 2023

In deze brief informeert de DNB het MPF over toezichtthema's 2023. Deze thema's zijn nieuwe pensioenregeling, duurzaamheid, cyberweerbaarheid.

## **AFM**

Hieronder volgt een overzicht van de vermeldenswaardige correspondentie met de AFM in 2022.

26 januari 2022, aanmelden AFM portaal

De ingebruikname van het AFM portaal heeft gevolgen voor de wijze waarop de toezichtrapportage wordt ingediend.

4 april 2022, Informatieverzoek toezichtsrapportage tweedepijlerpensioen 2021

In deze brief verzoekt de AFM het MPF om informatie te rapporteren over de tweedepijlerpensioenen die het MPF in portefeuille heeft. De toezichtsrapportage ziet op kapitaal-, premie- en uitkeringsovereenkomsten. Het MPF heeft aan dit verzoek voldaan.

## **Autoriteit Persoonsgegevens (AP)**

Meldplicht datalek

De meldplicht datalek houdt in dat organisaties verantwoordelijk voor de verwerking van persoonsgegevens, zoals pensioenfondsen, melding moeten doen bij de AP als zij een datalek constateren. In een aantal gevallen moeten zij het datalek ook melden aan de betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt).

De termijn voor het melden van het datalek begint te lopen op het moment dat het pensioenfonds of een uitbestedingspartij die het pensioenfonds heeft ingeschakeld op de hoogte raakt van een incident dat mogelijk onder de meldplicht datalekken valt. De melding dient zo mogelijk niet later dan 72 uur na de ontdekking gedaan te worden. In 2022 was er geen sprake van een datalek en hoefde er door of namens het MPF geen melding van een datalek bij de AP gedaan te worden.

Verwerkers en verwerkersovereenkomsten

Het MPF ziet erop toe dat verwerkers voldoende waarborgen bieden t.a.v. de naleving van de meldplicht voor datalekken. Dat betekent dat het MPF ervoor zorgt in staat te zijn om de wettelijke verplichtingen na te komen ook als het MPF persoonsgegevens door een verwerker zoals de pensioenuitvoeringsorganisatie laat bewerken. Dit houdt in ieder geval in dat het MPF ervoor zorgt dat de verwerker het pensioenfonds tijdig en adequaat informeert over de datalekken waarvan hij kennis krijgt. Het MPF heeft onder meer met zijn pensioenuitvoeringsorganisatie Appel Pensioenuitvoering een verwerkersovereenkomst gesloten. Deze verwerkersovereenkomst vormt een integraal onderdeel met de DVO waarin de afspraken betreffende meldplicht datalekken zijn vastgelegd.

Met de AP heeft in het verslagjaar geen correspondentie plaatsgevonden.

## 3.3 Communicatie

Het MPF vindt open, transparante en begrijpelijke communicatie met zijn achterban erg belangrijk. Daarom beschikt het bestuur over een strategisch communicatiebeleidsplan en wordt jaarlijks een communicatiejaarplan opgesteld. Het bestuur zorgt hiermee voor een adequaat communicatiebeleid.

De communicatie in 2022 richtte zich op de volgende speerpunten:

- website en nieuwsbrieven als belangrijkste communicatiemiddelen
- communicatie over de financiële situatie, de voorgenomen collectieve waardeoverdracht (CWO) en actualiteiten uit de pensioenbranche

Communicatiebeleidsplan 2022-2024

Het bestuur heeft een communicatiebeleidsplan 2022-2024 opgesteld. Dit is erop gericht om optimaal informatie te verschaffen aan deelnemers, werkgevers en gepensioneerden over voor hen relevante onderwerpen. Zo wil het bestuur het pensioenbewustzijn en het kennisniveau van de belanghebbenden verhogen. Deze ambitie komt uiteraard boven op de wettelijk verplichte communicatie.

Het bestuur stelt jaarlijks een communicatiejaarplan op. In 2022 is gekozen voor een basiscommunicatiejaarplan, waarin een goede website en twee nieuwsbrieven de spil vormen. Andere communicatiemiddelen en onderzoeken zijn in het kader van de voorgenomen CWO vooralsnog uitgesteld. Dit sluit aan bij het addendum van het beleidsplan.

In 2022 zijn de volgende acties uitgevoerd:

We brachten 2 nieuwsbrieven uit

Via de nieuwsbrief en website communiceerde het MPF over relevante pensioenontwikkelingen en wettelijke wijzigingen. De deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers (ter informatie) ontvingen de nieuwsbrieven. De nieuwsbrieven zijn ook als download beschikbaar gesteld op de website.

We organiseerden een pensioenspreekuur

In de periode ná beide nieuwsbrieven was het voor deelnemers mogelijk om zich aan te melden voor een pensioenspreekuur. Hiervan wordt voornamelijk gebruik gemaakt door actieve deelnemers van 60 jaar en ouder om hun pensioenmogelijkheden door te nemen en vragen te stellen over het nabestaandenpensioen.

We actualiseerden de website

De inhoud is aangepast aan wettelijke en reglementswijzigingen. Daarnaast is informatie gegeven over de impact van de coronacrisis op de pensioenaanspraken en de financiële positie van het fonds. Er is aandacht besteed aan de financiële situatie. Ook zijn er nieuwsberichten en nieuwe pagina's geplaatst over de financiële situatie van het pensioenfonds, het nieuwe pensioenoverzicht, het verkort jaarverslag en de Pensioen3daagse.

We leverden artikelen aan de branchebladen

Met de redactie van De Werkvloer is afgesproken om tweemaal per jaar een artikel te leveren. De onderwerpen zijn in overleg bepaald.

We hielden een risicopreferentieonderzoek

De PCC heeft hieraan een bijdrage geleverd door de uitnodigingen op te stellen en voorafgaand uitleg te geven aan dit onderzoek. In de nieuwsbrief, op de website en in De Werkvloer is toegelicht wat dit onderzoek inhoudt en waarom het voor deelnemers belangrijk is om hieraan deel te nemen. In de nieuwsbrief is achteraf tevens teruggekoppeld hoeveel mensen hebben deelgenomen en wat het bestuur doet met de uitkomsten van het onderzoek.

## 3.4 Belangrijke ontwikkelingen

Het bestuur van het MPF volgt de ontwikkelingen in de pensioen- en financiële sector. In deze paragraaf komen de sociaal-economische en financiële ontwikkelingen en de pensioenontwikkelingen aan de orde.

### 3.4.1 Sociaal-economische en financiële ontwikkelingen

Nieuw pensioenstelsel

In juni 2019 is een pensioenakkoord gesloten over de vernieuwing van het pensioenstelsel. De maatregelen met betrekking tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zijn door het kabinet uitgewerkt in het Wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen (Wtp). Op 23 december 2022 is het wetsvoorstel aangenomen door de Tweede Kamer en is, ten tijde van het schrijven van dit verslag, in behandeling bij de Eerste Kamer.

De beoogde ingangsdatum van de Wtp is nu, na meermaals te zijn uitgesteld, 1 juli 2023. Niet zeker is of de inwerkingtreding van de Wtp geen verder vertraging oploopt. Vooral nog moeten uiterlijk per 1 januari 2028 alle pensioenregelingen zijn aangepast.

De vernieuwing van het pensioenstelsel moet leiden tot een meer toekomstbestendig pensioenstelsel dat beter aansluit bij de ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt.

Het nieuwe pensioenstelsel moet pensioen ook meer inzichtelijk en persoonlijk maken en alle generaties eerder perspectief bieden op een koopkrachtig pensioen. Het gevolg van het nieuwe pensioenstelsel is dat straks alleen nog premie-overeenkomsten mogelijk zijn en dat voor iedereen een gelijk premiepercentage wordt gehanteerd. Daarbij wijzigt onder de Wtp ook het nabestaandenpensioen. Het nabestaandenpensioen wordt meer gestandaardiseerd, moet adequater en begrijpelijker worden en de risico's voor nabestaanden verkleinen.

#### Collectiviteit en solidariteit

Onder het nieuwe pensioenstelsel kunnen pensioenfondsen kiezen uit een tweetal nieuwe premie-overeenkomsten, namelijk de solidaire premieovereenkomst en de flexibele (ook wel individuele-) premieovereenkomst. Daarnaast blijft de huidige premieovereenkomst, de premie-uitkeringsovereenkomst geheten, bestaan (alleen voor verzekeraars).

Het behoud van solidariteitskenmerken in het nieuwe pensioenstelsel is een belangrijk uitgangspunt onder de Wtp. Elk van de voornoemde overeenkomsten heeft meer of minder solidariteitselementen. Voor elke overeenkomst geldt de verplichting een leeftijdsafhankelijke premie te hanteren. De doorsneesystematiek wordt daarmee afgeschaft. Wel kunnen verschillende premies worden vastgesteld voor verschillende vormen van pensioen en verschillende pensioenregelingen.

Het bestuur monitort de ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel Wtp nauwkeuring. Nu de voorgenomen CWO definitief geen doorgang heeft gevonden, richt het bestuur zich op de implementatie van de Wtp. In 2022 is het traject hiervoor in gang gezet en is een stuurgroep ingesteld die zich richt op de nieuwe pensioenregeling. In deze stuurgroep is in ieder geval het dagelijks bestuur van het MPF vertegenwoordigd en ook de sociale partners. De stuurgroep wordt ondersteund door een externe partij. Het MPF heeft Montae & Partners als externe partij aangetrokken om het Wtp traject te ondersteunen.

#### Ontwikkeling dekkingsgraden en indexatie

In 2022 vertoonden de dekkingsgraden van pensioenfondsen een stijgend beeld. Die verbetering werd veroorzaakt door een relatief stabiele rente en positieve rendementen op beleggingen. Daardoor was er bij veel pensioenfondsen voor het eerst sinds jaren weer een mogelijkheid tot indexeren. Ook het MPF kon de pensioenrechten en -aanspraken per 1 januari 2023 gedeeltelijk indexeren.

Tijdens de transitieperiode naar het nieuwe pensioenstelsel, zal, als onderdeel van de nieuwe wetgeving, het transitie-ftk van kracht worden. Dit biedt pensioenuitvoerders de mogelijkheid om pensioenen al bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105% te verhogen. Onder het huidige ftk mag dat pas vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Het transitie-ftk loopt daarmee vooruit op het nieuwe stelsel, waarbij de economische omstandigheden directer doorwerken in het pensioen. Als onderdeel van het wetgevingstraject voor de Wtp was het pensioenfondsen met een beleidsdekkingsgraad vanaf 105% vanaf 1 juli 2022 onder voorwaarden tijdelijk toegestaan om met terugwerkende kracht ook over 2022 te indexeren. Deze regelgeving is vervallen per 1 januari 2023.

#### Digitale informatievoorziening

In 2023 zal naar verwachting de Wet Digitale Overheid in werking treden. Deze wet is de implementatie van de Europese verordening eIDAS (Electronic Identities and trust services) en heeft als doel om met betrouwbare elektronische identificatie toegang tot digitale diensten van de overheid en ook pensioenuitvoerders mogelijk te maken. Na inwerkingtreding van de wet moeten Nederlandse werkgevers kunnen inloggen op de werkgeversportalen met eHerkenning.

Door werkgevers buiten Nederland wordt eIDAS gebruikt. Bij het MPF aangesloten werkgevers kunnen sinds eind 2020 met behulp van eHerkenning inloggen op het werkgeversportal. Nederlandse burgers moeten op het deelnemersportal kunnen inloggen met DigiD. Een inlogmiddel van het fonds zelf is niet meer toegestaan. EU-burgers buiten Nederland (met BSN) kunnen inloggen via eIDAS.

Zowel eIDAS als het wetsvoorstel verplichten pensioenfondsen niet tot het aanbieden van digitale dienstverlening. Worden echter digitale diensten aangeboden, dan moeten alle EU-burgers en ondernemingen met hun eigen nationale inlogmiddel kunnen inloggen. De eIDAS-verordening is op zich al van kracht. Maar het gebruikmaken van eIDAS inlogmiddelen wordt pas verplicht als de Wet Digitale Overheid in werking is getreden.

#### Tijdelijke maatregel ter voorkoming van kortingen

Met het oog op het nieuwe pensioenstelsel zijn eind 2019 de huidige kortingsregels tijdelijk aangepast vanwege de economische situatie die leidde tot dreigende kortingen, maatschappelijke onrust en twijfel over de toekomst van het pensioenstelsel.

# BESTUURSVERSLAG

Pensioenfondsen kregen langer de tijd om te voldoen aan de huidige gestelde financiële eisen (FTK) omdat de regering en sociale partners rust wilden om het pensioenakkoord te kunnen uitwerken. Deze aanpassing zou in eerste instantie gelden tot 30 december 2020, maar is verlengd tot juli 2023.

Om gebruik te kunnen maken van deze maatregel, moeten pensioenfondsen bij het indienen van het herstelplan verantwoorden waarom gebruik van deze tijdelijke regeling evenwichtig is voor alle (gewezen) deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden. Het pensioenfonds dient de informatie hierover (tijdig) ter beschikking te stellen dan wel te verstrekken. De informatie zal de gevolgen van het gebruik van de regeling inzichtelijk moeten maken. Deze maatregelen zorgen ervoor dat pensioenfondsen niet hoeven te verlagen bij een dekkingsgraad boven de 90%. De verlengingsregels gelden tot 1 juli 2023, maar kunnen aan het einde van het jaar worden verlengd als de invoering van de Wtp verdere vertraging oploopt.

## Nieuwe UFR

De TV per 31 december 2022 is vastgesteld op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022 zoals wettelijk voorgeschreven. Vanaf 1 januari 2023 wordt de rentetermijnstructuur door DNB gebaseerd op nieuwe UFR-parameters. DNB volgt hiermee het advies van de Commissie Parameters. De aanpassing van de UFR-parameters per 1 januari 2023 resulteert in een daling van de te hanteren rente met als gevolg een toename van de TV met 0,54%. Hierdoor daalt de (actuele) dekkingsgraad van 113,6% naar 113,1%.

(Bedragen x € 1.000)			
	Huidige UFR- methodiek	Nieuwe UFR- methodiek	
TV depot 0 plus			
TV depot 12	178.095	178.285	
TV depot 3	306.129	308.568	
Voorziening excassokosten	-	-	
<b>Totale TV per 31-12-2022</b>	<b>484.224</b>	<b>486.853</b>	<b>0,54%</b>

## Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en Taxonomie

Per 10 maart 2021 is de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector van toepassing. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De SFDR beoogt de informatieverstrekking aan eindbeleggers, over de effecten op duurzaamheid door het beleggingsbeleid en de beleggingsbeslissingen door financiële marktpartijen, te verbeteren en is van toepassing op alle financiële markt deelnemers, dus ook pensioenfondsen. Pensioenfondsen moeten aangeven in hoeverre hun beleggingsportefeuille als 'groen' gezien kan worden. Zij moeten weergeven hoe duurzaamheidsrisico's worden meegewogen in het investeringsproces en wat de verwachte impact is van deze risico's op het rendement. Hoe en wat er gerapporteerd moet worden is afhankelijk van die kwalificatie. De SFDR wordt nader uitgewerkt in de Regulatory Technical Standards oftewel 'RTS'.

De Taxonomie is een classificatiesysteem om te bepalen welke economische activiteiten worden beschouwd als ecologisch duurzaam volgens wetenschappelijke definities. Pensioenfondsen zullen de taxonomie gaan gebruiken om aan te geven welk deel van hun portefeuille als 'groen' gezien kan worden en om de duurzaamheidsaspecten van investeringen en vermogensbeheerproducten beter te kunnen vergelijken.

Het MPF kwalificeert zich als een artikel 6 fonds met als gevolg dat voor het MPF de implementatiedeadline voor zowel de SFDR als de Taxonomieverordening op 1 januari 2023 lag.

## Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen

In januari 2021 heeft de Eerste Kamer de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen aangenomen. Deze wet maakt het voor werkgevers mogelijk om met oudere werknemers afspraken te maken over eerder stoppen met werken, zonder dat daarover een heffing betaald hoeft te worden.

Van 2021 tot en met 2025 betalen werkgevers geen heffing over regelingen voor vervroegde uittreding (RVU-heffing) tot een bedrag dat netto overeenkomt met de AOW. Voorwaarde hiervoor is dat uittreding plaatsvindt in de laatste drie jaar vóór de AOW-leeftijd.

De wet biedt tevens aan werknemers de mogelijkheid om bij pensionering maximaal 10% van hun opgebouwde ouderdomspensioen op te nemen als bedrag ineens. De resterende levenslange pensioenuitkering wordt daarna naar evenredigheid verlaagd. Het bedrag ineens is vrij besteedbaar. Op de pensioeningangsdatum kan een deelnemer er voor kiezen om een bedrag ineens op te nemen op de pensioeningangsdatum of in februari volgend op het jaar waarin de AOW-datum wordt bereikt. Het onderdeel van de wet 'bedrag ineens' zou per 1 januari 2023 in werking treden. Echter kwam er vanuit de praktijk de roep dat er praktische bezwaren kleven aan de uitvoerbaarheid van dit onderdeel.

Dit heeft geleid tot de indiening van het wetsvoorstel herziening Wet bedrag ineens bij de Tweede Kamer in juni 2022. Mede door de Wtp is de behandeling van het wetsvoorstel naar achteren geschoven. Het wetsvoorstel herziening Wet bedrag ineens wordt begin 2023 behandeld in de Tweede Kamer. De inwerkingtreding van de Wet bedrag ineens is uitgesteld naar op zijn vroegst 1 januari 2024. Dit geeft pensioenuitvoerders ook meer tijd om deze, uitvoeringstechnisch lastige, keuzemogelijkheid te implementeren.

## Btw op pensioenbeheerdiensten

Binnen Europa is er een ongelijk speelveld ontstaan voor pensioenfondsen gelet op de vrijstellingen van btw-heffingen. In Nederland moeten pensioenfondsen btw afdragen tenzij een vrijstelling is verleend. Een vrijstelling wordt alleen verleend aan pensioenfondsen die een premieovereenkomst uitvoeren.

De huidige btw-richtlijn geeft lidstaten de mogelijkheid om een btw-vrijstelling te verlenen voor beheerdiensten aan zogenoemde 'special investment funds'. In de meeste lidstaten zijn pensioenfondsen daaronder geschaard. In Nederland is de opvatting dat indien pensioenfondsen een uitkeringsovereenkomst uitvoeren de deelnemers geen beleggingsrisico van voldoende betekenis dragen. Voor vrijstelling zou een directe relatie moeten bestaan tussen beleggingsresultaten en de hoogte van de uitkeringen/aanspraken.

In het kader van het nieuwe pensioenstelsel gaat het kabinet bezien of de nieuwe premiereregeling met zich meebrengt dat uitbestede beheerdiensten onder de btw-vrijstelling voor collectieve beleggingsfondsen vallen. Dit kan (transitie)kosten van de uitvoering reduceren.

## 3.5 Vermogensbeheer

### 3.5.1 Samenvatting van het beleggingsbeleid<sup>1</sup>

#### Hoe uw pensioenfonds belegt

Het MPF is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en het beheersen van de risico's die daarbij horen. In de Investment Policy Statement (hierna: IPS) geeft het MPF openheid van zaken, zodat u weet hoe uw pensioen wordt belegd en wat u daarvan mag verwachten.

#### Beleggingsdoel

Het MPF wil graag de ingelegde premie uitkeren als pensioen en het pensioen bovendien laten meegroeien met de stijgende prijzen. Om dit te doen is rendement nodig. Daarom belegt het MPF het vermogen in obligaties, aandelen en vastgoed. Het MPF spreidt het vermogen over verschillende beleggingen, om risico te verlagen. Het MPF heeft de ambitie om de koopkracht van het MPF-pensioen van de gemiddelde deelnemer op de lange termijn tenminste gelijk te houden.

#### Beleggingsovertuigingen

Bij het beleggen hanteert het MPF onder andere de volgende uitgangspunten:

1. Het MPF richt zich op de lange termijn.
2. Het MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.
3. Het MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta en dekt die risico's daarom grotendeels af.

Het MPF heeft de visie dat bedrijven die zich inzetten op duurzaamheid op lange termijn een hoger rendement zullen laten zien dan bedrijven die hier niet bewust mee omgaan. Gezien de omvang van de portefeuille en de wijze van beleggen (met name passief en middels beleggingsfondsen) heeft het MPF geen directe invloed op de gemaakte keuzes van de beheerders, maar laat het MPF het wel meewegen bij de keuze van een beleggingsfonds.

#### Risicotolerantie

De mogelijkheid om risico te nemen is neutraal tot hoog omdat het MPF actieve deelnemers heeft met premie-instroom, maar ook veel slapers en gepensioneerden wat zorgt voor een voldoende lange beleggingshorizon om eventuele schokken in het rendement op te vangen. Daarbij komt dat de deskundigheid binnen het pensioenfonds relatief hoog is.

De bereidheid om risico te nemen is lager onder gepensioneerden dan onder actieve deelnemers omdat het pensioen - naast de AOW - voor veel deelnemers de enige oudedagsvoorziening is waar men van afhankelijk is. Hierbij dient wel te worden vermeld dat het deelnemersonderzoek een zeer beperkte respons kende.

---

<sup>1</sup> Het volledige beleggingsbeleid staat weergegeven in de Investment Policy Statement wat een bijlage is van de ABTN

## Beleggingen

Het MPF belegt ongeveer de helft van het geld in staats- en bedrijfsobligaties en de andere helft in aandelen en vastgoed. Deze verdeling sluit aan bij het beleggingsdoel en de risicotolerantie. Derivaten worden alleen ingezet voor het beheersen van risico's.

## Risico's

Beleggen kan leiden tot verlies waardoor het MPF niet meer genoeg geld over zou kunnen houden om in de toekomst alle pensioenen volgens plan uit te keren. In dat geval kunnen de pensioenen verlaagd worden. Dat gebeurt gelijk voor alle deelnemers, gepensioneerden en slapers. Naar verwachting bedraagt een eventuele korting minder dan 5%, maar dit is erg onzeker. In een slechtweerscenario kan de koopkracht van het MPF-pensioen tot een derde lager uitpakken. Het MPF doet er alles aan het risico op pensioenverlaging te beheersen zonder de kans op beleggingswinst te veel te verlagen.

## Garantiecontract

Het vermogen van het MPF is belegt via een tweetal beleggingsdepots. De beleggingen in het herverzekerd depot zijn gekoppeld aan het herverzekerde deel van de pensioenregeling. De beleggingen in het vrije depot daarentegen vinden plaats voor rekening en risico van het pensioenfonds zelf.

## Prudent person

Het pensioenfonds voldoet aan hetgeen bepaald in art. 135 PW en art. 13 Besluit FTK en voert daarmee een beleggingsbeleid dat in overeenstemming is met de prudent-person-regel. Dit betekent dat het fonds belegt op zodanige wijze dat de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd.

## Strategische mix herverzekerd depot en vrije depot

In onderstaande tabel is de strategische asset-mix opgenomen, zoals deze in de door het bestuur op 19 december 2022 vastgestelde IPS 2023 is vastgelegd. Het strategisch beleggingsbeleid voor het herverzekerde depot is gekoppeld aan het herverzekerde deel van de regeling. De beleggingsmix van 80%/20% ligt vast op basis van een garantiecontract met verzekeraar Aegon.

Voor het vrije-vermogensdepot is in 2020 besloten een "floating" allocatie te hanteren voor het SLM-fonds<sup>2</sup> en Europese staatsobligaties. De strategische allocatie naar de overige vastrentende waarden is hierdoor ook aangepast. Jaarlijks wordt vastgesteld wat de strategische allocatie naar het SLM-fonds en Europese staatsobligaties dient te zijn. Voor 2023 is deze allocatie gelijk aan de helft (28%) van de totale vastrentende-waarden-portefeuille (weging 56%). Voor de beleggingen in aandelen, onroerend goed en liquide middelen blijft een vaste strategische allocatie gehandhaafd.

---

<sup>2</sup> Het Strategic Liability Matching (SLM)-fonds brengt met behulp van renteswaps de rentegevoeligheid van de beleggingen verder in lijn met die van de verplichtingen van het pensioenfonds.



# BESTUURSVERSLAG

## Herverzekerd depot

Beleggingscategorie	Benchmark	Strategische weging	Min	Max
<b>Vastrentende waarden</b>		<b>80,0%</b>	<b>75,0%</b>	<b>85,0%</b>
Europese Staatsobligaties	IB Core Eurozone Gov Bond Index (customized)	45,0%	35,0%	55,0%
GRIF	IB Core Eurozone Government Bond Index (customized)	25,0%	20,0%	30,0%
Europese Bedrijfsobligaties	Bloomberg Euro-Aggregate Corporate Index	15,0%	10,0%	20,0%
Nederlandse Hypotheken	JP Morgan GBI Traded Netherlands	15,0%		20,0%
<b>Zakelijke waarden</b>		<b>20,0%</b>	<b>15,0%</b>	<b>25,0%</b>
Aandelen wereldwijd	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized)	100,0%	75,0%	125,0%
<b>Liquide middelen</b>		<b>0,0%</b>	<b>-5,0%</b>	<b>5,0%</b>

## Vrije depot

Beleggingscategorie	Benchmark	Strategische weging	Min	Max
<b>Floating vastrentende waarden</b>		<b>X%</b>		
Europese Staatsobligaties	IB Core Eurozone Government Bond Index (customized)	100%		
SLM-fonds	Pensioenverplichtingen MPF			
<b>Overige vastrentende waarden</b>		<b>56% - X%</b>	<b>51% - X%</b>	<b>61% - X%</b>
<b>Vastrentende waarden ten behoeve van rentematching</b>				
Europese Bedrijfsobligaties	Bloomberg Capital Euro-Agg Corporate Bond Index	54,2%	38,2%	70,2%
Nederlandse Hypotheken	JP Morgan GBI Netherlands index.	34,2%	18,2%	50,2%
<b>Vastrentende waarden ten behoeve van rendement</b>				
Global High Yield	70% Bloomberg US Corporate High Yield Index (Customized) en 30 % Bloomberg Pan European High Yield (Euro) Index (Customized)	5,8%	0,0%	11,6%
Emerging Market Debt	JP Morgan Emerging Markets Bond Index Global Diversified (Hedged to euro)	5,8%	0,0%	11,6%
<b>Zakelijke waarden</b>		<b>44%</b>		
<b>Aandelen</b>		<b>44,0%</b>	<b>39,0%</b>	<b>49,0%</b>
Aandelen Wereldwijd	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized)	100,0%	87,8%	112,2%
<b>Liquide middelen</b>		<b>0,0%</b>	<b>0,0%</b>	<b>5,0%</b>
	FTSE EPRA/NAREIT Global Index Net TRI Euro			

*\*Europese staatsobligaties en het SLM-fonds hebben één strategisch gewicht vanwege de onderpandverplichtingen van het SLM-fonds. Dit strategisch gewicht is variabel en afhankelijk van wat er benodigd is om de strategische renteafdekking te kunnen handhaven. Bij een lage rentestand moet een hoger percentage van het vermogen worden belegd in het SLM-fonds om te voldoen aan de strategische renteafdekking. Hierdoor is er relatief minder vermogen voor de overige categorieën. Dit kan als gevolg hebben dat bandbreedtes aan de onderkant worden doorbroken, terwijl MPF niet kan bijsturen op een dergelijke breach. Immers, dit vermogen moet dan uit het SLM-fonds komen en als deze allocatie wordt verlaagd zal er een breach ontstaan in de renteafdekking. Om die reden is het onwenselijk om een vaste allocatie te hanteren voor het SLM-fonds en Europese staatsobligaties. Er is daarom gekozen om een floating allocatie te hanteren. De strategische allocatie naar de overige vastrentende waarden is hierdoor 56-X%. Voor de overige beleggingen (aandelen, onroerend goed en liquide middelen) wordt een vaste strategische allocatie gebruikt. Jaarlijks wordt vastgesteld wat de strategische weging naar Europese staatsobligaties en het SLM-fonds dient te zijn. Voor 2023 is de strategische allocatie gelijk aan 28%.*

### 3.5.2 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Op 10 maart 2021 is de Europese Verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) in werking getreden. De SFDR is onderdeel van het EU Actieplan Duurzame Financiering en bevat nieuwe regels over informatieverstopping over duurzaamheid van beleggingen. In dit kader heeft MPF in 2022 het volgende besloten:

- MPF weegt de negatieve impact op duurzaamheidsfactoren niet mee in investeringsbeslissingen (hiermee kiest het pensioenfonds voor de zogenaamde 'opt out'). Het fonds neemt MVB mee bij haar investeringsbeslissingen. Echter, het fonds weegt niet specifiek mee wat de ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen zijn op de duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in SFDR. De reden hiervoor zijn de omvangrijke, arbeidsintensieve en dure rapportageverplichtingen, waarbij het fonds afhankelijk is van de gegevens over ongunstige effecten die de vermogensbeheerders kunnen aanbieden. Deze hoge kosten, sluiten niet aan bij onze beleggingsovertuiging dat een professionele, kostenbewuste organisatie bijdraagt aan het rendement. MPF is kostenbewust. De kosten bepalen immers mede de pensioenhoogte. Zodra MPF redelijkerwijs aan deze rapportageverplichtingen kan voldoen, kan MPF ervoor kiezen de ongunstige effecten, conform SFDR vereisten, mee te wegen in de beleggingsbeslissingen.
- MPF kiest volgens de definities vanuit Europese wetgeving ervoor de pensioenregeling niet als een duurzaam product te classificeren. Dit neemt niet weg dat het pensioenfonds zich realiseert dat het belangrijk is om bij het beleggen rekening te houden met mens, milieu, duurzaam ondernemen en hoe bedrijven worden bestuurd en het pensioenfonds aan de minimum wet- en regelgeving ten aanzien van verantwoord beleggen voldoet, maar vanwege de classificatiekeuze (artikel 6, lid 1 van de Informatieverstoppingsverordening (SFDR)) mag er geen informatie over maatschappelijk verantwoord beleggen op de website en dus ook in het jaarverslag beschikbaar worden gesteld."

Naast de SFDR is er de Taxonomie verordening. Dit is een raamwerk aan de hand waarvan kan worden bepaald of investeringen in economische activiteiten als duurzaam kunnen worden bestempeld. Op dit moment heeft MPF vanwege de beperkte beschikbaarheid aan betrouwbare data nog geen concrete doelstellingen om te beleggen in ecologisch duurzame economische activiteiten vanuit de Taxonomieverordening en daarom verklaart MPF: "Voor onze pensioenregeling geldt dat de onderliggende beleggingen geen rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten."

Daarnaast zijn er duurzaamheidsrisico's voor het pensioenfonds. Duurzaamheidsrisico's ontstaan door een ontwikkeling op ecologisch, sociaal of governance-gebied die een negatief effect kunnen hebben op de waarde van de beleggingen van het pensioenfonds. Het pensioenfonds houdt voorlopig geen rekening met duurzaamheidsrisico's en duurzaamheidsrisico's zijn derhalve geen integraal onderdeel van het totale beleggingsproces.

### 3.5.3 Evaluaties en besluitvorming

#### *Evaluatie beleggingscategorieën*

In 2019 zijn voor alle categorieën in de beleggingsportefeuille investment cases vastgesteld. Deze worden periodiek geëvalueerd. In het huidige verslagjaar ging het om de categorieën staatsobligaties, aandelen en illiquide beleggingen. De evaluaties van de categorieën staatsobligaties en aandelen geven geen aanleiding de investment cases sterk aan te passen en/of de allocatie naar deze categorieën anders in te vullen.

Voor illiquide beleggingen is besloten om de allocatiegrens te verhogen van 10% naar 20%. Ook wordt het functioneren van zowel het expert BAC-lid alsook de adviseur van de Beleggingsadviescommissie jaarlijks geëvalueerd.

### Evaluatie Aegon Investment Management

De BAC evalueert periodiek de vermogensbeheer-dienstverlening van Aegon aan het pensioenfonds. Hiervoor is een drie-jaars-cyclus opgesteld. In het verslagjaar is stilgestaan bij zowel Balansbeheer, als Risicomanagement en monitoring alsook de Rapportage door Aegon Asset Management.

### Investment Policy Statement

In december 2022 heeft het bestuur van het MPF het beleggingsbeleid in de Investment Policy Statement goedgekeurd voor 2023. De voornaamste wijzigingen in de IPS zijn:

- Alle teksten zijn geactualiseerd vanuit het going concern perspectief van het fonds;  
Naar aanleiding van de audit vermogensbeheer is de gehele tekst van PW art. 136 (leningen) in de IPS opgenomen.

### 3.5.4 Evaluatie financieel resultaat 2022

Deze analyse laat zien wat in 2022 de invloed is geweest van het rendement van de voorziening pensioenverplichtingen en van de matching- en returnportefeuille op de dekkingsgraad. Tevens wordt in een 'rendementswaterval' duidelijk of het vermogensbeheer de ultieme benchmark (de voorziening pensioenverplichtingen) heeft kunnen verslaan. Ten slotte wordt een beeld geschetst van het risicoprofiel aan het begin van 2023.

#### Dekkingsgraad

Het jaar 2022 begon met een dekkingsgraad (voor het hele geconsolideerde pensioenfonds van vrij vermogen en verzekerd depot) berekend op de swaprente (zonder UFR) van 110,3%.

De onderstaande tabel laat zien dat de dekkingsgraad in 2022 met 2,9%-punt gestegen is als gevolg van 31,1% 'rendement' op de voorziening pensioenverplichtingen. Dit werd vooral veroorzaakt door 1,99% rentestijging<sup>3</sup>. Doordat het renterisico gedeeltelijk wordt afgedekt is als gevolg van een negatief rendement op de matchingportefeuille (van het vrije-vermogen depot) de dekkingsgraad met 16,2%-punt gedaald. De rendementsportefeuille liet de dekkingsgraad met 13,4%-punt dalen. Dit werd veroorzaakt door het rendement van aandelen van -15,5%.

Het saldo van premies en uitkeringen heeft de dekkingsgraad met 2,8% laten dalen. Alle effecten opgeteld leiden tot een dekkingsgraad berekend op swaprente (zonder UFR) van 113,2% aan het eind van 2022; een stijging van 2,9%-punt.

Ontwikkeling dekkingsgraad (geconsolideerd)		
	2021	2022
Beleidsdekkingsgraad primo verslagjaar	102,5%	111,8%
Effect 12 maandsmiddeling	6,6%	2,7%
Actuele dekkingsgraad (UFR rente)	109,1%	114,5%
Effect UFR rente	-7,6%	-4,2%
<b>Dekkingsgraad (marktrente) primo verslagjaar</b>	<b>101,5%</b>	<b>110,3%</b>
Saldo premie en uitkeringen	-0,6%	-2,8%
Matchingportefeuille incl. swaps	-3,2%	-16,2%
Voorziening pensioenverplichtingen	7,8%	31,1%
Rendement returnportefeuille incl. valutahedge	4,8%	-13,4%
<b>Dekkingsgraad (marktrente) ultimo verslagjaar</b>	<b>110,3%</b>	<b>113,2%</b>
Effect UFR rente	4,2%	0,6%
Actuele dekkingsgraad (UFR rente)	114,5%	113,9%
Effect 12 maandsmiddeling	-2,7%	0,1%
<b>Beleidsdekkingsgraad ultimo verslagjaar</b>	<b>111,8%</b>	<b>114,0%</b>

Bron: S&V Integraal Dashboard Q4 2022/2021 p. 11

<sup>3</sup> Bron: Kasstroom en contante waarde van voorzieningen aangeleverd door Appel. Berekening door S&V op basis van internal rate of return (IRR) van de kasstroom van de voorziening van het MPF. De rentetermijnstructuur van DNB exclusief UFR steeg voor het MPF van -0,41% naar 2,40%

Waterval rendementen (geconsolideerd)		
	2021	2022
Voorziening pensioenverplichtingen (UFR)	-4,6%	-27,9%
Af: Resultaat toepassing UFR	4,4%	2,6%
Voorziening pensioenverplichtingen (marktrente)	-9,0%	-30,6%
Af: Resultaat uit garantiecontract herverzekerd depot	-3,9%	-10,2%
Bij: Overrendement portefeuille	6,2%	-1,5%
Totale portefeuille inclusief RA & actief beheer & garantiecontract	1,0%	-21,9%
Af: Resultaat renteafdekking	-7,0%	-9,8%
Totale portefeuille inclusief actief beheer	8,0%	-12,1%
Af: Resultaat actief beheer	0,4%	-0,8%
Totaal benchmark	7,6%	-11,3%

Bron: S&V Integraal Dashboard Q4 2022/2021 p. 38

De renteafdekking binnen het vrij vermogen depot had met -9,8% een negatieve bijdrage in het totale rendement van 21,9%<sup>4</sup>. Zonder deze afdekking was het rendement -12,1% geweest. Tenslotte resteert een negatieve bijdrage van 0,8% door het actieve beheer van Aegon. In de Investment Policy Statement<sup>5</sup> wordt uitgegaan van een verwachte overrendement van het vermogen ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen van 2,0%. In 2022 heeft het vermogensbeheer plus het garantiecontract per saldo geresulteerd in een overrendement van -1,5%. In 2022 is het rendementsdoel dus niet behaald.

#### Risicopositie begin 2023

Aan het begin van 2023 was de assetallocatie op geconsolideerd niveau<sup>6</sup>:

- Zakelijke waarden: 39,2%.
- Vastrentende waarden: 60,8%.

Deze wegingen vallen binnen de bandbreedtes.

De korte termijn risicohouding voor het vereist eigen vermogen op geconsolideerd niveau is begrensd tussen 11% en 16%<sup>7</sup>. Eind 2022 bedroeg het vereist eigen vermogen voor de strategische asset allocatie 13,0%. Op basis van de werkelijke allocatie was dat 12,9%<sup>8</sup>. Dat is aan de onderkant van de bandbreedte. Het renterisico van alleen het vrije-vermogen-depot was eind 2022 voor 64,1% afgedekt<sup>9</sup>. Bij het herverzekerde depot is er feitelijk geen renterisico omdat als gevolg van het garantiecontract feitelijk alle beleggingsrisico door Aegon is overgenomen. Uitgaande van een verdeling 36,5%/63,5% herverzekerd/vrij depot<sup>10</sup> impliceert dit een ex-ante renteafdekking van 77,2% op geconsolideerd niveau<sup>11</sup>. Dit is onder de norm van 77,7% maar ligt ruim binnen de bandbreedte van +/-5%.

Conclusie is dat het risiconiveau op basis van de geconsolideerde assetallocatie en het vereist eigen vermogen lager was ten opzichte van de doelstellingen. Het renterisico op geconsolideerd niveau is met een renteafdekking van 77,1% iets lager dan de norm. Met een geconsolideerd afdekkingspercentage van 77,7% is het renterisico op de balans van het MPF overigens een stuk lager dan bij de meeste andere pensioenfondsen. Hoewel het risiconiveau, gemeten in termen van het vereist eigen vermogen, van het MPF niet hoog is, is de financiële positie op geconsolideerd niveau van het MPF toch kwetsbaar voor een financiële crisis. Uit onderstaande heatmap blijkt dat bij een aandelencorrectie van meer dan 10% en/of een rentedaling van meer dan 0,5% de actuele dekkingsgraad (inclusief UFR) van 113,9%, kan leiden tot een dekkingsgraad in het gele gebied; onder de strategisch vereiste dekkingsgraad van 113,0%, maar boven het minimum vereiste dekkingsgraad van 103,6%<sup>12</sup>.

<sup>4</sup> -9,8%=-14,5%\*68%. De verhouding van het vermogen in herverzekerd/vrij depot is 32%/68%.

<sup>5</sup> Investment Policy Statement 2022 13.

<sup>6</sup> Bron: Integraal dashboard 31 december 2022 p.18.

<sup>7</sup> Bron: Investment Policy statement p.17.

<sup>8</sup> Bron: K-staten Q4 2022

<sup>9</sup> Bron: K-staten Q4 2022.

<sup>10</sup> Verhouding tussen de waardes van de voorzieningen van de twee depots.

<sup>11</sup>  $64,1\% * 63,5\% + 100\% * 36,5\% = 77,2\%$ .

<sup>12</sup> Bron: berekening minimum vereiste dekkingsgraad ultimo 2022 door Appel

Gevoeligheidsanalyse (eenmalige schokken) - geconsolideerd						
Actuele dekkinggraad (UFR-rente)		Verandering rente (invloed income portefeuille)				
		-1,0%	-0,5%	0,0%	0,5%	1,0%
Rendement returnportefeuille	-20,0%	101,3%	103,8%	106,5%	109,5%	112,7%
	-10,0%	104,2%	107,1%	110,2%	113,6%	117,2%
	-5,0%	105,7%	108,7%	112,0%	115,6%	119,5%
	0,0%	107,1%	110,4%	113,9%	117,7%	121,7%
	5,0%	108,6%	112,0%	115,7%	119,7%	124,0%
	10,0%	110,1%	113,7%	117,5%	121,7%	126,2%
	20,0%	113,0%	117,0%	121,2%	125,8%	130,8%

UFR gevoeligheidsanalyse: **rood**: onder het minimaal Vereist Eigen Vermogen, **groen**: boven het Vereist Eigen

Bron: S&V Integraal Dashboard Q4 2022 p. 39

### 3.5.5 Z-score

Het MPF is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds. Wanneer de beleggingsperformance van het fonds ontoereikend is, moet het fonds vrijstelling verlenen van de verplichtstelling wanneer een aangesloten onderneming daarom verzoekt. Hiervoor wordt het feitelijke beleggingsrendement vergeleken met het rendement van een door het fonds vastgestelde normportefeuille. Dit wordt gedaan door jaarlijks de Z-score van het fonds te bepalen. Dit doen we door het daadwerkelijke rendement van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds te vergelijken met het rendement van de normportefeuille. Vervolgens wordt gekeken naar de samenstelling van het belegde vermogen en dan met name de verhouding tussen aandelen en obligaties. Uit die verhouding komt een getal. Het verschil in rendement tussen de feitelijke portefeuille en de normportefeuille wordt gedeeld door dat getal. De uitkomst daarvan is de z-score in een bepaald jaar.

Naast de jaarlijks berekende z-score wordt een zogenaamde performancetoets gedaan. Beleggen is een zaak van de lange termijn. Daarom tellen we de z-scores van de afgelopen 5 jaar bij elkaar op. De uitkomst daarvan delen we door de wortel van 5. Dit wordt ook wel de "ongecorrigeerde" performancetoets genoemd. Bij die uitkomst moet een wettelijk bepaalde factor van 1,28 worden opgeteld, daarmee komen we tot de gecorrigeerde performancetoets. Deze moet positief zijn. In de tabel zijn de z-scores en de uitkomsten van de (ongecorrigeerde) performancetoets over de afgelopen vijf jaar weergegeven.

Jaartal	Z-score	Performancetoets
2018	0,281	1,08
2019	0,469	1,00
2020	0,753	1,19
2021	0,601	1,31
2022	- 0,453	1,39

## 3.6 Risico en beheersing

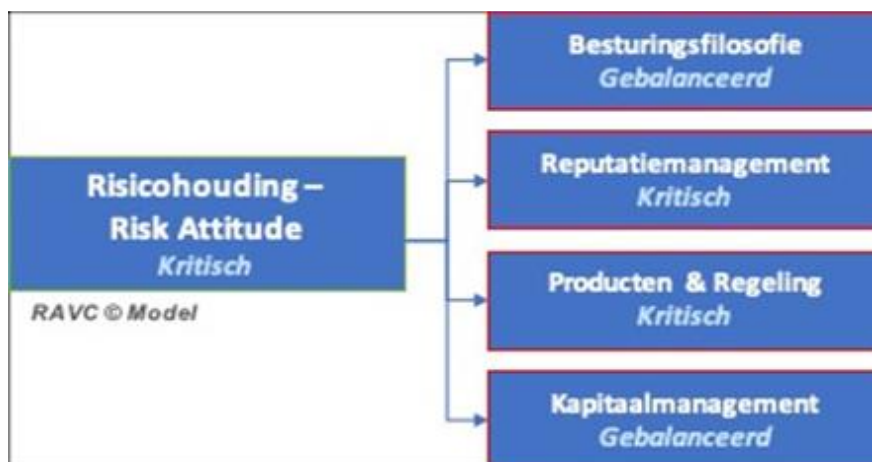
Het risico- en rendementsdenken en handelen is in 2022 structureel onderdeel geweest van de bestuurlijke cyclus van het MPF. Risicomanagement is geïntegreerd in de bedrijfsvoering en besluitvorming van het MPF en wordt op een gestructureerde wijze doorlopen en draagt bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het MPF werkt met het COSO-Enterprise Risk Management (ERM) en het RAVC-model voor het concretiseren van het risicomanagementproces aan de ene kant, en de risicohouding en risicobereidheid aan de andere kant. De functie van deze modellen is om een gestructureerd proces te doorlopen, zodat er procesmatig geen hiaten zijn. Het MPF heeft een driedeling aangebracht in het risicomanagementproces: een strategische risicomanagementcyclus, een operationele risicomanagementcyclus en een thematische risicomanagementcyclus. Deze drie cycli worden in de periodiciteit geïntegreerd in de bestuurlijke agenda.

### 1. Strategische risicomanagementcyclus

Deze cyclus behelst onder andere het inrichtingsvraagstuk over risico-governance, risicohouding van het MPF en risicobereidheid vastgesteld door het MPF en de strategische risico's in relatie tot het strategisch plan. In 2022 heeft het MPF het IRM proces zorgvuldig doorlopen met daarbij de nadruk op het risicoprofiel van het pensioenfonds in relatie tot de discussie over de toekomst van het pensioenfonds.

#### Risicohouding

In 2019 heeft het MPF de risicohouding herijkt. In 2022 zijn hierin geen wijzigingen aangebracht. Volgens het gehanteerde RAVC-model is de risicohouding ten aanzien van besturingsfilosofie en kapitaalmanagement 'gebalanceerd'. Ten aanzien van reputatiemanagement en producten & regeling is de risicohouding 'kritisch'. De overall risicohouding is 'kritisch'. Dit betekent dat het pensioenfonds een risicomijdende risicohouding heeft. De weging van de risicohouding is gedaan op een vijfpuntsschaal van nul, kritisch, gebalanceerd, opportuun en maximaal.



#### Risicobereidheid

De risicobereidheidsprincipes zijn op basis van de risicohouding gedefinieerd en heeft geleid tot een aantal financiële en niet financiële waarden (riskbeliefs). De risicobereidheidsprincipes en de riskbeliefs worden opgenomen in het beleid c.q. bestaand beleid wordt aangescherpt:

<b>Besturingsfilosofie – Gebalanceerd</b>	
<b>Onze pensioenfondswaarden – risicomanagementbereidheidsprincipes</b>	
1.	<b>Wij zijn integer als mens en bestuurslid, handelend uitsluitend in belang van fonds en stakeholders op basis van onze kernwaarden.</b>
2.	<b>Wij wegen de risico's en nemen die mee in de besluitvorming.</b>
3.	<b>Wij staan open voor kritiek en argumenten, vrij van last en ruggenspraak, met evenwichtige inbreng en het vermogen om te luisteren om te komen tot evenwichtige besluitvorming.</b>
4.	<b>Fondsorganen kunnen in hun eigen rol blijven, Cao-conflicten blijven buiten de bestuurstafel.</b>
5.	<b>Wij maken duidelijke afspraken over de uitbesteding en houden de regie.</b>



Reputatiemanagement – <i>Kritisch</i>
<b>Onze pensioenfondswaarden – risicomanagementbereidheidsprincipes</b>
1. Wij onderhouden een goede relatie met deelnemers en werkgevers.
2. Wij streven naar vertrouwen en draagvlak bij stakeholders
3. Wij voldoen aan wet- en regelgeving en zijn scherp op het voorkomen van integriteitsschendingen.
4. Ons beloningsbeleid is sober en uitlegbaar, wel kostendekkend
5. Wij vinden de goede reputatie van het fonds belangrijk, maar voeren geen actief beleid om in de pers te komen
Producten en Regeling – <i>Kritisch</i>
<b>Onze pensioenfondswaarden – risicomanagementbereidheidsprincipes</b>
1. Wij onderhouden een goede relatie met deelnemers en werkgevers.
2. Wij streven naar vertrouwen en draagvlak bij stakeholders
3. Wij voldoen aan wet- en regelgeving en zijn scherp op het voorkomen van integriteitsschendingen.
4. Ons beloningsbeleid is sober en uitlegbaar, wel kostendekkend
5. Wij vinden de goede reputatie van het fonds belangrijk, maar voeren geen actief beleid om in de pers te komen
6. Wij onderhouden een goede relatie met deelnemers en werkgevers.
Kapitaalmanagement – <i>Gebalanceerd</i>
<b>Onze pensioenfondswaarden – risicomanagementbereidheidsprincipes</b>
1. Wij onderhouden een goede relatie met deelnemers en werkgevers.
2. Wij streven naar vertrouwen en draagvlak bij stakeholders
3. Wij voldoen aan wet- en regelgeving en zijn scherp op het voorkomen van integriteitsschendingen.
4. Ons beloningsbeleid is sober en uitlegbaar, wel kostendekkend
5. Wij vinden de goede reputatie van het fonds belangrijk, maar voeren geen actief beleid om in de pers te komen
6. Wij onderhouden een goede relatie met deelnemers en werkgevers.

Strategische risico's, inclusief FOCUS van DNB

Aan de basis van risicomanagement staan de missie, visie, kernwaarden en strategische doelstelling van het MPF. De strategische doelstelling van het MPF is om binnen de werkingssfeer de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. In het kader van de ERB heeft het MPF in 2021 de strategische risico's kritisch bekeken en besproken. In 2023 zal het MPF opnieuw de strategische risico's bekijken en bespreken. Dit zijn de belangrijkste risico's die in 2022 het behalen van de strategische doelstelling in de weg staan. De strategische risico's inclusief beheersmaatregelen zijn:

### 1. Continuïteit

De beheersmaatregelen zijn anticiperen op wetgeving, een strategisch plan opstellen, scenario's uitwerken om een weloverwogen besluit te nemen, onderzoeken samenwerking met andere partijen / fondsen, overleg met sociale partners en herzien afspraken / uitvoeringsovereenkomst.

### 2. Ontwikkelingen in de sector

De beheersmaatregelen zijn het proberen om werkgevers die niet meer onder de verplichtstelling zouden vallen te behouden, samengaan met andere fondsen, acquisitieplan, de eigen financiën op orde brengen en het kostenbewustzijn vergroten.

### 3. Uitbesteding (waaronder cyberrisico)

De beheersmaatregelen zijn uitbestedingsbeleid, DVO en SLA, monitoring uitbesteding (o.a. ISAE 3402 type II), continuïteitsplan en fall back scenario's, samenwerking met andere fondsen, IT-beleid en periodiek kijken naar budget voor vernieuwing en IT-planning, structurele maatregelen in en rond systemen ter bescherming tegen cybercrime, afspraken met

uitvoerders over budgettering en financiering, compliant zijn op toekomstige ontwikkelingen en countervailing power vanuit het MPF naar de uitbestedingspartner.

## 1. Verandervermogen bestuurders

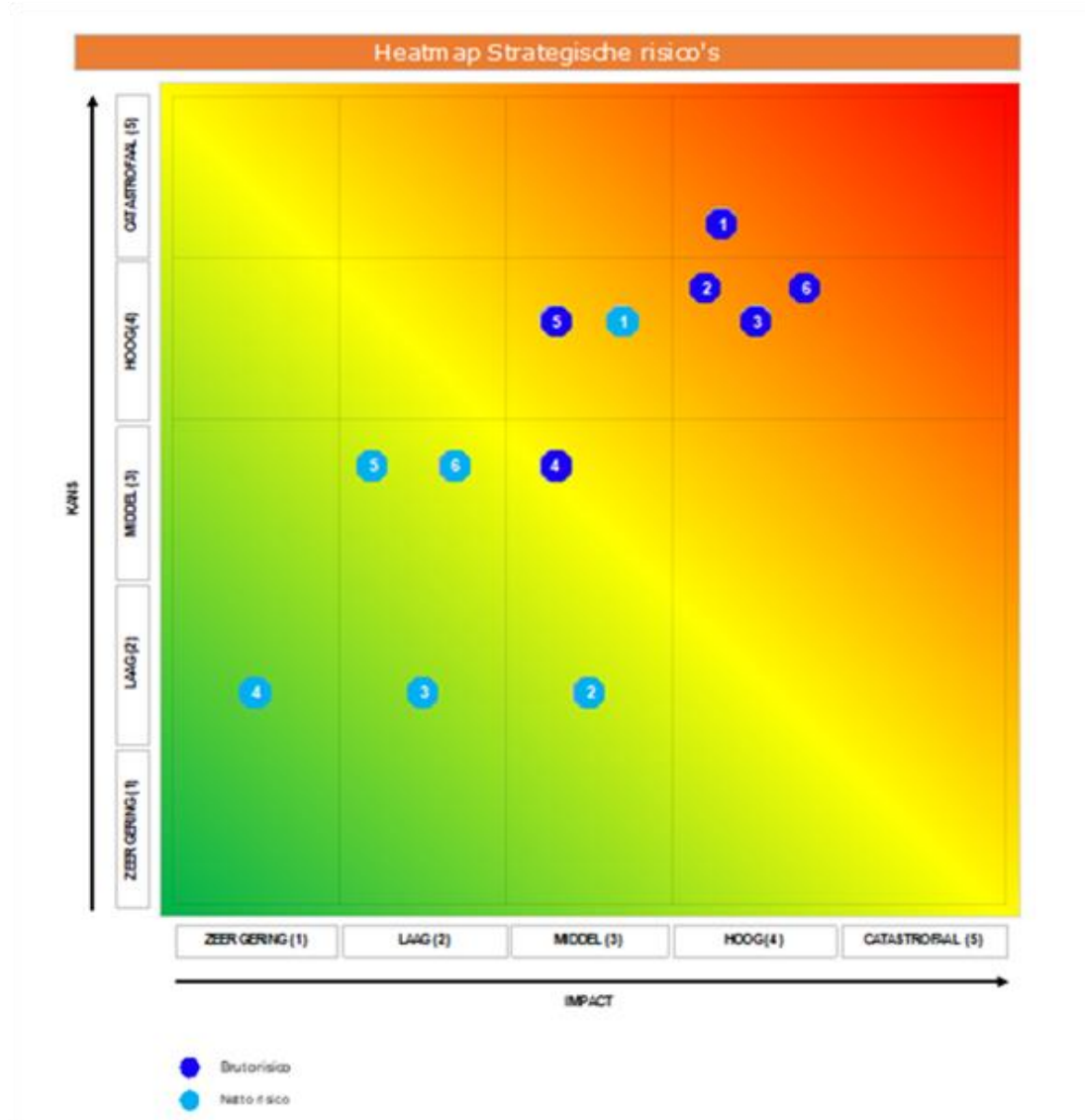
De beheersmaatregelen zijn opleidingsplan voor het op peil houden van kennis en kunde om te besturen, selectieprocedure van bestuurders vooraf door sociale partners, het opstellen en hanteren van een profielschets voor bestuurders in relatie tot complementariteit om vast te stellen waar kandidaat-bestuurders aan moeten voldoen, jaarlijkse zelfevaluatie bestuur en een open cultuur om elkaar te kunnen aanspreken op ontbreken verandervermogen.

## 2. Verandervermogen uitvoerders

De beheersmaatregelen zijn strenge SLA-normen stellen en deze strak monitoren op naleving, het up to date houden van systemen, controles op de SLA-normen, een verhoogd risicomanagement proces hanteren, het aanscherpen van het beleid waar nodig na incidenten, een juridisch correcte uitvoeringsovereenkomst, monitoring van de SLA door rapportages en een jaarlijks evaluatiegesprek met de uitvoerders en in optie een selectieproces.

## 3. Rente- en marktontwikkelingen

De beheersmaatregelen zijn lange termijn beleggingsplan, beoordeling en monitoring van beleggingscategorieën (investment cases), afdekking renterisico, asset mix, maandelijkse rapportage renteontwikkeling en reguliere dashboard rapportage.





## Strategische risico's:

1. Continuïteit
2. Ontwikkelingen in de sector
3. Uitbesteding
4. Verandervermogen bestuurders
5. Verandervermogen uitvoerders
6. Rente-en marktontwikkelingen

### 4. Operationele risicomanagementcyclus

Deze cyclus gaat over het expliciteren van de operationele (IT)-, compliance- en financiële risico's die gelopen worden in de uitvoeringsketen. Het MPF zet, binnen de kaders van het geformuleerde risicobeleid, in op maximalisatie van het rendement op het vermogen.

#### Matching- en renterisico

Matching- en renterisico is het risico dat rentefluctuaties – als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet – leiden tot ongewenste effecten op de balans en het resultaat.

Het MPF onderscheidt een ex-ante renteafdekking en een ex-post renteafdekking en heeft voor de hoogte van de ex-ante bepaling risico grenzen vastgesteld. De renteafdekking heeft het MPF deels beschermd voor de effecten van rentedaling. Van rentestijging profiteert het MPF alleen van het deel van het renterisico dat niet is afgedekt.

- Risicobereidheid: Laag. Als de vastgestelde bandbreedte wordt overschreden kan dit gevolgen hebben voor de dekkinggraad van het MPF. De impact van het risico kan groot zijn. Het bestuur onderkent de grote impact van kleine rentebewegingen op de waarde van de verplichtingen van het MPF.
- Beheersmaatregelen: Bij de ALM-studie wordt beoordeeld of de strategische renteafdekking het gewenste niveau heeft passend bij de risicohouding van het bestuur. De hoogte van de renteafdekking wordt voortdurend nauwlettend gevolgd door de vermogensbeheerder. De vermogensbeheerder rapporteert op maandbasis over de renteafdekking middels het A&L ("Asset & Liability")-dashboard. Daarnaast is het (monitoren van) het renterisico een integraal onderdeel van de risicorapportage die beleggingsadviseur Sprenkels & Verschuren op kwartaalbasis aan de Beleggingsadviescommissie verstrekt.. Er is sprake van een vaste renteafdekking, in lijn met de investment beliefs ('Wij hebben geen visie op rente').

#### Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat niet binnen een redelijk afzienbare termijn tegen een redelijke prijs gehandeld kan worden. Dit kan ervoor zorgen dat bij derivatenposities, tijdens volatiele marktomstandigheden, onvoldoende onderpand beschikbaar is om aan de bijstortingsverplichting te voldoen via fondsen met dagelijkse liquiditeit. Liquiditeitsrisico speelt ook een rol bij derivatenposities waarvoor onderpand dient te worden aangehouden en is het grootst tijdens volatiele marktomstandigheden. Met behulp van het SLM-fonds wordt het renterisico afgedekt door middel van renteswaps. Het MPF heeft voor de bepaling van dit risico grenzen vastgelegd.

- Risicobereidheid: Beperkt. Als de vastgestelde bandbreedte wordt overschreden kan dit gevolgen hebben voor de dekkinggraad van het MPF.
- Beheersmaatregelen: Ieder kwartaal wordt het liquiditeitsrisico met behulp van de integrale risicorapportage gemonitord. Daarnaast maakt de vermogensbeheerder gebruik van een vast bijstortingsschema zodat voor alle partijen duidelijk is uit welke beleggingscategorieën de noodzakelijke liquiditeit wordt verstrekt om aan de onderpandverplichtingen te kunnen voldoen.

#### Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat de instelling onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van (verwachte aanpassing aan) inflatie te financieren zonder belanghebbenden te benadelen. Gegeven de ambitie voor toeslagverlening voor de meeste pensioenfondsen is dit een substantieel risico welke toeneemt naarmate de inflatie verder stijgt. Een eventueel gebrek aan toeslagverlening leidt tot een dalende koopkracht van toekomstige pensioenen. Het MPF heeft voor de bepaling van dit risico grenzen vastgelegd.

- Risicobereidheid: Het inflatierisico wordt niet actief afgedekt, dit is in lijn met het investment belief van het pensioenfonds op het gebied van inflatie. Dit kan betekenen dat de geïndexeerde pensioentoezeggingen geheel of gedeeltelijk niet kunnen worden uitgekeerd. Dit risico is niet van te voren te becijferen.
- Beheersmaatregelen: De indexatie-ambitie wordt in de ALM-studie getoetst. De kans op indexatie wordt inzichtelijk gemaakt in de haalbaarheidstoets. Ieder kwartaal wordt het inflatierisico met behulp van de integrale risicorapportage gemonitord. Ook mitigeert het pensioenfonds het inflatierisico zoveel mogelijk door, binnen de daarvoor toegestane grenzen, te beleggen in beleggingscategorieën met een hoog rendementspotentieel zoals aandelen.

## Valutarisico

Valutarisico is het risico op een negatieve verandering van de activa als gevolg van een verandering in de wisselkoers van vreemde valuta (ten opzichte van de euro). Het MPF heeft voor de bepaling van dit risico grenzen vastgelegd.

- Risicobereidheid: Sterk gereduceerd door (gedeeltelijke) afdekking van het openstaande valutarisico. De te verwachten impact kan betrekking hebben op de dekkingsgraad en is niet direct te kwantificeren. Echter door het valutarisico (gedeeltelijk) af te dekken wordt dit risico zeer beperkt.
- Beheersmaatregelen: Ieder kwartaal wordt het valutarisico in de risicorapportage gemonitord.

## Aandelenrisico

Het aandelenrisico is het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een (handels)portefeuille. Items binnen aandelenrisico zijn volatiliteitsrisico en concentratierisico.

Het volatiliteitsrisico is het risico van veranderingen in de waarde van (verhandelbare instrumenten binnen) de portefeuille als gevolg van wijzigingen in marktprijzen.

## Concentratierisico

Het concentratierisico is het risico dat als gevolg van ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille.

Het MPF heeft voor de bepaling van dit risico grenzen vastgelegd.

- Risicobereidheid: Dit risico is niet te kwantificeren, maar de te verwachten impact kan betrekking hebben op de dekkingsgraad.
- Beheersmaatregelen als gevolg van de uitkomsten van de ALM-studie wordt de gewenste allocatie naar aandelen en zakelijke waarden bepaald. Het pensioenfonds formuleert strategische gewichten en een bandbreedte op zowel match/return alsook op categorieniveau. Dit doet het pensioenfonds voor de beleggingen in zowel het vrije als het verzekerd beleggingsdepot.

## Kredietrisico

Items binnen kredietrisico zijn defaultrisico, volatiliteitsrisico, concentratierisico, tegenpartijrisico en securities lending. Het MPF heeft voor de bepaling van dit risico grenzen vastgelegd.

- Risicobereidheid: Dit risico is niet te kwantificeren, maar de te verwachten impact kan betrekking hebben op de dekkingsgraad.
- Beheersmaatregelen: In de kwartaalrapportage wordt de credit-rating van de vastrentende portefeuille gemonitord. Er zijn met betrekking tot de beleggingen in vastrentende waarde risicorestricties geformuleerd voor de rating van deze betreffende categorieën. Deze risicorestricties vormen het uitgangspunt voor de hierboven beschreven (integrale) monitoring.

## Herverzekeringsrisico

Herverzekeringsrisico is het risico dat als gevolg van een negatieve kredietontwikkeling bij de herverzekeraar een waardevermindering van de totale activa tot gevolg kan hebben.

- Risicobereidheid: Laag. Als dit risico zich voordoet, heeft dit gevolgen voor de dekkingsgraad. Echter de kans dat de herverzekeraar niet kredietwaardig is, is klein.  
Beheersmaatregelen: Ieder kwartaal wordt de rating van de herverzekeraar beoordeeld. Het bestuur is zich ervan bewust dat ratings afgegeven door ratingsbureaus achterlopen op de actualiteit. Om die reden wordt ook de creditspread van andere verzekeraars gevolgd.

## Omgevingsrisico

Omgevingsrisico is het risico dat:

1. de ondernemingen in de werkingssfeer van het MPF zich onttrekken aan de verplichtstelling;
2. de invulling van het beleggingsbeleid niet aan de normen die het maatschappelijk verkeer hieraan stelt voldoet;
3. de (financiële) positie van het fonds negatief wordt beïnvloed door externe (bijvoorbeeld politieke en/of Europese) besluitvorming.
  - Risicobereidheid: Dit risico is niet te kwantificeren, maar de te verwachten impact kan betrekking hebben op de dekkingsgraad.
  - Beheersmaatregelen: Het beleid van maatschappelijk verantwoord beleggen wordt uitgevoerd door Aegon. Met de risicorapportage wordt gemonitord of Aegon zich heeft gehouden aan de uitsluitingenlijst van landen en bedrijven waarin niet wordt belegd.

## Operationeel risico

Operationeel risico is het risico dat ontstaat als gevolg van het falen van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen.

- Risicobereidheid: Dit risico is niet te kwantificeren, maar de te verwachten impact kan betrekking hebben op de dekkingsgraad.
- Beheersmaatregelen: Op kwartaalbasis wordt het gevoerde beleid geëvalueerd. Jaarlijks vinden evaluatiegesprekken plaats met de partijen waaraan is uitbesteed.

## Verzekeringstechnisch risico

Het actuarieel risico en de hierbij behorende rekenregels en tabellen, inclusief het monitoren en evalueren hiervan wordt in verschillende lijnen vanuit de risicogovernance geïnitieerd, geanalyseerd, geprioriteerd en geëvalueerd. De adviserende actuaire en de pensioen- en communicatiecommissie (PCC) zijn initiërend, en leggen een bepaald verzekeringstechnisch risico voor aan het bestuur. De IRM commissie analyseert deze risico's en toetst ook of ze in het risicoprofiel passen van het fonds. De certificerende actuaire bekijkt dit vanuit haar wettelijke taak.

- De risicobereidheid past binnen het domein van het kapitaalmanagement (als risicodomein). Vanuit het normenkader van het fonds worden een aantal verzekeringstechnische risico's besproken zoals grondslagen, modellenbeheer en het contract met AEGON Assetmanagement. Rekening houdend met het normenkader en de beheersing hierop is het nettorisico laag.
- De beheersmaatregelen liggen in de monitoring van de rapportage over het verzekeringstechnisch risico en ook de ISAE-verklaringen van partijen, die zijn goedgekeurd door accountants. Hiernaast wordt het risico ook in het sleutelfunctiehoudersoverleg (dat na IORP II door het fonds is ingevoerd) besproken door de drie sleutelfunctiehouders. Ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid.

## Uitbestedingsrisico

Uitbestedingsrisico is het risico dat veranderingen van de bedrijfsvoering bij de vermogensbeheerder of de pensioenuitvoerder negatief zijn voor de te leveren kwaliteit.

- Risicobereidheid: Beperkt.
- Beheersmaatregelen: Het MPF ziet de beheersing van de uitbesteding van zowel het vermogensbeheer als de pensioenadministratie als een risico waarvoor extra aandacht vereist is. Beide partijen leggen periodiek verantwoording af over de dienstverlening door middel van rapportages waaronder ISAE 3402 type II rapportages.

## IT-risico

IT-risico is het risico dat het IT-beleid, systemen en applicaties onvoldoende zijn ter ondersteuning van de operationele processen.

- Risicobereidheid: De IRM-commissie besteedt aandacht aan de kwalificatie van de IT-risico's. Er wordt periodiek een risicoanalyse uitgevoerd met het voltallige bestuur.
- Beheersmaatregelen: Het bestuur houdt nauwgezet toezicht op de uitbestede werkzaamheden en wel op zodanige wijze dat het de bedrijfsprocessen op een adequate wijze kan (blijven) beheersen.

## Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat de integriteit van het MPF dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van het MPF in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het MPF opgestelde normen.

Dit risico is nader onderverdeeld in benadeling derden, voorwetenschap, witwassen, terrorismefinanciering en onoorbaar handelen.

- **Risicobereidheid:** Periodiek wordt een uitgebreide integriteitsrisicoanalyse uitgevoerd. De bestaande beheersmaatregelen worden getoetst op effectiviteit en aanvullende beheersmaatregelen gedefinieerd.

Hierbij wordt gekeken naar integriteitsaspecten bij het MPF zelf alsmede bij de partijen waaraan werkzaamheden zijn uitbesteed. Het inherent risico wordt door het bestuur als aanzienlijk ingeschat. De overall risicotolerantie met betrekking tot integriteitsrisico is laag.

- **Beheersmaatregelen:** Integer handelen is binnen het MPF verankerd in de totale compliance-structuur. Alle betrokkenen bij het MPF, zowel intern als extern, worden geacht te voldoen aan het geheel van interne en externe wetten regelgeving, dat op het MPF van toepassing is. Bij bestuursbesluiten wordt altijd in ogeschouw genomen of er voldoende rekening is gehouden met evenwichtige belangenbehartiging en of er sprake is van mogelijke integriteitsissues.

Het MPF beschikt onder andere over een integriteitsbeleid, een gedragscode, een klokkenluiders- en incidentenregeling, een klachtenregeling, een geschillenregeling en een geschillencommissie. Het MPF inventariseert jaarlijks de (neven)functies bij de leden van de fondsorganen.

Bij de jaarlijkse bespreking van de naleving van de gedragscode wordt tevens stilgestaan bij (wijzigingen in) privérelaties of –belangen. Integriteit is verder een belangrijk onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur. Op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering volgt het MPF de wet- en regelgeving en ziet er op toe dat de externe uitvoerders deze opvolgen. Beheersmaatregelen zien op het reduceren van zowel de kans als de impact van het risico.

## Juridisch risico

Juridisch risico is het risico waarbij onvoldoende eenduidige formulering in contracten kan leiden tot meerdere interpretaties. Bij de implementatie van het nFTK heeft het MPF stilgestaan bij het juridische risico. Het juridisch risico heeft daarnaast betrekking op de mogelijkheid dat niet alle besluiten goed worden vastgelegd in de Abtn of dat niet aan de procedure-eisen wordt voldaan.

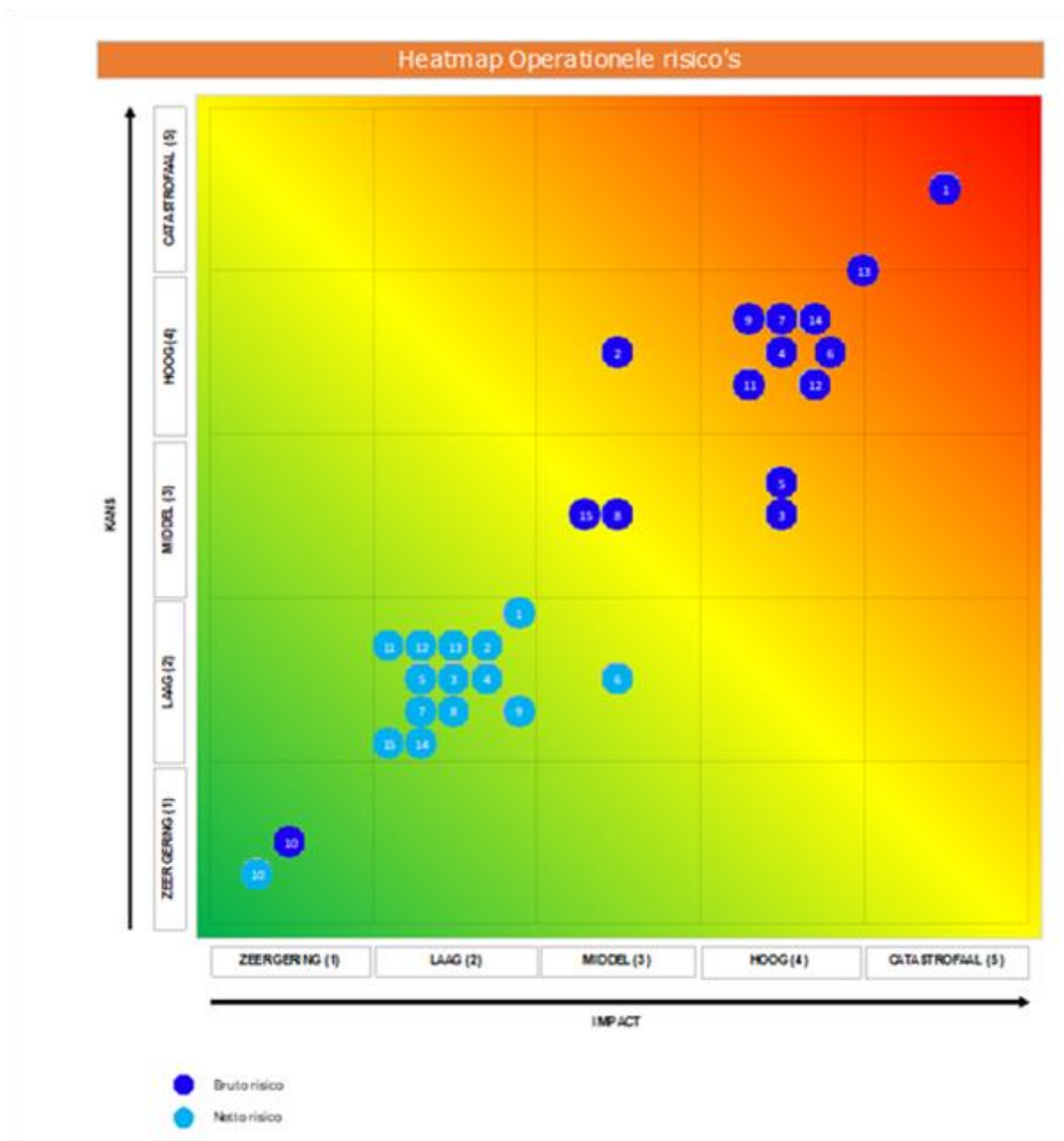
- **Risicobereidheid:** Het bestuur is zich ervan bewust dat dit risico aanwezig is.
- **Beheersmaatregelen:** Controle van contracten op aansprakelijkheid, marktconformiteit en beleid vindt plaats door een extern ingeschakelde juridisch adviseur.

## Sponsorrisico

Het sponsorrisico is het risico dat sprake is van ondoelmatige procesinrichting dan wel procesuitvoering. Hierbij valt te denken aan: faillissementsrisico (sponsor), financieringsrisico (fonds), beëindiging contract (bijv. fusie of overname), investering in sponsor en belangenverstrengeling fonds en sponsor. De beheersmaatregelen zijn onder andere herverzekering en het ontbreken van een financiële band tussen sponsor en fonds (belegging of lening).

## Communicatierisico

Het communicatierisico is het risico dat imagoschade en draagvlakvermindering optreedt als gevolg van niet-begrijpelijke deelnemerscommunicatie, geringe prestatietransparantie en onvoldoende aansluiting bij beleving van deelnemers. De beheersmaatregelen zijn onder andere de naleving van communicatierichtlijnen AFM en het opstellen van communicatiebeleid.



## Operationele risico's

- |   |                         |
|---|-------------------------|
| 1. Matching/ renterisico's                  | 9. Communicatierisico   |
| 2. Marktrisico's                            | 10. Sponsorrisico       |
| 3. Marktrisico's, actief risico             | 11. Operationeel risico |
| 4. Marktrisico's, alternatieve beleggingen. | 12. Uitbestedingsrisico |
| 5. Kredietrisico                            | 13. IT-risico           |
| 6. Verzekeringstechnisch risico             | 14. Juridisch risico    |
| 7. Derivatennisico                          | 15. Integriteitsrisico  |
| 8. Omgevingsrisico                          |                         |

Deze risico's worden opgenomen in het RQ risicodashboard en de daaruit voortvloeiende samenvatting van de risicomangementrapportage en worden besproken met het bestuur. In 2022 zijn de risico's in deze cyclus door de bestuurlijke commissies besproken en beoordeeld op de noodzaak tot het doorvoeren van aanpassingen in de wegging en de prioritering van de risico's.

De meest belangrijke risico's voor het fonds zijn tevens aan de orde geweest in de bestuursvergaderingen.

### 3. Thematische risicomanagementcyclus

Het MPF neemt jaarlijks drie thema's in detail door. Dit is het uitbestedingsrisico, IT-risico en de SIRA. Dit wordt uitvoerig en zeer gedetailleerd besproken in het bestuur. Alle drie de cycli maken onderdeel uit van de reguliere planning & controlcyclus van het MPF en vormen zo een integraal onderdeel van de gehele bedrijfsvoering.

### 4. Risicogovernance

Binnen het governance raamwerk van het MPF zijn op verschillende niveaus maatregelen nodig om te komen tot aanvaardbare restisico's. De risico governance structuur van het MPF is ingericht volgens het Three Lines Model. Dit model zorgt voor meerdere onafhankelijke controlelagen. De beheersmaatregelen in de lijn vormen de zogeheten *first line*. Functies zoals risicomanagement en compliance vormen de *second line* en de externe auditoren zijn gepositioneerd in de *third line*. De IRM-commissie is een tweedelijns commissie.

## 3.7 Uitvoeringskosten

### 3.7.1 Transparantie

Het bestuur van het MPF vindt dat scherp op alle kosten gelet moet worden. Door de toenemende wet- en regelgeving neemt de druk op de kosten toe. Deelnemers willen inzicht in de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling, de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. Het MPF geeft daarom in het bestuursverslag transparant inzicht in de kosten. Overigens wijst het bestuur erop dat er geen direct verband bestaat tussen de hoogte van de kosten en het behaalde resultaat.

Het MPF rapporteert met ingang van het boekjaar 2016 volgens de richtlijnen voor de kostentransparantie van de Pensioenfederatie. Over de transactiekosten binnen de beleggingsfondsen rapporteert het MPF vanaf boekjaar 2017 in het bestuursverslag. Er worden drie kostensoorten onderscheiden: de kosten van het pensioenbeheer, de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten. Hierna wordt nader op de drie kostensoorten ingegaan.

### 3.7.2 Kosten van pensioenbeheer

De totale kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2022 € 2.504 (2021: € 2.565). Omgerekend is dit afgerond € 427 (x € 1,00) per deelnemer excl. gewezen deelnemers (2021: € 436 (x € 1,00)).

Deze kosten zijn berekend door de totale pensioenuitvoeringskosten te delen door het totaal aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden ultimo 2022, overeenkomstig de "Aanbevelingen Uitvoeringskosten" van de Pensioenfederatie. De pensioenbeheerkosten bestaan uit kosten deelnemers en pensioengerechtigden, kosten werkgevers, kosten financieel beheer, bestuurskosten (heffingen van de toezichhouders, adviseurs, juridische kosten, werkgeverskosten) communicatiekosten en overige kosten.

De kosten per deelnemer zijn in 2022 lager dan in 2021. Dit is voornamelijk te verklaren door de kosten van het onderzoek naar de toekomst van het pensioenfonds en de daaraan verbonden voorbereidende werkzaamheden voor een mogelijk besluit tot collectieve waardeoverdracht naar een ander bedrijfstakpensioenfonds. In 2022 lagen deze kosten beduidend lager in vergelijking met 2021.

# BESTUURSVERSLAG

---

## Pensioenbeheerkosten

	2022	2021
Accountantskosten	136	171
Controle en advies Actuaris	82	78
Kosten adviseurs	153	130
Contributies en bijdragen	66	64
Bestuurskosten	363	346
Projectkosten	287	374
Overige kosten	18	33
	1.105	1.197
<b>Administratiekosten</b>		
Pensioenadministratie (deelnemers en werkgevers)	488	420
Financieel administratie	364	377
Bestuursondersteuning	547	571
	1.400	1.369
<b>Totaal uitvoeringskosten</b>	2.504	2.565

## Aantal deelnemers

	2022	2021
Actieve deelnemers	3.371	3.458
Gewezen deelnemers (slapers)	6.476	6.185
Pensioengerechtigden	2.499	2.427
<b>Totaal</b>	12.346	12.070

## Kosten pensioenbeheer

	2022	2021
Totale kosten pensioenbeheer	2.504	2.565
Waarvan kosten Pensioenuitvoerder (excl transitiekosten)	1.400	1.369

# BESTUURSVERSLAG

## Kosten per deelnemer

Bedragen x € 1,00

	2022	2021
<b>Kosten per deelnemer exclusief gewezen deelnemers *)</b>		
Totale kosten pensioenbeheer	427	436
Kosten Pensioenuitvoerder	238	233
<b>Kosten per deelnemer inclusief gewezen deelnemers **)</b>		
Totale kosten pensioenbeheer	203	213
Kosten Pensioenuitvoerder	113	113
<b>Kosten BTW Uitvoerder per deelnemer</b>		
exclusief gewezen deelnemers *)	41	40
inclusief gewezen deelnemers **)	20	20

\*) De kosten per deelnemer worden berekend door de betreffende kosten te delen door de som van het aantal actieve deelnemers en de pensioengerechtigden.

\*\*\*) De kosten per deelnemer worden berekend door de betreffende kosten te delen door de som van het aantal actieve deelnemers, gewezen deelnemers (slapers) en de pensioengerechtigden.

## Begroting pensioenbeheerkosten

Het budget voor de pensioenbeheerkosten bedroeg € 2.770 (2021: € 3.001). Het verschil tussen de begroting en realisatie wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in de begroting de kosten voor projecten grotendeels pro memoria waren opgenomen.

## Beloning bestuursleden, leden verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

Het bestuur van het MPF ontvangt een vergoeding voor de werkzaamheden die het voor het MPF verricht. Voor de bepaling van de hoogte van deze vergoeding hanteert het bestuur de minimale tijdsbesteding zoals aangegeven door DNB voor een bestuurslid dan wel voorzitter van een klein pensioenfonds, vermenigvuldigd met de vervangingswaarde zoals vastgesteld door de Pensioenfederatie voor bestuurders van een klein pensioenfonds.

Sinds 2020 is het beloningsbeleid van het fonds gebaseerd op de suggestie die de Pensioenfederatie in 2011 voor middelgrote pensioenfonds deed. De vergoeding wordt daardoor jaarlijks verhoogd met de stijging van het indexcijfer van de cao-lonen bij gesubsidieerde instellingen zoals door het CBS gepubliceerd vanaf het eerste kwartaal van 2011 tot en met het vierde kwartaal van 2018. Voor de vergoeding aan bestuursleden en leden van de raad van toezicht wordt verder aangesloten bij de DNB-uitgangspunten inzake tijdsbesteding (voltijdsequivalent ofwel VTE).

Op grond van dit aangepaste beloningsbeleid ontvangen de bestuursleden op jaarbasis een vaste vergoeding van € 28.000 (x € 1,00). In deze vergoeding is onder meer inbegrepen het bijwonen van vergaderingen en seminars en het bezoeken van werkgevers. De werkgevers- en werknemersvoorzitter ontvangen een bedrag van € 42.000 (x € 1,00) per jaar.

De leden van de raad van toezicht ontvangen een door het bestuur van het MPF vastgestelde vaste vergoeding per jaar van € 14.000 (x € 1,00). De voorzitter ontvangt jaarlijks € 28.000 (x € 1,00).

De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen voor hun werkzaamheden op jaarbasis een vaste vergoeding van € 2.250 (x € 1,00). Voor de voorzitter van het VO geldt een vaste vergoeding van € 3.375 (x € 1,00) per jaar.

Het bestuur heeft voor bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan gekozen voor een vaste jaarlijkse reiskostenvergoeding per vooraf bepaalde afstandscategorie welke categorieën in een tabel zijn vastgelegd. Deze reiskostenvergoeding komt bovenop de jaarlijkse vergoeding.

Aan bestuurskosten is in 2022 een bedrag van € 363 (2021: € 346) aan vergoedingen aan bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan uitgekeerd. Daarnaast is er budget beschikbaar voor het volgen van opleidingen. Het bestuur heeft het beloningsbeleid schriftelijk vastgelegd en op de website gepubliceerd.



## 3.7.3 Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer bedragen 0,30% (2021: 0,25%) van het gemiddeld belegd vermogen in eigen beheer. Deze bestaan uit beheerskosten en de aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten. De beheerskosten zijn de kosten die periodiek door de vermogensbeheerder onttrokken worden uit het belegde vermogen. Het betreft hier de kosten die betaald worden aan de vermogensbeheerder Aegon en de custodian Citibank.

Het beleggingsbeleid met betrekking tot de aandelen is gebaseerd op het passief volgen van indexen, met een zo breed mogelijke spreiding, wat zorgt voor een lager risico en lage kosten (weinig transactiekosten en lage management fees) ten opzichte van actief beleid.

De transactiekosten bedragen 0,08% (2021: 0,07%) van het gemiddeld belegd vermogen. Transactiekosten vormen een aparte kostensoort, waarbij geldt dat de kosten worden bepaald door soort en omvang van de transacties die binnen de beleggingsportefeuille van het MPF plaatsvinden. Transactiekosten zijn onder te verdelen in toe- en uittredingskosten bij beleggingsfondsen, aan- en verkoopkosten bij directe belegging in beleggingstitels en acquisitiekosten, ook wel aangeduid als de transactiekosten binnen de beleggingsfondsen. De stijging van de transactiekosten wordt veroorzaakt door het feit dat de renteafdekking gedurende het boekjaar is aangepast, wat extra transactiekosten met zich mee heeft gebracht.

Het MPF belegt in beleggingsfondsen. De toe- en uittredingskosten die het MPF betaalt aan deze beleggingsfondsen zijn een goede indicatie van de kosten die de beheerder van het beleggingsfonds maakt om de financiële instrumenten aan te kopen of te verkopen, in geval middelen toevertrouwt of onttrokken worden aan de beleggingsfondsen.

2022	Beheerfee (excl. Trans.kosten)	Performance fee	Transactiekosten		Totaal
			Exclusief Aan- en verkoopkosten	Aan- en verkoopkosten	
<b>Kosten per beleggingscategorie</b>					
Vastgoed	31	-	5	39	74
Aandelen	572	-	-39	25	558
Vastrentende waarden	667	-	164	13	844
Overige beleggingen	1	-	37	0	38
Kosten overlay beleggingen	286	-	143	-	429
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	1.558	-	309	76	1.943
<b>Overige vermogensbeheerkosten</b>					
Korting beheerfee	-338				-338
Toegerekende beleggingskosten	155				155
<b>Totaal overige vermogensbeheerkosten</b>	<b>-183</b>				<b>-183</b>
<b>Totaal kosten vermogensbeheer (excl. btw)</b>	<b>1.374</b>				<b>1.760</b>
btw	-				-
<b>Totaal kosten vermogensbeheer (incl. btw)</b>	<b>1.374</b>				<b>1.760</b>

# BESTUURSVERSLAG

2021	Beheerfee (excl. Trans.kosten)	Performance fee	Transactiekosten		Totaal
			Exclusief Aan- en verkoopkosten	Aan- en verkoopkosten	
<b>Kosten per beleggingscategorie</b>					
Vastgoed	101	-	34	14	149
Aandelen	628	-	-147	96	577
Vastrentende waarden	719	-	213	46	978
Overige beleggingen	0	-	39	0	39
Kosten overlay beleggingen	276	-	84	25	386
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	1.724	-	223	182	2.128
<b>Overige vermogensbeheerkosten</b>					
Korting beheerfee	-388				-388
Toegerekende beleggingskosten	163				163
<b>Totaal overige vermogensbeheerkosten</b>	<b>-225</b>				<b>-225</b>
<b>Totaal kosten vermogensbeheer (excl. btw)</b>	<b>1.499</b>				<b>1.903</b>
btw	-				-
<b>Totaal kosten vermogensbeheer (incl. btw)</b>	<b>1.499</b>				<b>1.903</b>

De toegerekende beleggingskosten betreffen de kosten van de beleggingsadviseur en de kosten van het expert lid van de beleggingsadviescommissie.

De negatieve transactiekosten bij aandelen ontstaan doordat voor het bepalen van een deel van de (impliciete) transactiekosten zoals bijvoorbeeld commissies die betaald worden aan brokers voor transacties of belastingen gebruik wordt gemaakt van de "last mid slippage-methode". Deze (wettelijk toegestane) methode gaat uit van het verschil tussen de prijs waarop wordt gehandeld ten opzichte van de verwachte prijs waarop wordt gehandeld en kan daarmee leiden tot negatieve transactiekosten. Deze impliciete kosten zijn het verschil tussen de prijs waarop een belegging wordt gewaardeerd op het moment van de transactie en de prijs waarop de transactie daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Door het toepassen van deze methode is het mogelijk dat negatieve transactiekosten worden gerapporteerd.

	2022	2021
Gemiddeld belegd vermogen *	515.660	601.601
<b>% van het gemiddeld belegd vermogen</b>		
Beheerkosten incl. performance gerelateerde kosten	0,30%	0,25%
Transactiekosten	0,08%	0,07%
Totaal	0,38%	0,33%

In de hierboven gepresenteerde kosten voor de beleggingen zitten tevens kosten vermogensbeheer voor de beleggingen in het herverzekerde depot ter hoogte van € 244 (2021: € 271).

## Budget vermogensbeheerkosten

Het budget van de kosten vermogensbeheer bedroeg € 1.009 (2021: € 964).

## Bell kostenbenchmarking

Bell zorgt in samenwerking met de Pensioenfederatie voor inzicht in de uitvoeringskosten bij Nederlandse pensioenfondsen. In 2022 heeft het MPF meegedaan met de Bell kostenbenchmark 2022 waarin de cijfers tot en met 2021 worden vergeleken tussen verschillende pensioenfondsen.

### 3.7.4 Bestuursoordeel over kosten

#### **Kosten van pensioenbeheer**

De uitvoeringskosten zijn in 2022 ten opzichte van 2021 in absolute zin afgenomen met € 61. Deze daling wordt mede veroorzaakt door lagere kosten voor o.a. de accountant (€ 35) en projecten (€ 87). Ook de kosten voor bestuursondersteuning, financiële administratie en overige kosten waren lager dan in het boekjaar daarvoor. Daar staat tegenover dat de kosten stegen voor met name adviseurs (€ 23), bestuur (€ 17) en de pensioenadministratie (€ 129) stegen. De kosten voor de accountant zijn lager dan voorgaand jaar doordat de accountant in 2021 op verzoek van het bestuur een eenmalig onderzoek naar de kwaliteit van de basisadministratie heeft laten uitvoeren ten behoeve van de voorbereiding van een eventuele collectieve waardeoverdracht.

De kosten voor met name projecten en bestuursondersteuning waren lager omdat een groot deel van de voorbereidingen voor een eventuele collectieve waardeoverdracht in 2021 hebben plaatsgevonden en in de loop van 2022 besloten is om af te zien van een collectieve waardeoverdracht. De gestegen kosten werden voornamelijk veroorzaakt door hogere tarieven.

De kosten per deelnemer (exclusief gewezen deelnemers) bedroegen in 2022 € 427 (x € 1). Dit is € 9 (x € 1) minder dan in 2021. Deze daling wordt met name veroorzaakt door de lagere kosten, aangezien het aantal deelnemers (exclusief gewezen deelnemers) nagenoeg niet is gewijzigd. Uit het Bell onderzoek blijkt dat de kosten per deelnemer binnen de peergroep (62 pensioenfondsen met eind 2021 tussen 2.000 en 8.000 deelnemers) in de periode 2019-2021 gemiddeld € 325 (x € 1) bedroegen. Gemiddeld over de periode 2019-2021 waren de kosten per deelnemer bij het MPF € 419 (x € 1) en daarmee hoger dan de mediaan van de 3-jaargemiddelde pensioenbeheerkosten van de peergroep.

Dat het fonds een kostenniveau heeft dat hoger ligt dan de peergroep, komt met name door de projectkosten die het fonds in de periode 2019-2021 maar ook 2022 heeft gemaakt.

Heb bestuur is van mening dat de kosten van pensioenbeheer passen bij de karakteristieken van het fonds en dat de extra (project)kosten die het fonds heeft gemaakt, noodzakelijk waren voor de situatie waarin het fonds zich bevindt.

Het bestuur is van mening dat het huidige kostenniveau (exclusief projectkosten) in de toekomst zal blijven bestaan en waarschijnlijk nog zal toenemen door hogere prijsniveaus en zwaardere administratieve verplichtingen. Daarnaast zal de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) aanvullende projectkosten met zich meebrengen.

#### Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten zijn in absolute zin gedaald ten opzichte van 2021. Dit komt voornamelijk door lagere beheerkosten. In verhouding tot het belegd vermogen zijn de vermogensbeheerkosten gestegen van 0,33% naar 0,38%. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de sterke afname van het gemiddeld belegd vermogen aangezien de absolute vermogensbeheerkosten gedaald zijn.

Mede op basis de uitkomsten van het Bell onderzoek beoordeelt het bestuur de kosten van vermogensbeheer passend bij het beleggingsbeleid waarbij voornamelijk zoveel mogelijk passief wordt belegd in beleggingsfondsen.

### 3.7.5 Gebeurtenissen na balansdatum

#### **Nieuwe UFR-Parameters**

Vanaf 1 januari 2023 wordt de rentetermijnstructuur door DNB gebaseerd op nieuwe UFR-parameters. DNB volgt hiermee het advies van de Commissie Parameters. De aanpassing van de UFR-parameters per 1 januari 2023 resulteerde in een daling van de te hanteren rente met als gevolg een toename van de TV met 0,53%.

#### **Benoeming nieuwe bestuursleden**

Per 1 januari 2023 is mevrouw I.W. Hollander teruggetreden uit het bestuur van MPF en per 1 juli 2023 treedt de heer J.J. Teuwen terug uit zijn rol als bestuurder bij MPF. Het bestuur is daarom op zoek gegaan naar nieuwe bestuursleden om de twee vacatures namens de werkgever te vervullen.

Het bestuur heeft, vanuit werkgeverszijde, twee geschikte kandidaten gevonden. Begin 2023 heeft het bestuur deze kandidaat-bestuursleden ter goedkeuring voorgedragen aan DNB. De kandidaat-bestuursleden zijn de heer R.A. Kip en de heer I.R. de Vries. Zij zullen aanvankelijk nog als toehoorder bij het bestuur aanwezig zijn. Nadat goedkeuring is verkregen van DNB worden de kandidaat-bestuursleden definitief benoemd. Beoogd is dat zij dan tevens zitting nemen in de Pensioen- en Communicatiecommissie.

## **Wet toekomst pensioenen**

In de zomer van 2020 hebben het kabinet en de sociale partners overeenstemming bereikt over de uitwerking van het pensioenakkoord uit 2019. De hoofdlijnen van het stelsel zijn nader uitgewerkt en de verwachting is dat de Wet toekomst pensioenen (Wtp) per 1 juli 2023 in werking treedt. Pensioenfondsen hebben tot uiterlijk 1 januari 2028 om aan de Wtp te voldoen.

Om te waarborgen dat de werkzaamheden voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel, en daarmee de nieuwe pensioenregeling, efficiënt en effectief verloopt, heeft het bestuur een projectmanager en secretaris aangesteld. Het project wordt begeleid door Montae & Partners en is eind 2022 van start gegaan. Begin 2023 zijn al diverse oriënterende gesprekken gevoerd met het bestuur en in de loop van 2023 moet al meer duidelijk worden hoe de nieuwe pensioenregeling wordt vormgegeven. Vooralsnog wordt beoogd om de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2028 in te voeren.

## **Keuzebegeleiding**

In de Wtp wordt een nieuwe norm geïntroduceerd die pensioenuitvoerders verplicht om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van (voorlopige) keuzes binnen de pensioenregeling. De nieuwe wettelijke regeling heeft als doel dat de keuzes die deelnemers moeten maken zo goed mogelijk aansluiten bij hun behoeftes of doelen. Keuzebegeleiding wordt direct bij de invoering van de Wtp verplicht. Concreet betekent dit dat pensioenuitvoerders, zoals het nu voorstaat, met ingang van 1 juli 2023 voor de deelnemers een keuzeomgeving moeten hebben ingericht. Deze keuzebegeleiding wordt ingericht voor pensioenkeuzes binnen het huidige wettelijke kader (zoals de keuze voor de pensioendatum, vervroegen of uitstellen en hoog/laag pensioen).

Het bestuur heeft zich in 2022 en in 2023 in samenspraak met de pensioenuitvoerder Appel gebogen over de invulling van die keuzebegeleiding en de communicatiemiddelen die daarbij kunnen worden ingezet. In 2023 wordt hier verder invulling aan gegeven.

---

## VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan van het Molenaarspensioenfonds (MPF) is in functie sinds 1 juli 2014. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden waarbij de werkgevers, werknemers en de gepensioneerden ieder door twee leden vertegenwoordigd worden. In 2022 zijn de heren Loek Sanders, Sebastiaan de Graaf en Mevrouw Marga Wijnen uitgetreden. Voor de ontstane vacatures van Sebastiaan de Graaf en Marga Wijnen zijn twee nieuwe kandidaten toegetreden: de heer Ed van Benthem en de heer Freek Oteman. Momenteel is er nog een vacature voor de geleding van de werknemers.

Het verantwoordingsorgaan richt zich bij het vormen van een oordeel op het door het bestuur gevoerde beleid of vastgestelde beleidsvoornemens en de belangenafwegingen die hierover binnen het bestuur plaatsvinden. De activiteiten die hiervoor zijn ondernomen, de uitgebrachte adviezen en de uiteindelijke beoordeling van het uitgevoerde beleid worden hieronder verder toegelicht.

De door sociale partners in de pensioenovereenkomst vastgelegde inhoudelijke pensioenafspraken inclusief de daarbij afgewogen belangen maken geen onderdeel uit van het vormen van het oordeel.

Het afgelopen boekjaar stond vooral in het teken van het voorgenomen besluit om met een collectieve waardeoverdracht (CWO) de rechten van het Molenaarspensioenfonds (MPF) over te brengen naar BPL Pensioen. Zowel met het bestuur als met de RvT zijn er, naast de reguliere overleggen, veel overleggen geweest met betrekking tot de CWO. Het VO heeft naast deze overleggen ook een aantal keer schriftelijke vragen gesteld aan het bestuur. Ondanks alle goede intenties en inzet kon de CWO geen doorgang vinden omdat de dekkingsgraden door de, in het boekjaar sterk oplopende rente, te ver uit elkaar kwamen te liggen. Dit had tot gevolg dat de rechten van de MPF-deelnemers te veel gekort hadden moeten worden bij liquidatie, wat niet acceptabel was.

Het VO kan zich, vanuit het belang van de deelnemers, vinden in het besluit om de CWO geen doorgang te laten vinden.

Het VO spreekt zijn waardering uit over de inspanningen die het bestuur geleverd heeft in 2022. Het heeft enorm veel tijd geïnvesteerd in het CWO-traject en het informeren van de verschillende gremia over de stand van zaken. Daarnaast is zij ook haar taken blijven vervullen die horen bij het voortzetten van de dagelijkse voortgang van het fonds. Het bestuur heeft met deze inspanningen de continuïteit van het MPF gewaarborgd. Nu de CWO geen doorgang vindt, zal het bestuur zich moeten richten op de toekomst als zelfstandig fonds. Het VO ziet dit met vertrouwen tegemoet.

MPF zal zich als belangrijk toekomstproject nu sterk moeten gaan richten op de nieuwe Wet Toekomst Pensioenen (Wtp). Het VO wordt graag vanuit haar rol als adviseur betrokken bij dit proces. Het VO zal vanuit haar rol het bestuur van constructief advies voorzien. Het VO wil het bestuur ook aanbieden om als klankbord te fungeren voor de deelnemerscommunicatie. Het VO ziet graag dat dit traject weer in goede samenwerking tussen de verschillende fondsgremia zal verlopen.

## Activiteiten

Het verantwoordingsorgaan heeft in de periode 1 januari tot en met 31 december 2022 de volgende activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten vormen de voornaamste bron voor de oordeelsvorming.

- Drie interne vergaderingen
- Vier gezamenlijke vergaderingen met het bestuur (of een afvaardiging van het bestuur)
- Vier gezamenlijke vergaderingen met de raad van toezicht.
- Een opleidingsdag, waarbij de transitie van het nieuwe pensioenstelsel aan de orde kwam

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

## Uitgebrachte adviezen

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2022 de volgende adviesaanvragen ontvangen:

Advies over	Datum advies	Strekking advies
1. Uitvoeringsovereenkomst Fakkert Biologische Voeders BV	7 februari 2022	Positief
2. Uitvoeringsovereenkomst DFI Trade BV	7 februari 2022	Positief
3. Adviesaanvraag Communicatiebeleidsplan 2022- 2024	7 februari 2022	Positief
4. Adviesaanvraag voorgenomen voorwaardelijk besluit tot liquidatie pensioenfonds en CWO naar BPL per 31 december 2021, effectief per 31 december 2022	25 maart 2022	Positief, onder voorwaarden
5. Bindende voordracht VO aan het bestuur voor zittend lid Raad van Toezicht MPF	25 juni 2022	Bindende voordracht
6. Advies aanvraag actualisering heroverweging CWO per 1-1-2023	18 augustus 2022	Positief, onder voorwaarden
7. Premie 2023	12 december 2022	Positief, met kanttekeningen

## Oordeel over beleid en uitvoering

Ook in 2022 heeft het verantwoordingsorgaan een taakverdeling per beleidsgebied gehanteerd:

- Vermogensbeheer en risico: De heer E. van Benthem per 1 juli 2022. Van 1 januari 2022 t/m 1 juli 2022 L. Mertens. Geheel 2022 de heer B. van Raaij.
- Communicatie: De heer F. Oteman per 1 juli 2022. Van 1 januari 2022 t/m 1 juli 2022 de heren J. Smits en L. Sanders
- Governance en niet financiële risico's: de heer L. Mertens.

## Follow-up aanbevelingen

In het oordeel van 2021 zijn de volgende aanbevelingen gegeven:

- Met betrekking tot het gevoerde beleid in algemene zin. Het verantwoordingsorgaan vraagt het bestuur ook in 2022 de open en transparante houding te hanteren en het VO actief en continu te informeren over de ontwikkelingen in het CWO-traject.
- Het verantwoordingsorgaan raadt het bestuur aan om de ingeslagen weg met betrekking tot risicomanagement voort te zetten en ontwikkelingen met het verantwoordingsorgaan te delen.
- Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur ook bij nieuwe uitvoerders in control te blijven over de klachten die daar binnenkomen. Het verantwoordingsorgaan geeft de aanbeveling het klachtenoverzicht ook in 2022 op de agenda te zetten. Daarnaast beveelt het verantwoordingsorgaan aan dat er volledig en tijdig gecommuniceerd wordt naar alle betrokken partijen rondom het toekomstverkenningproces.
- Aanbeveling aan het bestuur is om bij de nieuw uitvoerder van het begin af aan in controle te blijven.
- Het verantwoordingsorgaan wil het benoemingsbeleid ingevuld zien conform de Code Pensioenfondsen en raad dit het bestuur ten sterkste aan. Op het punt van diversiteit begrijpt het verantwoordingsorgaan waarom het bestuur hierop afwijkt.
- Het verantwoordingsorgaan vraagt aan het bestuur vast te houden aan het standpunt dat de premiebijdrage verhoogd en/of pensioenopbouw verlaagd moet worden om een minimale premiedekkingsgraad hoger dan 80% te kunnen realiseren. Als het bestuur van mening is dat het hanteren van de minimale premiedekkingsgraad van 80% niet noodzakelijk is, is het verantwoordingsorgaan van mening dat dan het beleid moet worden aangepast.

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur van het MPF het VO op de hoogte brengt van alle ontwikkelingen. Ze zijn open en transparant. Tijdens de verschillende bijeenkomsten wordt het VO altijd bijgepraat door een delegatie van het bestuur. Ook is het bestuur altijd bereid een extra bijeenkomst in te plannen als er belangrijke zaken te melden zijn met betrekking tot het proces toekomst Molenaarspensioenfonds. Frequent proactief bijpraten over actuele ontwikkelingen wordt door het VO op prijs gesteld.

Op het moment dat het bestuur het bericht kreeg dat de CWO geen doorgang kon vinden, heeft het bestuur haar blik naar de toekomst gericht. Lopende het CWO-proces had vaker tussentijdse terugkoppeling plaats mogen vinden

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Algemeen beleid

Het fonds heeft zich als doel gesteld deelnemers te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. Specifiek heeft het bestuur in 2015 strategisch beleid gevormd waarin draagvlakverbreding het centrale speerpunt is. De verwachting van het bestuur is echter dat zonder groei van het aantal aangesloten ondernemingen het aantal deelnemers in de loop van de tijd zal afnemen. In 2018 is de groei van het aantal aangesloten ondernemingen afgevlakt. Daarom heeft het bestuur opdracht gegeven aan een externe deskundige om samen met het bestuur diverse toekomstscenario's te onderzoeken en uit te werken. Het project is opgestart in 2019.

Net als in 2020 en 2021, heeft het jaar 2022 voor een groot gedeelte in het teken gestaan van de toekomstverkenning. Het antwoord op één van de toekomstscenario's kwam in oktober 2022.

Het toekomstscenario waarbij de rechten van de deelnemers van het MPF, door middel van een collectieve waardeoverdracht over zouden gaan naar BPL, is definitief van de baan. Het bestuur heeft voor het jaar 2023 de taak om de toekomst te gaan verkennen als zelfstandig fonds. Een groot deel van 2023 zal in het teken staan van de op handen zijnde transitie naar het nieuwe toekomstige pensioenstel. Het VO heeft ervaren dat het bestuur ook hier snel de nodige acties heeft ondernomen en gestart is met het opzetten van een projectmatige aanpak voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het bestuur heeft verder als algemeen beleid jaarlijks haar functioneren te evalueren en te werken conform de Code pensioenfondsen. Het fonds voldoet ook in 2022 niet aan de minimale diversiteitseisen voor de samenstelling van het bestuur.

### Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan vindt dat het bestuur zich in 2022 open en transparant heeft opgesteld met betrekking tot het gevoerde beleid. Er zijn regelmatig bijeenkomsten geweest waarbij het bestuur uitleg heeft gegeven over de planning project toekomstverkenning en de status ervan. Het VO is positief over de snelle omschakeling die het bestuur heeft laten zien toen het scenario van het CWO-traject definitief geen doorgang kon vinden. Het VO ziet graag een evaluatie van het proces vanuit het bestuur tegemoet (intussen ontvangen). Het VO zal deze evaluatie in 2023 bestuderen en aan de hand van de aanbevelingen haar eigen rol binnen het proces evalueren. Met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel ziet het VO parallellen met het CWO-proces. Dit zowel in omvang als de gevraagde advies onderwerpen. Mogelijk geeft de evaluatie nieuwe inzichten waarmee de verbinding tussen de verschillende bestuurlijke gremia behouden en verbeterd kan worden.

### Aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan vraagt het bestuur ook in 2023 de open en transparante houding te hanteren en het VO actief en continu te informeren over de ontwikkelingen wat betreft de gemaakte stappen en beslissingen richting de implementatie van de nieuwe pensioenwet. Het VO vraagt het bestuur om de evaluatie van het CWO-proces ook met het VO te delen en hierbij ook te reflecteren op de onderlinge samenwerking met het VO.

## Risicomanagementbeleid

Het MPF heeft in de voorgaande jaren veel tijd en aandacht besteed aan de opzet en het bestaan van het integraal risicomanagementproces (IRM). De gemaakte keuze voor een risicomanagementraamwerk dat aansluit bij de werkwijze en cultuur van MPF en als marktconform bestempeld kan worden is in 2021 gehanteerd.

### Bevindingen

In 2022 heeft het VO gemerkt dat de gekozen aanpak wat betreft risicobeleid genoeg aandacht heeft gekregen. De sleutelhouder risicomanagement en IRM-commissie hebben het VO meerdere malen bijgepraat over de risico's en maatregelen die het bestuur genomen heeft om de risico's rond, met name het CWO-traject, scherp in de gaten te houden. Daarnaast heeft het bestuur het VO bijgepraat over welke acties er ondernomen zijn om risico's in het proces waar mogelijk te mitigeren.

### Aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan raadt het bestuur aan het risicomanagementbeleid naast de focus op 'on going concern', ook de ontwikkelingen en risico's op het gebied van IT en klimaat mee te nemen in haar risicomanagement raamwerk en het verantwoordingsorgaan te informeren over de ontwikkelingen op dit gebied.



# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Communicatiebeleid

Het fondsbestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid dat bij het fonds past. De persoonlijke pensioeninformatie moet toegankelijk zijn en het beleid dient er ook op gericht te zijn deelnemers meer pensioenbewust te maken. De effectiviteit van de communicatie wordt periodiek gemeten.

### Bevindingen

Er is rondom het CWO-traject door het VO meermaals de vraag aan het bestuur gesteld wanneer deelnemers worden geïnformeerd over de uiteindelijke overgangdatum. Nu het besluit genomen is dat het CWO-traject wordt gestopt, moet het bestuur nadenken over een nieuwe communicatiestrategie.

Het bestuur heeft aangegeven om hierbij ook de impact van het nieuwe pensioenstelsel op het gebied van communicatie mee te nemen.

### Aanbevelingen

Het VO wil het bestuur ook aanbieden om als klankbord te fungeren voor de deelnemers communicatie. Het VO ziet graag dat dit traject weer in goede samenwerking tussen de verschillende fondsgremia zal verlopen. Het VO voorziet dat het communiceren van de gemaakte keuzes door de sociale partners, en de veranderingen van het pensioenstelsel in het algemeen, veel vragen zal oproepen bij deelnemers. Het VO is van mening dat hier veel aandacht aan besteed moet worden in het communicatieplan. Daarnaast zou het VO graag meer inzicht willen verkrijgen in het proces rondom de klachtenprocedure van het fonds.

## Uitbestedingsbeleid

Ook uitvoering van de activiteiten door derden moet opgenomen zijn in het te voeren beleid. De selectiecriteria voor de partijen waarmee samengewerkt wordt moeten helder zijn.

### Bevindingen

Vanaf 1 januari 2021 zijn de activiteiten van AGH overgenomen door Appel. De bevindingen over het functioneren van Appel zijn ook na een jaar nog steeds positief.

### Aanbeveling

Aanbeveling aan het bestuur is om Appel goed te blijven monitoren.

## Benoemingsbeleid

### Bevindingen

Op het gebied van diversiteit wijkt het bestuur af van de Code Pensioenfondsen.

### Aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan wil het benoemingsbeleid ingevuld zien conform de Code Pensioenfondsen en raad dit het bestuur ten sterkste aan. Op het punt van diversiteit begrijpt het verantwoordingsorgaan waarom het bestuur hierop afwijkt. Het VO beveelt het bestuur aan om samen met de voordragende partijen een plan van aanpak op te stellen om zo op korte termijn te voldoen aan de diversiteitseisen vanuit de code pensioenfondsen.

## Premiebeleid

### Bevindingen

Het VO heeft op de valreep van 2022 nog de adviesaanvraag ontvangen voor de premiëstelling 2023. Het late moment van het stoppen van de CWO-procedure is hier de grootste vertragende factor geweest. Het VO zou ook graag het premievoorstel, dat naar de sociale partners is gegaan, vooraf willen inzien. Dit om sneller op de hoogte te zijn van de hoogte en opbouw van de premie.

### Aanbevelingen

De afgelopen jaren is het premiebeleid, zoals opgenomen in de abtn, van het Molenaarspensioenfonds een punt van discussie geweest tussen het VO en het bestuur. Met name de procentuele hoogte van de kostendeckende premie. Het VO wordt graag zo vroeg mogelijk in het proces betrokken bij het tot stand komen van de premie voor 2024, zodat het VO goed geïnformeerd haar advies kan formuleren.

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

Het VO is ook benieuwd naar de invloed op het premiebeleid van het fonds in relatie tot de keuzes die gemaakt moeten worden t.a.v. de wet toekomst pensioenen.

## Conclusie

Het verantwoordingsorgaan waardeert de transparante houding van het bestuur en de raad van toezicht en ervaart de samenwerking als positief. Door het verantwoordingsorgaan wordt de hoop uitgesproken dat de open communicatie net als in 2022 wordt voortgezet in 2023. Het VO wordt ook graag proactief betrokken bij het hele traject rondom de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Op het moment van schrijven van dit verslag ligt het voorstel bij de eerste kamer.

De goede tekenen qua dekkingsgraad aan het begin van het jaar 2021 hebben zich doorgezet. Mede hierdoor, en door het prudente beleid, is het mogelijk gebleken om uit de herstelfase te komen. De dekkingsgraad is gedurende het boekjaar opgelopen van 111,6% naar 113,6%. Op de financiële markten blijft het onzeker. De hogere inflatie treft onze deelnemers direct en de stijging van de rente als reactie hierop brengt nieuwe uitdagingen met zich mee.

Het verantwoordingsorgaan wil aan het bestuur benadrukken dat in de voorbereiding naar de Wtp de uitvoeringskosten niet uit het oog worden verloren. De fondskosten zijn voor de dagelijkse gang van zaken al relatief hoog. De Wtp-projectkosten zullen binnen het MPF ook een grote impact hebben. Het VO ziet in de rapportage dan ook graag een duidelijke scheiding tussen de reguliere kosten als de Wtp-projectkosten. Het bestuur zou qua kosten zichzelf een SMART-doelstelling op moeten leggen met scheiding in reguliere en Wtp-projectkosten.

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur gedreven en deskundig is om de uitdagingen die de wet toekomst pensioenen met zich meebrengt, aan te gaan. Met de lessen en opgedane kennis uit het CWO-traject hoopt het VO dat het bestuur een betere verbinding zal vinden met zowel het VO als de Raad van Toezicht tijdens de diverse stappen in het Wtp-proces. Het VO ziet het jaar 2023 met vertrouwen tegemoet.

Rijswijk, 21 juni 2023

Verantwoordingsorgaan

Lars Mertens

Jan Smits

Ben van Raaij

Ed van Benthem

Freek Oteman

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor zijn verslag over 2022 en de in het verslagjaar verstrekte adviezen. Het bestuur constateert samen met het verantwoordingsorgaan dat er een wederzijdse open en transparante communicatie heeft plaatsgevonden. Het bestuur zal zeker deze houding ook in 2023 hanteren.

Het bestuur zal binnen het risicomanagementbeleid ook de ontwikkelingen en risico's op het gebied van IT en ESG blijven monitoren. Communicatie richting deelnemers en gepensioneerden blijft eveneens een belangrijk onderwerp zeker gezien de Wet toekomst pensioenen. In het communicatieplan zal hier rekening mee worden gehouden. Bij het benoemingsbeleid is het bestuur zich bewust van het onderwerp diversiteit en streeft het bestuur ernaar om hier zoveel als mogelijk invulling aan te geven. Daarnaast is het bestuur zich bewust van het onderwerp premiebeleid in het zicht van de toekomst.

Het bestuur waardeert de kritische vragen van het verantwoordingsorgaan en ziet hierin de grote mate van betrokkenheid van de leden van het verantwoordingsorgaan bij het pensioenfonds. Het bestuur ziet de belangrijke toegevoegde waarde van het verantwoordingsorgaan terug in verbeterde processen en besluitvorming.

Het bestuur heeft kennisgenomen van de bevindingen en het oordeel van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de gedane aanbevelingen en beraadt zich in 2023 over de wijze van opvolging van deze aanbevelingen. Het bestuur zal het verantwoordingsorgaan, zoals gebruikelijk, over de opvolging terugkoppelen.

Rijswijk, 21 juni 2023

Het Bestuur

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Het verslag van de Raad van Toezicht

### Rapport van bevindingen van de Raad van Toezicht Molenaarspensioenfonds over 2022

#### Inleiding

Vanuit zijn rol en wettelijk kader heeft de raad van toezicht (de Raad) tot taak het onafhankelijk houden van toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De Raad houdt in ieder geval toezicht op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Verder staat de Raad het bestuur met raad terzijde. Daarnaast kent de wet de Raad een aantal specifieke goedkeuringsrechten toe, waaronder het jaarverslag, de profielschets van bestuurders en het beloningsbeleid van het fonds.

De Raad kijkt ook naar de manier waarop het fonds uitvoering geeft aan de Code Pensioenfondsen. De Raad vervult zijn taak met inachtneming van de VITP-Toezichtcode. De Raad is als volgt samengesteld:

- Ronald Waals (voorzitter)
- Martine Menko
- Tarik Uçar

In 2022 is Ronald Waals herbenoemd voor een tweede periode van vier jaar.

De onderstaande rapportage bevat de oordelen en bevindingen waarbij zij tot observaties en aanbevelingen is gekomen op basis van het bestuderen van een groot aantal documenten, het voeren van gesprekken met de voorzitters van de verschillende commissies en het bijwonen van verschillende vergaderingen met het bestuur, het dagelijks bestuur en het verantwoordingsorgaan (het VO). Daarnaast heeft de Raad het project Toekomst, waarbij wordt onderzocht of de regeling beter geborgd kan worden door liquidatie in een groter geheel, in de beoordeling betrokken.

#### Werkwijze van de raad

De Raad hanteert de Code Pensioenfondsen en de Code VITP bij zijn werkzaamheden. Naast het reguliere overleg met het bestuur en met het VO, wordt met het bestuur ook schriftelijk informatie uitgewisseld. Daarnaast neemt de Raad kennis van de werkzaamheden van het bestuur via notulen en kwartaalverslagen.

Leden van de Raad zorgen ervoor dat hun kennis en vaardigheden steeds up to date zijn. In het kader hiervan zijn in het jaar 2022 verschillende seminars c.q. opleidingsdagen bezocht. Met zijn werkzaamheden hoopt de Raad bij te dragen aan het efficiënt en slagvaardig opereren van het pensioenfonds.

#### Algemeen Beleid en governance

De Raad hanteert de Code Pensioenfondsen en de Code VITP bij zijn werkzaamheden. Naast het reguliere overleg met het bestuur en met het VO, wordt met het bestuur ook schriftelijk informatie uitgewisseld. Daarnaast neemt de Raad kennis van de werkzaamheden van het bestuur via notulen en kwartaalverslagen.

Leden van de Raad zorgen ervoor dat hun kennis en vaardigheden steeds up to date zijn. In het kader hiervan zijn in het jaar 2022 verschillende seminars c.q. opleidingsdagen bezocht. Met zijn werkzaamheden hoopt de Raad bij te dragen aan het efficiënt en slagvaardig opereren van het pensioenfonds.

#### Bevindingen algemeen

Het afgelopen boekjaar stond sterk in het teken van het voorgenomen besluit om met een collectieve overdracht (CWO) de rechten van het Molenaarspensioenfonds (MPF) over te brengen naar BPL Pensioen. Zowel met het bestuur als met het VO zijn er, naast de reguliere toezichts- en verantwoordingsoverleggen veel overleggen geweest met betrekking tot de CWO. Ondanks alle goede intenties en inzet kon de CWO geen doorgang vinden, omdat de dekkingsgraden door de in het boekjaar sterk oplopende rente te ver uit elkaar kwamen te liggen. Dit had tot gevolg dat de rechten van de MPF-deelnemers teveel gekort hadden moeten worden bij liquidatie, wat niet acceptabel was.

De raad kan zich vanuit een zorgvuldige belangenafweging vinden in het besluit om de CWO geen doorgang te laten vinden.

De Raad complimenteert het bestuur met de wijze waarop samenhang en verbinding is gezocht tussen de diverse bestuurlijke gremia. Ondanks dat veel tijd en inspanning op het toekomstdossier zat, heeft er een goede borging plaatsgevonden op diverse processen en is de continuïteit en kwaliteit van de uitvoering hierdoor nimmer in gevaar geweest.

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

MPF zal zich als belangrijk toekomstproject nu sterk moeten gaan richten op de nieuwe Wet toekomst pensioenen (Wtp). De Raad zal vanuit haar rol het bestuur constructief bijstaan met raad en toezicht op zorgvuldige belangenafweging en invulling van deze transitie naar een nieuw pensioensysteem.

## Bestuurlijke invulling

Het proces om tot een goede bestuurlijke invulling te komen, staat zorgvuldig beschreven in het geschiktheidsplan van MPF. Vanuit de missie, visie en kernwaarden wordt hierin duidelijk beschreven aan welke eisen het bestuur als geheel en op deelniveau moet voldoen. Ondanks de diverse wisselingen en openstaande vacatures constateert de Raad adequate invulling van de diverse bestuurlijke rollen. Wel constateert de Raad dat de opvolging van aangekondigde vacatures in de zomer van 2022 erg lang zijn opgehouden, met als gevolg dat de bestuurlijke bezetting onnodig lang niet optimaal was.

De Raad constateert wederom dat het bestuur niet voldoet aan de minimale diversiteitseisen vanuit de Code Pensioenfondsen. De Raad is van oordeel dat een diverse en inclusieve samenstelling een must is om voldoende countervailing power binnen het bestuur te hebben en daarmee structureel gezonde boardroomdynamics en kwalitatieve besluitvorming te borgen.

### Aanbeveling

- De Raad doet de aanbeveling om de diverse bestuurlijke gremia middels plenaire sessies tijdig en volledig mee te nemen in het Wtp-traject om daarmee belangenafweging, besluitvorming en operationele opvolging optimaal te kunnen borgen in termen van volledig, juist en tijdig.
- De Raad doet de aanbeveling om het traject rondom de voordracht en benoeming van nieuwe bestuursleden strakker te begeleiden om de bestuurlijk bezetting en continuïteit optimaal te borgen.
- De Raad doet de aanbeveling om samen met voordragende partijen een plan van aanpak op te stellen op welke wijze er op korte termijn alsnog minimaal aan de diversiteitseisen van de Code kan worden voldaan.

## Financiële opzet

*Het fonds dient een deugdelijke financiële opzet te hebben, die zodanig is dat de pensioenregeling toekomstbestendig kan worden uitgevoerd.*

### Bevindingen

Het jaar 2022 betrof met name door de Oekraïne-oorlog een omslagpunt in de ontwikkeling van de inflatie en de rente. Na de lange periode van lage rentes en lage inflatie is de rente aan een stevige opmars begonnen en liggen de inflatiecijfers rond de 10% gemiddeld. Vorig jaar merkte de Raad op dat nominale rechten door het garantiecontract weliswaar goed geborgd zijn, maar het opwaartse potentieel hierdoor geremd wordt. Dat is in 2022 gebleken. De dekkingsgraad is bij de stijgende rente gedurende het boekjaar redelijk stabiel gebleven rond de 115% terwijl andere bedrijfstakpensioenfondsen vanwege de stijgende rente de dekkingsgraad flink zagen stijgen.

Binnen enkele jaren is daarmee zowel het positieve aspect als het negatieve aspect van het hebben van een defensief karakter belicht. Het bestuur heeft in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel eind 2022 een risicopreferentieonderzoek onder de deelnemers gehouden. In 2023 zal dit moeten leiden tot het vaststellen van een risicohouding. De Raad wenst het bestuur veel wijsheid in het zoeken naar en vinden van het evenwicht tussen hoeveel risico je aan de onderkant wenst te accepteren en hoeveel risico dit aan de bovenkant mag kosten.

Vorig jaar constateerde de Raad dat het bestuur met betrekking tot 2022 genoeg nam met een premiedekkingsgraad die onder de door het bestuur geuite ondergrens van 80% ligt. Vanwege de gestegen rente zal er naar verwachting in 2023 sprake zijn van een premiedekkingsgraad van 122%. De Raad adviseert om naast een ondergrens voor de premiedekkingsgraad te bepalen ook met elkaar te doorleven hoe het bestuur kijkt naar een premiedekkingsgraad die boven de feitelijke dekkingsgraad uitkomt.

## Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

*Een pensioenfonds dient een beleggingsbeleid te hebben dat in overeenstemming is met de verplichtingen van het fonds en de risicohouding. De beleggingsmandaten dienen in overeenstemming te zijn met het opgestelde beleid.*

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Bevindingen

MPF hanteert in haar strategie een rendementsdoelstelling met een benodigd overrendement van 2%, gelijk aan de lange termijnverwachting voor de prijsinflatie.

Het bestuur volgt in overeenstemming met de Code Pensioenfondsen de ‘prudent person’ regel (artikel 135 Pensioenwet) met als doel te acteren als een ‘goed huisvader’ in het belang van alle aanspraak- en pensioengerechtigden waarbij zorgvuldige afweging plaatsvindt binnen de context van toekomstscenario’s, waarbij bovenmatig risico wordt vermeden. Dit betreft naast de kwaliteit van de beleggingen ook de onderbouwing van het beleid en de kwaliteit van de inbedding van processen. De Raad constateert een zorgvuldig proces om de kwaliteit, soliditeit en de continuïteit van beleid en uitvoering te monitoren. De Raad constateert dat in relatie met de fiduciaire beheerder er voldoende countervailing power is geweest om tot afgewogen advisering, invulling en uitvoering te komen van het beleggingsproces.

De Raad erkent dat enerzijds in tijden van grote onzekerheid en/of anderzijds bij een voorgenomen besluit tot liquidatie middels een CWO het fonds geen grote strategische wijzigingen gaat doorvoeren. Nu de CWO van de baan is, vraagt de huidige politieke en economische situatie echter wel aandacht op herformulering van de strategische kaders en invulling van het beleggingsbeleid. Om te kunnen voldoen aan het ambitieniveau van het fonds voor een hoger pensioenresultaat zal het risicobudget vanuit het vrije depot optimaal benut moeten worden.

Maatschappelijk verantwoord beleggen, mede ingegeven door de EU-verordening inzake openbaarmaking van duurzame financiering (SFDR) vraagt ook naast de financiële ambitie verdere invulling van beleid en uitvoering om een betere aansluiting te vinden op de maatschappelijke behoefte. De Raad mist een duidelijke visie op het verder beheersen en terugdringen van de gevolgen van klimaatverandering.

De Raad complimenteert het bestuur evenwel op de wijze waarop de portefeuille professioneel en beheerst is geloodst in tijden van grote onzekerheid en hoge volatiliteit.

## Aanbeveling

- De Raad doet net als voorgaand jaar de aanbeveling om vanuit het beleggingsbeleid te onderzoeken hoe met het aanwezige risicobudget optimaal invulling kan worden gegeven aan het ambitieniveau van het fonds.
- De Raad doet de aanbeveling om vanuit visie en ambitie tot een meer gestructureerd ESG-beleid te komen en hierover te communiceren.

## Risicomanagement

*Het bestuur van het fonds is zich bewust van de risico's en zorgt voor een goede organisatie van een integraal risicomanagement. Het bestuur houdt bij het nemen van beslissingen steeds oog voor mogelijke risico's.*

## Bevindingen

De Raad constateert dat binnen het fonds voldoende aandacht is voor risicomanagement en dat de functie en bevindingen vanuit de IRM-commissie tot de juiste aandacht en scherpheid leiden. Zo is er veel aandacht geweest voor het voorgenomen CWO-traject en is, vanaf het moment dat het besluit genomen is om met het traject te stoppen, de aandacht verschoven naar de ‘going concern’.

Zowel vanuit het intern toezicht, als vanuit DNB, is er aanvullend extra aandacht en toezicht op de thema's klimaat en datakwaliteit. De Raad constateert dat vanuit integraal risicomanagement hiervoor extra aandacht is. De Raad zou het waardevol achten als vanuit het risicomanagement het risico en de impact van klimaatrisico's in beeld wordt gebracht. Ondanks dat de uitvoering van pensioenadministratie en vermogensbeheer op orde is, zijn er wel punten van aandacht op de operationalisering van datakwaliteit.

## Aanbeveling

- Naast de beleidsaanbeveling vanuit beleggingsbeleid, doet de Raad de aanbeveling om ook vanuit risicomanagement het klimaatrisico en de eventuele impact hiervan expliciet in beeld wordt gebracht.
- De Raad doet de aanbeveling om zorg te dragen een goed functionerend data-managementproces bij de uitvoerende partijen, waarmee aantoonbaar de datakwaliteit voldoende geborgd is.

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Uitbesteding

*Een fondsbestuur dient een beleid te hebben met betrekking tot de uitvoering van activiteiten door derden. De selectiecriteria voor partijen waaraan werkzaamheden worden uitbesteed dienen helder te zijn alsmede de overwegingen die geleid hebben tot de keuze voor een bepaalde partij. Ook in geval van uitbesteding dient het bestuur in control te zijn. De samenwerking met partijen (met inbegrip van adviseurs en bestuursondersteuning) waaraan werkzaamheden worden uitbesteed, dient op regelmatige basis te worden geëvalueerd.*

### Bevindingen

De Raad constateert dat de uitbestedingspartijen naar behoren functioneren. Echter dient ook hier goed gemonitord te worden. Periodiek, volgens een vaste planning, dienen alle uitbestedingspartijen tegen het licht gehouden te worden daar waar nodig naar alternatieven te kijken.

### Aanbeveling

- De Raad beveelt aan om de uitbestedingspartijen volgens een vaste planning te evalueren en periodiek middels een marktverkenning de marktconformiteit van de prijs en de dienstverlening te toetsen.

## Communicatie

*Het fondsbestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid, dat bij het fonds past. De persoonlijke pensioeninformatie moet toegankelijk zijn en het beleid dient er tevens op gericht te zijn deelnemers meer pensioenbewust te maken. De effectiviteit van de communicatie wordt periodiek gemeten.*

### Bevindingen

Het fonds heeft een helder communicatiebeleid en -plan met daarin onder andere de doelstelling om deelnemers een goed beeld van hun pensioen te geven en de invloed die bepaalde gebeurtenissen daarop kunnen hebben. Ook gaat er veel aandacht naar het vergroten van het draagvlak. De Raad is zich volledig van bewust van de uitdagingen die gepaard zijn gegaan met de communicatie rond de voorgenomen CWO en de daaropvolgende beëindiging van het traject. Vanwege uitlegbare redenen bevindt het Wtp-proces zich voor MPF nog in de startfase, waarbij sociale partners in beginsel een keuze moeten maken voor welke vorm van overgang zij gaan kiezen naar het nieuwe stelsel. Onverlet de uitkomst, zal de Raad veel aandacht gaan besteden aan de wijze van communiceren over de gevolgen van Wtp op de deelnemers.

### Samenvatting

Terugkijkend is de Raad van mening dat het bestuur in 2022 goed heeft gefunctioneerd. Ondanks de bestuurlijke belasting en druk rondom het CWO-traject complimenteert de Raad het bestuur met de uitvoering van de dagelijkse gang van zaken, waarbij de kwaliteit en continuïteit van de uitvoering goed was geborgd. Met de lessen en opgedane kennis uit het CWO-traject, heeft de Raad de hoop en het vertrouwen dat met de transitie naar het nieuwe pensioensysteem het bestuur in advies, besluitvorming en invulling een betere verbinding zal vinden met zowel de het VO als de Raad op de diverse stappen in het Wtp-proces.

## De raad van toezicht

**Ronald Waals**

Rijswijk, 21 juni 2023

**Martine Menko**

**Tarik Uçar**

# VERANTWOORDING EN TOEZICHT

---

## Reactie van het bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht

Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht voor het rapport over 2022. Het bestuur wil met nadruk de Raad van Toezicht voor de constructieve samenwerking bedanken, waar zowel de Raad van Toezicht als het bestuur in investeren om te komen tot een goede uitkomst voor de deelnemers van het pensioenfonds. Tevens bedankt het bestuur de Raad voor de verstrekte goedkeuringen in het verslagjaar en de gegeven adviezen aan het bestuur. Door een kritische houding van de Raad van Toezicht kan het bestuur komen tot verbetering van processen en besluitvorming. De Raad van Toezicht heeft de bevindingen uit zijn rapport met het bestuur besproken. In 2022 heeft intensief overleg tussen de Raad en het bestuur plaatsgevonden inzake het collectieve waardeoverdracht (CWO) proces. De CWO heeft helaas geen doorgang kunnen vinden.

De onderwerpen diversiteit en bestuurlijke invulling, een deugdelijke financiële opzet, invulling van het beleggingsbeleid, maatschappelijk verantwoord beleggen, datakwaliteit en communicatie in het licht van de Wet toekomst pensioenen zijn ook voor het bestuur belangrijke aandachtspunten.

Het bestuur zal de Raad van Toezicht proactief blijven meenemen op deze onderwerpen. Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht voor de gedane aanbevelingen en beraadt zich in 2023 over de wijze van opvolging van deze aanbevelingen. Zoals gebruikelijk zal het bestuur hierover terugkoppelen aan de Raad van Toezicht.

Rijswijk, 21 juni 2023

Het Bestuur



---

## JAARREKENING

---

# BALANS PER 31 DECEMBER

## Balans per 31 december

Na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

		31-12-2022	31-12-2021
<b>Activa</b>	<b>Ref.</b>		
<b>Beleggingen voor risico pensioenfonds</b>	1		
Vastgoedbeleggingen		-	15.583
Aandelen		162.459	211.215
Vastrentende waarden		205.485	285.045
		367.945	511.843
<b>Herverzekeringsdeel technische voorz.</b>	2	172.907	254.178
<b>Herverzekering Zwitserleven</b>	2	156	222
<b>Vorderingen en overlopende activa</b>	3	6.676	4.700
<b>Overige activa</b>			
Liquide middelen	4	7.076	5.598
<b>Totaal activa</b>		<b>554.761</b>	<b>776.540</b>
<b>Passiva</b>			
<b>Stichtingskapitaal en reserves</b>	5		
Algemene reserve		2.223	14.396
Reserve algemene risico's		63.829	83.798
		66.052	98.194
<b>Technische voorzieningen</b>			
Technische voorziening pensioenverplichtingen	6	484.224	670.691
Technische voorziening excassokosten		-	6.199
		484.224	676.891
<b>Overige beleggingen</b>	1	3.158	-39
<b>Overige voorzieningen</b>	7	610	688
<b>Overige schulden en overlopende passiva</b>	8	716	806
<b>Totaal passiva</b>		<b>554.761</b>	<b>776.540</b>

# BALANS PER 31 DECEMBER

---

	<b>31-12-2022</b>	<b>31-12-2021</b>
Actuele dekkingsgraad	113,6%	114,5%
Beleidsdekkingsgraad	114,0%	111,8%

# STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## Staat van baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

		2022	2021
<b>Baten</b>	<b>Ref.</b>		
Premiebijdragen			
(van werkgevers en werknemers)	9	30.704	29.702
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	10	-169.222	8.149
Uitkeringen en winstaandeel uit hoofde van herverzekering	11	7.056	6.634
Overige baten	12	2	1
		-131.460	44.486
<b>Lasten</b>			
<b>Pensioenuitkeringen</b>	13	10.018	9.721
<b>Pensioenuitvoeringskosten</b>	14	2.504	2.565
<b>Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds</b>	15		
Pensioenopbouw		34.625	36.323
Indexering en overige toeslagen		10.278	929
Rentetoevoeging		-3.380	-3.856
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-10.287	-9.968
Wijziging marktrente		-223.413	-49.983
Wijziging actuariële grondslagen		6.281	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		501	1.243
Overige mutaties		-1.072	-2.594
		-186.467	-27.904
Mutaties technische voorziening excasso		-6.199	-681
		-192.666	-28.586
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	16	81.402	28.011
Mutatie herverzekering Zwitserleven	16	-66	-37
Mutatie overige voorzieningen	17	-78	-52
Saldo overdracht van rechten voor risico pensioenfonds	18	-508	-1.247
Herverzekeringen	19	74	77
Overige lasten	20	2	2
		-99.319	10.454
<b>Saldo van baten en lasten</b>		-32.142	34.031

# STAAT VAN BATEN EN LASTEN

---

	2022	2021
<b>Bestemming van het saldo van baten en lasten</b>		
Algemene reserve	-12.173	27.523
Reserve algemene risico's	-19.969	6.508
	<u>-32.142</u>	<u>34.031</u>

# STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## Resultaat naar bronnen

(Bedragen x € 1.000)

	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Per 31 december 2022</b>			
Interest/beleggingsopbrengsten	-167.148	1.211	-165.937
Sterfte	431	240	671
Mutaties	-137	60	-77
Premiemarge	-6.697	-	-6.697
Pensioenverbeteringen	-10.278	-	-10.278
Wijziging grondslagen	-5.113	3.125	-1.988
Wijziging rentetermijnstructuur	155.792	69.312	225.104
Overig resultaat	1.008	7.323	8.331
	<u>-32.142</u>	<u>81.271</u>	<u>49.129</u>

	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Per 31 december 2021</b>			
Interest/beleggingsopbrengsten	10.152	1.757	11.909
Sterfte	185	937	1.122
Mutaties	221	-131	90
Premiemarge	-8.480	147	-8.334
Pensioenverbeteringen	-929	-	-929
Wijziging grondslagen	646	797	1.443
Wijziging rentetermijnstructuur	32.013	18.419	50.432
Overig resultaat	223	6.991	7.215
	<u>34.031</u>	<u>28.916</u>	<u>62.947</u>

# KASSTROOMOVERZICHT

## Kasstroomoverzicht

(Bedragen x € 1.000)

	2022	2021
<b>Kasstroom uit pensioenactiviteiten</b>		
<b>Ontvangsten</b>		
Ontvangen premies	30.350	29.883
Ontvangen waardeoverdrachten	1.376	1.316
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	7.056	6.634
Overig	94	-167
	38.877	37.666
<b>Uitgaven</b>		
Pensioenuitkeringen	10.591	9.550
Premies herverzekering	74	77
Overdracht van rechten	882	252
Pensioenuitvoeringskosten	2.504	2.566
Overig	2	2
	14.053	12.446
<b>Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten</b>	<b>24.824</b>	<b>25.221</b>
<b>Kasstroom uit beleggingsactiviteiten</b>		
<b>Ontvangsten</b>		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	145.178	63.219
Directe beleggingsopbrengsten	2.792	3.300
	147.970	66.520
<b>Uitgaven</b>		
Aankopen beleggingen	-171.557	-89.614
Kosten van vermogensbeheer	-1.758	-1.903
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	2.002	-22
	-171.313	-91.539
<b>Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten</b>	<b>-23.344</b>	<b>-25.019</b>
<b>Netto kasstroom</b>	<b>1.479</b>	<b>201</b>
Liquide middelen per 1 januari	5.598	5.396
Liquide middelen per 31 december	7.076	5.598
Mutatie liquide middelen	1.479	201

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## Toelichting op de grondslagen

### ALGEMEEN

#### Inleiding

Het doel van het MPF, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna het 'fonds'), ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41149465, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van MPF. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de sector Graanbe- en verwerkende industrie aangesloten werkgevers.

#### Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. De in de tabellen opgenomen getallen zijn afgeronde bedragen. Door afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som van de afzonderlijke getallen.

Het bestuur heeft op 21 juni 2023 de jaarrekening opgemaakt.

#### Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

#### Schattingswijzigingen

In 2022 is overgegaan naar de meest recente overlevingstafel zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap, te weten de Prognosestafel AG2022. Door deze overgang steeg de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2022 met € 4.017.

De ervaringssterfte is niet gewijzigd. Ultimo 2022 is de opslag voor toekomstige kosten verhoogd van 2,5% naar 3,0%. Hierdoor is de voorziening toegenomen met € 3.158.

In totaal nam de voorziening pensioenverplichtingen door de schattingswijzigingen met € 7.175 toe.

#### *UFR wijziging per 1 januari 2023*

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Tot en met 2020 werd deze vanaf een duur van 20 jaar gebaseerd op het voortschrijdend 120- maands gemiddelde van de 20-jaars forward rente, zodat de forward rentes geleidelijk naar het niveau van de UFR toegroeien. Deze methodiek werd met ingang van 2021 aangepast naar een duur van 30 jaar met een overgangperiode van vier jaar. Ultimo 2022 werd gemiddeld tussen deze varianten.

In november 2022 heeft de Commissie Parameters een hernieuwd advies uitgebracht waardoor de UFR-rente gewijzigd is in het 120-maandsgemiddelde van de 50-jaars forward rente. Dit advies is overgenomen en wordt per 1 januari 2023 direct geïmplementeerd zonder overgangsregeling. Het effect van de nieuwe UFR per 1 januari 2023 is een toename van de TV met € 2,6 miljoen. Hierdoor daalt de dekkinggraad van 113,6% naar 113,1%.

### ALGEMENE GRONDSLAGEN

#### Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van continuïteitsbeginsel.



# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

## Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

## Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

## Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

## Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

## Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

	31-12-2022	31-12-2021
USD	1,07	1,14
GBP	0,89	0,84
JPY	140,56	130,89

## SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

### Beleggingen voor risico fonds

#### *Algemeen*

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingsfondsen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die soort beleggingen (doorkijkprincipe).

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

De liquide middelen die deel uitmaken van de onderliggende fondsen in aandelen, vastrentende waarden en vastgoed zijn bij de betreffende beleggingscategorie vermeld. Conform de aanbeveling van de Raad voor de Jaarverslaggeving worden participaties met een beleggingskarakter niet aangemerkt als een groepsmaatschappij en/of deelneming.

#### *Reële waarde*

De beleggingen van het fonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor een deel van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

#### *Vastgoedbeleggingen*

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per 31 december van het boekjaar. Voor niet beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zaken maatschappijen is dit de berekende intrinsieke waarde die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

#### *Aandelen*

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen de beurskoers. Voor niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

#### *Vastrentende waarden*

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

#### *Overige beleggingen*

Hieronder worden de liquide middelen met betrekking tot beleggingsactiviteiten, beleggingsdebiteuren en -crediteuren verantwoord. Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreffende de volgende aanspraken. De aanspraken van de basis en aanvullende regeling vallen binnen een garantiecontract zonder winstdeling; deze aanspraken worden voor volledige rekening en risico van Aegon door Aegon als onderdeel van hun verzekeringsportefeuille geadmineistreerd. De aanspraken opgebouwd voor 1-1-2003 vallen ook binnen een garantiecontract. Deze aanspraken worden ook voor rekening en risico van Aegon geadmineistreerd in depot 1. Hierop was tot 31-12-2005 naast interestwinstdeling ook een winstdeling op kansstelsels van toepassing;

De aanspraken opgebouwd op of na 1-1-2003 en voor 1-1-2006 vallen ook binnen een garantiecontract. Deze aanspraken worden ook voor rekening en risico van Aegon geadmineistreerd in depot 2. Hierop was tot 31-12-2005 naast interestwinstdeling ook een winstdeling op kansstelsels van toepassing.

Met ingang van 2016 zijn de depots 1 en 2 samengevoegd.

De marktwaarde van de vordering op de herverzekerelaar is op identieke wijze bepaald als de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen voor rekening en risico van het pensioenfonds.

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

## Overige activa

Hieronder worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

## Stichtingskapitaal en reserves

### *Algemeen*

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en risico deelnemers en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplus vermogen.

### *Algemene reserve*

Deze reserve is dat deel van het vermogen dat resteert nadat via de resultaatbestemming de vereiste reserves, waaronder de reserve algemene risico's, op het gewenste niveau zijn gebracht.

Het streven is om een reserve aan te houden die minimaal gelijk is aan het gesteld vereist eigen vermogen op basis van het Financieel Toetsingskader. Het gesteld vereist vermogen wordt bepaald op basis van de standaardmethode voorgeschreven door DNB. Omdat het bestuur actief belegt kan het vereist eigen vermogen niet worden bepaald aan de hand van de standaardmethode zoals beschreven door DNB. Voor het zakelijke waardenrisico (S2), het grondstoffenrisico (S4) en het kredietrisico (S5) moeten door het actieve beheer van de beleggingsfondsen hogere schokken worden opgevangen. Deze hogere schokken worden berekend met behulp van zogenaamde tracking errors (afwijkingen ten opzichte van de benchmark). Er is geen sprake van een maximering van de algemene reserve.

### *Solvabiliteit*

DNB heeft aangegeven dat het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen bij het MPF alleen op het niveau van het fonds als geheel mogen worden bepaald. Daarbij worden zowel het minimaal vereist eigen vermogen als het vereist eigen vermogen per onderdeel vastgesteld en vervolgens getotaliseerd.

Het vereist eigen vermogen dient minstens gelijk te zijn aan het minimaal vereist eigen vermogen. Als het vereist eigen vermogen dus lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen wordt het vereist eigen vermogen gelijkgesteld aan het minimaal vereist eigen vermogen.

### *Reserve algemene risico's*

In de jaarrekening is aansluiting gezocht bij de uitkomsten van het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie door het vormen van een reserve algemene risico's. De reserve algemene risico's dient onder meer ter opvang van een mogelijke waardedaling van de beleggingen. Teneinde de reserve algemene risico's op het gewenste niveau te brengen, wordt jaarlijks een deel van het saldo van de rekening van baten en lasten toegevoegd of onttrokken. De hoogte van de benodigde reserve algemene risico's wordt bepaald door het bestuur van het fonds.

## Technische voorzieningen

### *Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds*

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de aanspraken welke volgens de reglementaire bepalingen op de balansdatum zijn verworven. Bij de berekening zijn de volgende grondslagen gehanteerd.

### *Rekenrente*

De gehanteerde rente is gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door de DNB. Die rentetermijnstructuur wordt door de DNB geconstrueerd op basis van de euro swapcurve, met toepassing van de Ultimate Forward Rate (UFR).

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## *Overlevingstafels*

De overlevingskansen worden ontleend aan de Prognosetafel AG 2022.

## *Ervaringssterfte*

De levensverwachting is gebaseerd op inkomensniveau, ervaringscijfers 2020 (CBS-data 'Sterfte naar leeftijd, bedrijfssector en jaarbedrag uit loon, winst en pensioen, periode 2006-2017'): De ervaringssterfte wordt daarbij gebaseerd op een naar voorziening voor risico fonds gewogen gemiddelde ervaringssterfte bij een bepaalde inkomensgroep.

## *Partnerfrequentie*

Er gelden leeftijdsafhankelijke frequenties voor zowel mannen als vrouwen. De partnerfrequentie tot de 68-jarige leeftijd is gebaseerd op de partnerfrequenties "CBS 2016, inclusief samenwonend", met een frequentie van 100% op de leeftijd 68 jaar met de mogelijkheid tot uitruil van het partnerpensioen. Voor deelnemers met een ingegaan ouderdompensioen wordt de werkelijke burgerlijke staat aangehouden.

## *Partnerpensioen*

Er wordt verondersteld dat de partner drie jaar jonger is dan de mannelijke verzekerde en drie jaar ouder is dan de vrouwelijke verzekerde.

## *Wezenpensioen*

Voor de dekking van niet ingegaan wezenpensioen zijn de technische voorzieningen voor latent partnerpensioen behorende bij niet ingegaan ouderdompensioen met 0,5% verhoogd.

## *Kosten*

Ter dekking van toekomstige kosten is in de voorziening pensioenverplichtingen een opslag van 3,0% opgenomen.

## *Voorziening uitlooprisico PVD*

Vanaf 1 januari 2011 kent het fonds een stop-loss herverzekering voor het arbeidsongeschiktheidsrisico, waarbij slechts de totale schade wordt vergoed indien die het "eigen behoud" overschrijdt. Er is sprake van uitlooprisico. De uitlooperperiode beslaat maximaal twee jaar, de wachttijd vanaf de eerste ziektedag tot mogelijke ingang van een WIA-uitkering. De dotatie wordt gesteld op de laatste twee jaarpremies die met dit risico zijn gemoeid.

## *Technische voorziening excassokosten*

Het bestuur stelt de vordering op Aegon gelijk aan de herverzekerde voorziening (inclusief 2,5% opslag). Daarnaast is er een extra voorziening opgenomen ter grootte van de netto herverzekerde voorziening.

## *Overige voorzieningen*

### *Spaarfonds gemoedsbezwaarden*

Voor deelnemers die als gemoedsbezwaarden staan geregistreerd is in het spaarfonds opgenomen het totaal aan ingelegde bedragen verhoogd met een jaarlijks vast te stellen rendement. Dit jaarlijks vast te stellen rendement, minimaal 0%, is gelijk aan het voortschrijdend gemiddelde rendement van het fonds van de vijf jaren voorafgaand aan het verslagjaar, verminderd met 0,5%.

### *Voorziening toekomstige administratiekosten slapers VUT Graan*

Eind 2009 is bij de vereffenaars van de VUT Graan een verzoek ingediend om een compensatie te ontvangen voor de toekomstige administratiekosten van de slapers binnen het MPF met alleen prepensioenaanspraken. Het betreft een groep van ongeveer 2.900 slapers, die tussen 1 januari 1996 en 1 januari 2003 een dienstverband hebben gehad met een vanaf 1 januari 2003 gedispenseerde werkgever en waarvan het dienstverband met deze werkgever vóór 1 januari 2003 was beëindigd.

Omdat deze slapers aanspraken hadden opgebouwd binnen de VUT FUR, hebben zij per 1 januari 2003 een aanspraak ontvangen als gevolg van de opheffing van de VUT Graan. Omdat echter alleen voor de actieve deelnemers per 1 januari 2003 een verrekening heeft plaatsgevonden met de gedispenseerde werkgevers, werden de aanspraken voor deze groep deelnemers toegekend binnen het MPF.

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

De vereffenaars van de VUT Graan hebben op basis van het verzoek een bedrag ter compensatie van de toekomstige administratiekosten voor deze groep slapers toegekend van € 1.250. De gemiddelde resterende duur van deze groep deelnemers bedraagt circa 17,5 jaar. Vandaar dat is besloten om dit bedrag op te nemen in een voorziening en gelijkmatig gedurende een periode van 17,5 jaar vrij te laten vallen.

Overige schulden en overlopende passiva

Alle schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

## GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen van (werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De premiebaten in het boekjaar zijn gebaseerd op de voorlopige loonsomopgaven van de werkgevers, tenzij definitieve loonsomopgaven al zijn verwerkt in dat boekjaar.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

*Indirecte beleggingsopbrengsten*

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

*Directe beleggingsopbrengsten*

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op opbrengsten uit beleggingsfondsen, interest en dividenden onder aftrek van de aan de beleggingen toe te rekenen kosten, alsmede de huren verminderd met de exploitatiekosten.

Uitkeringen uit hoofde van herverzekering

Hieronder zijn opgenomen de uitkeringen uit hoofde van de herverzekering van het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Tevens zijn hieronder opgenomen de vergoede uitkeringen uit hoofde van het garantiecontract.

*Pensioenuitkeringen*

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

*Pensioenuitvoeringskosten*

Hieronder zijn opgenomen de door het fonds in het boekjaar toe te rekenen werkelijke kosten.

*Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen*

Onder dit hoofd opgenomen mutaties van de technische voorzieningen hebben betrekking op de toe- en afnamen van het aandeel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen.

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## *Pensioenopbouw*

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

## *Indexering en overige toeslagen*

De onder dit hoofd opgenomen toename van de voorziening betreft het effect van indexering en overige toeslagen op de voorziening.

## *Rente*

De rentetoevoeging vindt plaats op basis van de nominale rente bij een looptijd van 1 jaar zoals opgenomen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur van ultimo vorig boekjaar.

## *Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten*

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

## *Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten*

Onder dit hoofd zijn de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten opgenomen.

## *Wijziging marktrente*

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

## *Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen*

De onder dit hoofd opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de actuariële kanssystemen.

## *Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen*

Onder dit hoofd opgenomen mutaties van de technische voorzieningen hebben betrekking op de toe- en afnamen van het aandeel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen.

## *Saldo overdrachten van rechten*

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken.

## *Premies herverzekering*

### *Herverzekering overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico*

Ter dekking van de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid heeft het fonds een stop-loss herverzekering gesloten bij Zwitserleven te Amstelveen. Hierbij is voor elk contractjaar van 2016 tot en met 31 december 2022 een eigen behoud van toepassing ter grootte van 125% van de jaarlijkse herverzekeringspremie indien de risico's volledig op individuele basis zouden zijn herverzekerd. Voor het arbeidsongeschiktheidsrisico geldt een wachttijd van twee jaar.

## *Overige baten en lasten*

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

## GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

# TOELICHTING OP DE BALANS

## Toelichting op de balans

### Activa

#### 1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	15.583	211.215	285.045	39	511.883
Aankopen	-	22.669	149.509	-	172.178
Verkopen	-15.343	-29.217	-167.502	-	-212.062
Overige mutaties	42	-	-	-3.198	-3.156
Herwaardering	-283	-42.208	-61.567	-	-104.057
<b>Totaal per 31 december 2022</b>	<b>-</b>	<b>162.459</b>	<b>205.485</b>	<b>-3.158</b>	<b>364.787</b>

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	14.411	196.696	267.547	58	478.713
Aankopen	868	10.409	72.326	-	83.602
Verkopen	-3.529	-35.752	-23.938	-	-63.219
Overige mutaties	-	-	-	-19	-19
Herwaardering	3.833	39.862	-30.890	-	12.806
<b>Totaal per 31 december 2021</b>	<b>15.583</b>	<b>211.215</b>	<b>285.045</b>	<b>39</b>	<b>511.883</b>

#### Uitsplitsing actuele waarde naar waarderingsmethode

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Op basis van de verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar vier verschillende waarderingsniveaus:

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties, onderpanden.
- Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van onroerend goed in bezit van het fonds. Alle vastgoedobjecten worden jaarlijks getaxeerd door externe taxateurs waarvan de onafhankelijkheid ten opzichte van de waardering onbetwist is. De juistheid en volledigheid van de gebruikte informatie voor de taxatie wordt gecontroleerd.
- De netto contante waarde methode wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende marktrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers. Deze rapportages zijn door een onafhankelijke accountant gecontroleerd. Beleggingen waarvan de waardering op basis van de intrinsieke waarde plaatsvindt, zijn in de tabel opgenomen onder 'Andere methode'.

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum.

Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.



# TOELICHTING OP DE BALANS

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Op basis van de verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar vier verschillende waarderingsniveaus:

## Overzicht ultimo 2022

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berkeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-	-
Aandelen	-	-	-	162.459	162.459
Vastrentende waarden	-	-	-	205.485	205.485
Overige beleggingen	-	-	-	-	-
	-	-	-	367.945	367.945

## Overzicht ultimo 2021

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berkeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	15.583	15.583
Aandelen	-	-	-	211.215	211.215
Vastrentende waarden	-	-	-	285.045	285.045
Overige beleggingen	-	-	-	-	-
	-	-	-	511.843	511.843

Het fonds heeft niet belegd in premiebijdragende ondernemingen en heeft geen beleggingen uitgeleend ('securities lending').

## Vastgoedbeleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
Participaties vastgoedbeleggingen	-	15.583
<b>Totaal per 31 december</b>	-	15.583

## Aandelen

### Specificatie naar soort:

	31-12-2022	31-12-2021
Aandelenbeleggingsfondsen	162.459	211.215
<b>Totaal per 31 december</b>	162.459	211.215

# TOELICHTING OP DE BALANS

## Vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Hypothekefondsen	62.637	49.782
Obligatiebeleggingsfondsen	142.847	235.263
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>205.485</b>	<b>285.045</b>

Onder vastrentende waarden zijn eveneens de derivaten begrepen. Doel van deze derivaten is om de duratie van de vastrentende waarden te verlengen.

## Overige beleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
Liquide middelen	-1.598	-1
Nog af te wikkelen transacties	-1.560	40
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>-3.158</b>	<b>39</b>

## 2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Specificatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen:

	31-12-2022	31-12-2021
Garantiecontracten met beleggingsdepot	160.011	236.162
Garantiecontracten zonder beleggingsdepot	12.896	18.016
	172.907	254.178
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen Zwitserleven	156	222
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>173.064</b>	<b>254.400</b>

In de herverzekerde depots zijn de volgende beleggingen opgenomen:

	31-12-2022	31-12-2021
Aandelen	16.619	27.548
Vastrentende waarden	86.086	84.364
Beleggingvorderingen, -schulden en liq. middelen	592	580
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>103.297</b>	<b>112.492</b>

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

De beleggingen zijn gewaardeerd conform de grondslagen van het herverzekeringscontract.

### 3. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op werkgevers (Premies)	5.044	4.687
Vordering op Aegon	1.591	1
waardeoverdrachten	30	-
Overige vorderingen	11	12
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>6.676</b>	<b>4.700</b>

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode. Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Specificatie vorderingen / premiedebiteuren:

	31-12-2022	31-12-2021
Werkgevers nog te ontvangen premies	2.544	2.338
Nog te factureren premie	2.500	2.349
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>5.044</b>	<b>4.687</b>

### 4. Overige activa

	31-12-2022	31-12-2021
Betaalrekening ABN AMRO	7.076	5.598
<b>Stand per 31 december</b>	<b>7.076</b>	<b>5.598</b>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. ABN AMRO bank heeft bij S&P een lange termijn rating van A. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

# TOELICHTING OP DE BALANS

## Passiva

### 5. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Stichtingskapitaal	Algemene reserve	Reserve algemene risico's	Totaal
<b>Stand per 1 januari 2021</b>	-	-13.127	77.290	64.163
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	27.523	6.508	34.031
<b>Totaal per 31 december 2021</b>	-	14.396	83.798	98.194
Bestemming saldo van baten en lasten	-	-12.173	-19.969	-32.142
<b>Totaal per 31 december 2022</b>	-	2.223	63.829	66.052

Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het voorstel resultaatbestemming 2022 is opgenomen in de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Solvabiliteit

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Pensioenvermogen	550.277	113,6	775.046	114,5
Af: Technische voorzieningen	484.224	100,0	676.891	100,0
Eigen vermogen	66.053	13,6	98.155	14,5
af: vereist eigen vermogen	63.873	13,2	83.842	12,4
Vrij vermogen	2.180	0,5	14.313	2,1
Minimaal vereist eigen vermogen	17.309	3,6	24.430	3,6
UFR Dekkingsgraad		113,6%		114,5%
Beleidsdekkingsgraad		114,0%		111,8%

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting Risicobeheer en derivaten.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- schulden) / Technische voorzieningen \* 100 in procenten.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Als het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen, maar wel tenminste gelijk is aan het minimale vereiste eigen vermogen, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort. De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als reservetekort.

Herstelplan

Een herstelplan is beëindigd wanneer de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen op of boven het vereist eigen vermogen.

# TOELICHTING OP DE BALANS

Volgens de maandelijkse dekkingsgraadrapportage was dit per Q1 2022 het geval. Per 31 december 2022 lag de beleidsdekkingsgraad volgens de maandrapportage ook boven het vereist eigen vermogen. MPF is inmiddels uit herstel, het herstelplan is op dit moment niet (meer) van toepassing.

In 2022 heeft de dekkingsgraad zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling dekkingsgraad	31-12-2022	31-12-2021
Beginstand	114,5%	109,1%
Premie	-1,5%	-1,6%
Uitkeringen	0,2%	0,1%
Toeslagen / korting	-1,7%	-0,1%
Vervallen 3-maandsmiddeling in rentetermijnstruct.	0,0%	0,0%
Wijziging UFR	0,0%	0,0%
Wijziging rentetermijnstructuur	56,4%	8,0%
Rendement	-35,5%	-1,3%
Wijziging actuariële grondslagen	-1,0%	0,0%
Overig	-17,7%	0,3%
<b>Eindstand</b>	<b>113,6%</b>	<b>114,5%</b>

## 6. Technische voorzieningen voor risico fonds

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2022	31-12-2021
Voorziening pensioenverplichtingen	484.224	670.691
Technische voorziening excassokosten	-	6.199
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>484.224</b>	<b>676.891</b>

Mutatieoverzicht technische voorziening pensioenverplichtingen

2022	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Beginsaldo</b>	416.513	254.178	670.691
Pensioenopbouw	34.625	-	34.625
Indexering en overige toeslagen	10.278	-	10.278
Rentetoevoeging	-2.169	-1.211	-3.380
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-3.092	-7.195	-10.287
Wijziging marktrente	-154.101	-69.312	-223.413
Wijziging actuariële grondslagen	2.790	3.491	6.281
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	629	-128	501
Overige mutaties	-773	-299	-1.072
<b>Eindsaldo</b>	<b>304.699</b>	<b>179.525</b>	<b>484.224</b>

# TOELICHTING OP DE BALANS

2021

	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Beginsaldo</b>	416.481	282.114	698.595
Pensioenopbouw	36.323	-	36.323
Indexering en overige toeslagen	929	-	929
Rentetoevoeging	-2.381	-1.475	-3.856
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-2.806	-7.162	-9.968
Wijziging marktrente	-31.564	-18.419	-49.983
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.268	-25	1.243
Overige mutaties	-1.738	-856	-2.594
<b>Eindsaldo</b>	416.513	254.178	670.691

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2022		31-12-2021	
	Aantallen	Voorziening	Aantallen	Voorziening
Actieve deelnemers	3.371	194.879	3.458	299.178
Gewezen deelnemers	6.476	149.755	6.185	203.935
Pensioengerechtigden	2.499	124.073	2.427	149.872
Overigen	-	15.517	-	17.707
<b>Totaal per 31 december</b>	12.346	484.224	12.070	670.691

Mutatieoverzicht technische voorziening excassokosten

	31-12-2022	31-12-2021
<b>Beginsaldo</b>	6.199	6.881
Rente	-30	-36
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-175	-175
Wijziging marktrente	-1.691	-449
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-4.293	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-3	-1
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-7	-21
<b>Eindsaldo</b>	-	6.199

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

## 7. Overige voorzieningen

Spaarfonds gemoedsbezwaarden

	31-12-2022	31-12-2021
<b>Beginsaldo</b>	300	281
Rendement	-6	20
<b>Eindsaldo</b>	294	300

Voorziening toekomstige administratiekosten slapers VUT Graan

	31-12-2022	31-12-2021
<b>Beginsaldo</b>	388	460
onttrekking administratiekosten	-72	-72
<b>Eindsaldo</b>	316	388

## 8. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2022	31-12-2021
Pensioenen	204	195
Te betalen kosten	386	164
Te betalen RC Aegon	-	211
Handelscrediteuren	106	234
Nog te betalen kosten vermogensbeheer	1	-
waardeoverdrachten	18	2
<b>Totaal per 31 december</b>	716	806

Specificatie pensioenen

	31-12-2022	31-12-2021
Vooruitontvangen premie	4	1
Belasting en sociale lasten	200	194
<b>Totaal per 31 december</b>	204	195

# TOELICHTING OP DE BALANS

## Specificatie te betalen kosten

	31-12-2022	31-12-2021
Advies en controle	61	71
Overige kosten	325	93
	386	164

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

## Risicobeheer en derivaten

In het jaarverslag is ingegaan op de risico's die het pensioenfonds loopt en op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beperken. Onderstaand treft u kwantitatieve risico-informatie aan. Met betrekking tot de kwantitatieve informatie is uitgegaan van het doorkijkprincipe, de informatie sluit hierdoor mogelijk niet aan op de jaarrekening. Het doorkijkprincipe geeft echter een beter inzicht in de risico's van het fonds. Indien de vergelijkende cijfers op basis van doorkijkprincipe zijn aangeleverd door de vermogensbeheerders zijn de vergelijkende cijfers aangepast.

### *Solvabiliteitsrisico*

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen. Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2022	31-12-2021
Technische voorzieningen	484.224	676.891
Buffers:		
S1 Renterisico	15.896	6.775
S2 Risico zakelijke waarden	48.504	69.989
S3 Valutarisico	5.777	8.461
S5 Kredietrisico	10.011	15.432
S6 Verzekeringstechnische risico	10.542	15.220
S10 Actief beheerrisico	-	748
Diversificatie-effect	-26.857	-32.783
Totaal S vereiste buffers	63.873	83.842
Vereist vermogen (artikel 132- Pensioenwet)	548.097	760.732
Aanwezig vermogen (totaal activa - schulden)	550.277	775.046
Tekort / surplus	2.179	14.313



# TOELICHTING OP DE BALANS

## Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-) risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

## Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het renterisico, prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen zoals vastgelegd in het beleggingsplan. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door vermogensbeheerders in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

## S1 Renterisico

Renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden (exclusief deposito's) en de Renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden (exclusief deposito's) en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

Het fonds heeft een vaste renteafdekking, waarbij een deel van het renterisico wordt afgedekt. Per einde boekjaar 2022 bedroeg het niveau van de strategische renteafdekking 60% in het vrij vermogen depot en 100% afdekking in het herverzekerd depot. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2022		31-12-2021	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Duration van de vastrentende waarden in eigen beheer (excl. derivaten)	148.501	6,1	198.280	6,8
Duration van de vastrentende waarden in eigen beheer (incl. derivaten)	205.485	24,2	285.045	28,4
Duration van de (nominale) pensioenverplichtingen	484.224	20,9	676.891	23,0

Op balansdatum is de duration van de vastrentende waarden (exclusief derivaten) aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad zal dalen.

# TOELICHTING OP DE BALANS

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
Resterende looptijd ≤ 1 jaar	-17.197	-9,2%	-73.012	-26,4%
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	-103.203	-55,2%	-77.757	-28,1%
Resterende looptijd ≥ 5 jaar	307.346	164,4%	427.500	154,5%
<b>Saldo</b>	<b>186.946</b>	<b>100,0%</b>	<b>276.731</b>	<b>100,0%</b>

In bovenstaand overzicht van de resterende looptijden van vastrentende waarden is rekening gehouden met het effect van renteswaps. Met een renteswap wordt doorgaans een korte rente geruild voor een lange rente om renterisico van de pensioenverplichtingen af te dekken. De getoonde bedragen zijn gebaseerd op basis van doorkijk ('look through') informatie.

## S2 Risico zakelijke waarden

### Prijrisico

Prijrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Voor de diversificatie inzake het soort belegging (zakelijke waarde, vastrentend en dergelijke) verwijzen wij naar de toelichting op de balans, punt 1: beleggingen voor risico fonds. Tevens verwijzen wij naar de diverse overige tabellen in deze risicoparagraaf waarin wordt aangegeven hoe de beleggingsportefeuille is gediiversificeerd naar sector en regio.

## S3 Valutarisico

Valutarisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van de waarde van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo 2022 circa 43% (2021: 44%) van de beleggingsportefeuille. De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	31-12-2022			31-12-2021		
	Voor afdekking	Valuta derivaten	Netto positie (na)	Voor afdekking	Valuta derivaten	Netto positie (na)
Euro	210.148	121.432	331.580	290.130	167.638	457.768
USD	112.467	-104.484	7.983	158.002	-150.194	7.809
GBP	6.279	-6.257	22	8.149	-6.272	1.878
JPY	9.564	-8.945	619	14.346	-9.261	5.085
Overig	32.029	-	32.029	44.936	-640	44.296
<b>Saldo</b>	<b>370.487</b>	<b>1.746</b>	<b>372.233</b>	<b>515.564</b>	<b>1.272</b>	<b>516.835</b>

## S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

# TOELICHTING OP DE BALANS

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingsnormen bij hypothecaire geldleningen.

Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

Specificatie van de beleggingen naar sector:

	31-12-2022		31-12-2021	
		%		%
Overheidsinstellingen	106.627	29,1	49	0,0
Financiële instellingen	89.474	24,4	162.587	35,2
Handel- en industriële bedrijven	27.685	7,6	35.522	7,7
Nutsbedrijven	7.935	2,2	22.580	4,9
Vastgoed	4.196	1,1	28.606	6,2
Consumentengoederen	58.299	15,9	81.780	17,7
Telecommunicatie	2.971	0,8	18.321	4,0
Informatietechnologie	33.230	9,1	-61.418	-13,3
Andere instellingen	35.929	9,8	174.511	37,7
<b>Saldo</b>	<b>366.346</b>	<b>100,0</b>	<b>462.539</b>	<b>100,0</b>

Specificatie van de beleggingen naar regio:

	31-12-2022		31-12-2021	
		%		%
Verenigde Staten	116.344	31,8	174.443	34,1
Nederland	60.316	16,5	71.141	13,9
Duitsland	52.821	14,4	75.662	14,8
Frankrijk	18.631	5,1	55.755	10,9
Japan	11.047	3,0	15.414	3,0
Zwitserland	5.839	1,6	11.957	2,3
België	8.616	2,4	12.052	2,4
Oostenrijk	5.047	1,4	6.943	1,4
Overige Landen	87.685	23,9	88.478	17,3
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>366.346</b>	<b>100,0</b>	<b>511.844</b>	<b>100,0</b>

# TOELICHTING OP DE BALANS

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2022		31-12-2021	
		%		%
AAA	56.413	30,8	80.504	30,9
AA	87.594	47,8	116.176	44,6
A	-735	-0,4	2.812	1,1
BBB	31.530	17,2	47.371	18,2
Lagere rating	8.450	4,6	13.789	5,3
<b>Totaal per 31 december</b>	<b>183.253</b>	<b>100,0</b>	<b>260.651</b>	<b>100,0</b>

## S6 Verzekeringstechnisch risico (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens) en arbeidsongeschiktheid.

### *Langlevensrisico*

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG 2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het Langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

### *Overlijdensrisico*

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

### *Arbeidsongeschiktheidsrisico*

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve").

Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

### *Toeslagverleningsrisico (actuariële risico's)*

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. Bovendien wordt er door het pensioenfonds geen reserve aangehouden om toekomstige toeslagen te kunnen toekennen. De toeslagen worden derhalve gefinancierd uit de groei van het vermogen ten opzichte van de verplichtingen, overeenkomend met variant B uit de Beleidsregel toeslagenmatrix.

## S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Inzake het liquiditeitsrisico kan het volgende worden vermeld:

Ultimo 2021 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

## S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Dit betreft per 31 december 2022 de volgende posten:

# TOELICHTING OP DE BALANS

	31-12-2022	31-12-2021
Frankrijk	30.138	45.195
Duitsland	45.329	64.588
Nederland (Aegon N.V., met name hypotheek)	10.837	15.620

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuilles in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

## S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

### *Systeemrisico*

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

### *Diversificatievoordeel*

Het diversificatievoordeel ontstaat doordat als gevolg van de zogenaamde wortelformule het totaal vereist eigen vermogen (S) lager is dan de som van de afzonderlijk per onderdeel berekende benodigde buffers (S1 tot en met S6).

### *Kredietrisico herverzekeringscontracten*

Met ingang van 1 februari 2011 is het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen (Besluit FTK) gewijzigd voor herverzekerde pensioenfondsen. De wijziging van het Besluit FTK houdt in dat (gedeeltelijk) herverzekerde pensioenfondsen geen rekening hoeven te houden met het kredietrisico op de herverzekeraar bij de berekening van:

- Het vereist eigen vermogen;
- De waarde van de vordering van het pensioenfonds op de (her)verzekeraar. Deze vordering hoeft dus niet te worden verlaagd vanwege het kredietrisico van de (her)verzekeraar. De credit rating van Aegon Levensverzekering N.V. per 31 december 2022 is A (Standard & Poor's).

## S10 Actief beheerrisico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error. Ook de kosten die gemaakt worden voor het uitvoeren van het actief beheer worden meegenomen. Het actieve risico wordt nu bepaald als afzonderlijke risicofactor en niet meer toegerekend aan de afzonderlijke beleggingscategorieën. Er wordt hierbij alleen rekening gehouden met het actieve beheer in beursgenoteerde aandelen.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

### *Uitbesteding pensioenbeheer en vermogensbeheer*

Het pensioenbeheer is uitbesteed aan Appel Pensioenuitvoering en het vermogensbeheer voor beleggingen risico fonds is uitbesteed aan Aegon Investment Management.

### *Herverzekering*

Het fonds heeft voor de volgende risico's een herverzekeringsdekking afgesloten:

# TOELICHTING OP DE BALANS

---

Herverzekering van arbeidsongeschiktheid en overlijdensrisico.

Per 1 januari 2016 is een stop-loss contract voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico gesloten met Zwitserleven dat loopt tot 31 december 2022. Het jaarlijks eigen behoud is 125% van de premie voor volledige herverzekering.

## *Toekomstige overrente garantiecontracten*

Van de verplichtingen van MPF worden alleen de opgebouwde aanspraken vanaf 1 januari 2006 volledig in eigen beheer aangehouden. Dit betekent dat ter dekking van deze verplichtingen beleggingen in het vrije depot worden aangehouden. De overige verplichtingen van het fonds (opgebouwd tot en met 31 december 2005) zijn via garantiecontracten herverzekerd bij AEGON Levensverzekering NV. Onderdeel van deze herverzekering is het gesepareerde beleggingsdepot. Indien gedurende enig boekjaar de beleggingsopbrengsten van deze beide beleggingsdepots hoger is dan de benodigde toevoeging aan de verplichtingen (benodigde interest), wordt het meerdere (overrente) als winstdeling op interest aan het fonds uitgekeerd. Indien de beleggingsopbrengsten lager zijn dan de benodigde interest, dan vindt geen uitkering van winstdeling op interest plaats, maar wordt het tekort binnen het betrokken beleggingsdepot geactiveerd (negatieve overrente). Overrente, voorwaardelijk beschikbaar voor MPF in de toekomst wordt in die situatie eerst gebruikt om de geactiveerde negatieve overrente uit voorafgaande boekjaren te compenseren. Ultimo boekjaar 2022 is sprake van een geactiveerde negatieve overrente van € 1,6 miljoen.

## Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

### *UFR wijziging per 1 januari 2023*

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Tot en met 2020 werd deze vanaf een duur vanaf 20 jaar gebaseerd op het voortschrijdend 120- maands gemiddelde van de 20-jaars forward rente, zodat de forward rentes geleidelijk naar het niveau van de UFR toegroeien. Deze methodiek werd met ingang van 2021 aangepast naar een duur van 30 jaar met een overgangperiode van vier jaar. Ultimo 2022 werd gemiddeld tussen deze varianten.

In november 2022 heeft de Commissie Parameters een hernieuwd advies uitgebracht waardoor de UFR-rente gewijzigd is in het 120-maandsgemiddelde van de 50-jaars forward rente. Dit advies is overgenomen en wordt per 1 januari 2023 direct geïmplementeerd zonder overgangsregeling. Het effect van de nieuwe UFR per 1 januari 2023 is een toename van de TV met € 2,6 miljoen. Hierdoor daalt de dekkingsgraad van 113,6% naar 113,1%.

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## Toelichting op de staat van baten en lasten

### 9. Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen (van werkgevers en werknemers)

	2022	2021
Werkgevers- en werknemersgedeelte	30.704	29.702
	30.704	29.702

De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2022	2021
Kostendekkende premie	43.748	45.277
Gedempte kostendekkende premie	27.939	26.608
Feitelijke premie	30.704	29.702

De premie is gedempt op basis van het verwacht rendement. Het verwacht rendement op vastrentende waarden wordt vastgesteld op basis van de renterijnstructuur die DNB heeft gepubliceerd per 30 september 2020 en vervolgens vaststaat voor de periode 2021-2025. Voor het verwacht rendement op zakelijke waarden is uitgegaan van 5,6% na kosten. Dit rendement is gelijk aan het maximaal toegestane rendement, zoals vastgelegd in artikel 23a eerste lid van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Kosten pensioenopbouw	36.087	37.813
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	793	832
Opslag voor instandhouden vereiste vermogen	6.868	6.631
	43.748	45.277

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

	2022	2021
Kosten pensioenopbouw	14.682	13.829
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	2.596	2.643
Opslag voor instandhouden vereiste vermogen	2.980	2.583
Inkoop voorwaardelijke aanspraken	7.682	7.553
	27.939	26.608

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## 10. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Transactie-kosten	Totaal
<b>2022</b>					
Vastgoedbeleggingen	116	-166	-31	-43	-124
Aandelen	-558	-41.092	-572	15	-42.208
Vastrentende waarden	874	-126.986	-667	151	-126.628
Overige beleggingen	-44	467	-287	-180	-44
Toegerekende kosten*	-	-	-218	-	-218
<b>Totaal</b>	<b>388</b>	<b>-167.777</b>	<b>-1.775</b>	<b>-57</b>	<b>-169.222</b>

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Transactie-kosten	Totaal
<b>2021</b>					
Vastgoedbeleggingen	280	3.940	-101	-48	4.071
Aandelen	-577	41.017	-628	51	39.862
Vastrentende waarden	938	-35.923	-719	-259	-35.963
Overige beleggingen	-46	425	-	-148	231
Toegerekende kosten*	-	-	-51	-	-51
<b>Totaal</b>	<b>595</b>	<b>9.458</b>	<b>-1.499</b>	<b>-404</b>	<b>8.149</b>

\* Een deel van de pensioenuitvoeringskosten ad € 218 (2021: € 51) wordt toegerekend aan de vermogensbeheerkosten.

## 11. Uitkeringen en winstaandeel uit hoofde van herverzekering

	2022	2021
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	25	25
Vergoede uitkeringen u.h.v. garantiecontract	7.032	6.609
<b>Totaal</b>	<b>7.056</b>	<b>6.634</b>

Onder de 'vergoede uitkeringen uit hoofde van garantiecontract' is een intrestresultaat van - € 7.512 (2021: € 1.751) inbegrepen.

## 12. Overige baten

	2022	2021
Overig	2	1
<b>Totaal</b>	<b>2</b>	<b>1</b>



# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## 13. Pensioenuitkeringen

	2022	2021
Ouderdomspensioen	7.902	7.519
Partnerpensioen	1.956	1.884
Wezenpensioen	37	34
Afkopen	123	284
<b>Totaal</b>	<b>10.018</b>	<b>9.721</b>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 520,35 (x € 1,00) (2021: € 503,24 (x € 1,00) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

## 14. Pensioenuitvoeringskosten

	2022	2021
Bestuurskosten	363	346
Administratiekostenvergoeding	1.400	1.369
Controle en advies Actuaris	82	78
Kosten adviseurs	153	130
Contributies en bijdragen	66	64
Accountantskosten	136	171
Projectkosten	287	374
Overige kosten	18	33
<b>Totaal</b>	<b>2.504</b>	<b>2.565</b>

## Honoraria accountant

	2022	2021
Controle van de jaarrekening	84	123
Andere controlewerkzaamheden	52	49
	<b>136</b>	<b>171</b>

2022	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
Controle van de jaarrekening	84	-	84
	<b>84</b>	<b>-</b>	<b>84</b>

De accountantskosten 2022 zijn opgenomen conform de opdrachtbrief van Ernst & Young Accountants LLP. Deze werkzaamheden zijn zowel in 2022 als 2021 uitgevoerd door Ernst & Young Accountants LLP.

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het MPF in het boekjaar geen dwangsom is opgelegd;
- het MPF in het boekjaar 2022 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2022 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

## Personeelsleden

Het fonds heeft zowel in 2022 als in 2021 geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van Appel Pensioenuitvoering dan wel vermogensbeheerder.

## Beloning bestuurders

De beloning aan bestuurders bedraagt € 239 (2021: 218). De bestuursleden ontvangen een vaste vergoeding.

## 15. Mutatie technische voorziening pensioenverplichtingen

<b>2022</b>	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Beginsaldo</b>	416.513	254.178	670.691
Pensioenopbouw	34.625	-	34.625
Indexering en overige toeslagen	10.278	-	10.278
Rentetoevoeging	-2.169	-1.211	-3.380
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-3.092	-7.195	-10.287
Wijziging marktrente	-154.101	-69.312	-223.413
Wijziging actuariële grondslagen	2.790	3.491	6.281
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	629	-128	501
Overige mutaties	-773	-299	-1.072
<b>Eindsaldo</b>	<b>304.699</b>	<b>179.525</b>	<b>484.224</b>

<b>2021</b>	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Beginsaldo</b>	416.481	282.114	698.595
Pensioenopbouw	36.323	-	36.323
Indexering en overige toeslagen	929	-	929
Rentetoevoeging	-2.381	-1.475	-3.856
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-2.806	-7.162	-9.968
Wijziging marktrente	-31.564	-18.419	-49.983
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.268	-25	1.243
Overige mutaties	-1.738	-856	-2.594
<b>Eindsaldo</b>	<b>416.513</b>	<b>254.178</b>	<b>670.691</b>

## *Pensioenopbouw*

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## Toeslagen

Op grond van de financiële positie van het fonds heeft het bestuur besloten een toeslag van 2,19% te verlenen per 1 januari 2023. Als gevolg hiervan is de voorziening met 10.278 toegenomen.

## Rente

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,486% (2021:- 0,532%), zijnde - € 3.410 (2021: - € 3.892). Het rentepercentage is afgeleid van de éénjaars rente uit de rentetermijnstructuur per begin van het boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

## Pensioenuitkeringen en afkopen

In de voorziening pensioenverplichtingen zijn de actuariële verwachte uitkeringen opgenomen gedurende het boekjaar. Onder deze post is de verwachte vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van het doen van uitkeringen verantwoord.

## Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

## Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

## Wijziging actuariële grondslagen

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid.

Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

## Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

2022	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Resultaat op kanssystemen:</b>			
Resultaat op sterfte	432	247	679
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	508	-1	507
Resultaat op mutaties	-137	61	-76
Resultaat op overige technische grondslagen	-5.101	5.111	10
	-4.298	5.418	1.120

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

2021	Eigen beheer	Herverzekerd	Totaal
<b>Resultaat op kanssystemen</b>			
Resultaat op sterfte	185	937	1.122
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	731	-	731
Resultaat op mutaties	221	-146	75
Resultaat op overige technische grondslagen	1	15	16
	1.137	806	1.943

## Mutatie technische voorziening excassokosten

	2022	2021
Rente	-30	-36
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-175	-175
Wijziging marktrente	-1.691	-449
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-4.293	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-3	-1
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-7	-21
	-6.199	-681

## 16. Mutatie herverzekeringstechnische voorzieningen

	2022	2021
Mutatie technische voorziening herverzekeraar	81.402	28.011
Mutatie herverzekering ZwitsersLeven	-66	-37
	81.336	27.974

## 17. Mutatie overige voorzieningen

	2022	2021
Spaarfonds Gemoedsbezwaarden	-6	20
Voorziening toekomstige administratiekosten slapers VUT Graan	-72	-72
	-78	-52

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

## 18. Saldo overdracht van rechten

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten kasstroom	-1.783	-1.887
Toevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.784	1.825
<b>Actuarieel resultaat inkomende waardeoverdrachten</b>	<b>2</b>	<b>-62</b>
Uitgaande waardeoverdrachten ind. kasstroom	1.274	640
Onttrekking voorziening pensioenverplichtingen	-1.155	-557
<b>Actuarieel resultaat uitgaande waardeoverdrachten</b>	<b>119</b>	<b>83</b>
<b>Totaal</b>	<b>121</b>	<b>21</b>

	2022	2021
Toevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.784	1.825
Onttrekking voorziening pensioenverplichtingen	-1.155	-557
<b>Saldo waardeoverdrachten</b>	<b>629</b>	<b>1.268</b>

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten kasstroom	-1.783	-1.887
Uitgaande waardeoverdrachten ind. kasstroom	1.274	640
<b>Saldo waardeoverdrachten</b>	<b>-508</b>	<b>-1.247</b>

## 19. Herverzekeringen

	2022	2021
Premies herverzekering overlijdensrisico	74	77
	74	77

## 20. Overige lasten

	2022	2021
Overige lasten	2	2
<b>Totaal</b>	<b>2</b>	<b>2</b>

# TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

---

## Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

## Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Het voorstel resultaatbestemming 2022 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

## Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van MPF heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld op 21 juni 2023.

Rijswijk, 21 juni 2023

Het Bestuur

De heer R. Hagendijk, werkgeversvoorzitter

De heer R. Barnhoorn, werknemersvoorzitter

---

## OVERIGE GEGEVENS

---

# ACTUARIËLE VERKLARING

---

## Opdracht

Door Stichting Molenaarspensioenfonds te Amsterdam is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

## Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Molenaarspensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

## Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

## Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 5.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 275.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

## Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.



# ACTUARIËLE VERKLARING

---

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

## **Oordeel**

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Molenaarspensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 21 juni 2023  
drs. Gerry Koning AAG FRM  
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

## Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Molenaarspensioenfonds

## Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

### Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Molenaarspensioenfonds te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Molenaarspensioenfonds per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022
- de staat van baten en lasten over 2022
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

### De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

### Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

#### Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Molenaarspensioenfonds voert als bedrijfstakpensioenfonds de pensioenregeling uit voor werknemers in de Graanbewerkende en -verwerkende industrie. Vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan Aegon Asset Management en Appel Pensioenuitvoering respectievelijk. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

# CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

---

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

## Materialiteit

Materialiteit	€ 5,5 miljoen (2021: € 5,8 miljoen)
Toegepaste benchmark	1% van het pensioenvermogen per 31 december 2022, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en het stichtingskapitaal en reserves (2021: 0,75% van het pensioenvermogen).
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. Voorgaand jaar hanteerde wij nog een percentage van 0,75%. Hoewel de beleidsdekkingsgraad destijds niet dichtbij een kritieke grens lag, zat het pensioenfonds wel in een herstelsituatie.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven €275.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

## Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een bedrijfstakpensioenfonds. Wij hebben eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de voorziening pensioenverplichtingen.

## Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

### Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

### Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze

waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de risicoparagraaf van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in bij de grondslagen voor waardering van activa en passiva en in de toelichting op de balans onder (6), waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)) en de raad van toezicht.

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

### **Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving**

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

# CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

## Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht bij de algemene toelichting van de grondslagen, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

## De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met [de raad van toezicht en] het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

### Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad

#### Risico

De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 5. Stichtingskapitaal en reserves van de jaarrekening.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.

# CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

<b>Onze controleaanpak</b>	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2022 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariel rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p> <p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items: de toegezegde indexatie evenals de toepassing van de Prognosetafels AG2022 en de aanpassing van de opslag voor toekomstige kosten.</li><li>• Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van technische voorzieningen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris.</li></ul> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.</p>
<b>Belangrijke observaties</b>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.</p>

## Waardering en toelichting van beleggingen voor risico pensioenfonds zonder genoteerde marktprijzen

<b>Risico</b>	<p>De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Beleggen voor risico van het pensioenfonds vindt plaats middels participaties in beleggingsfondsen. Deze beleggingen worden gewaardeerd op basis van een andere geschikte methode, zijnde de intrinsieke waarde per participatie.</p> <p>De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen kennen inherente waarderingonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers. In onze risico-inschatting houden wij rekening met het feit dat de onderliggende beleggingen van de aandelen- en obligatiebeleggingsfondsen veelal genoteerde marktprijzen als basis van de waardering kennen, hetgeen de schattingsonzekerheid verlaagt.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderinggrondslagen voor de beleggingen voor risico pensioenfonds beschreven in het hoofdstuk Toelichting op de grondslagen en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans onder 1. Beleggingen voor risico fonds van</p>
---------------	---

# CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

	<p>de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2022 € 362 miljoen in niet-(beurs)genoteerde fondsen. Dit betreft 98% van de totale beleggingen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen voor risico pensioenfondsen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.</p>
Onze controleaanpak	<p>Bij de controle van de beleggingen voor risico pensioenfondsen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen voor risico pensioenfondsen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen voor risico pensioenfondsen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen en – methoden geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfondsen per 31 december 2022.</p> <p>Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van participaties in beleggingsfondsen waarvoor een actieve markt bestaat, bestonden onder andere uit het afstemmen van de waardering met minimaal één (onafhankelijke) prijsbron. Voor beleggingsfondsen is er sprake van een actieve markt als de intrinsieke waarde dagelijks wordt gepubliceerd en deze intrinsieke waarde de basis is voor dagelijkse toe- en uittreding tot het beleggingsfonds door beleggers. Voor participaties in andere beleggingsfondsen, inclusief de beleggingsfondsen waarvoor wij niet zelfstandig kunnen vaststellen dat er sprake is van een actieve markt, hebben wij de waardering geverifieerd met gecontroleerde jaarrekeningen of een andere gecontroleerde opgave 2022 van deze beleggingsfondsen. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen voor risico pensioenfondsen geëvalueerd.</p>
Belangrijke observaties	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfondsen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.</p>

## Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Risico	<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente</p>
--------	---

	<p>informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, waarbij gebruik is gemaakt van de externe CBS-data 'Sterfte naar leeftijd, bedrijfssector en jaarbedrag uit loon, winst en pensioen, periode 2006-2017. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan de subjectieve elementen ervaringssterfte en kostenopslag van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in hoofdstuk Toelichting op de grondslagen en een nadere toelichting opgenomen in toelichting op de balans onder 6. Technische voorzieningen voor risico fonds van de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door de aanpassing van de UFR methodiek, overgang naar de nieuwe prognosetafel AG2022 en aanpassing van de opslag voor toekomstige kosten. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 10 miljoen hoger uitgekomen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.</p>
Onze controleaanpak	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van het pensioenfonds. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaire.</li><li>• Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaire en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.</li><li>• Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de</li></ul>



	<p>pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.</p>
Belangrijke observaties	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2022 of de toelichting van de technische voorzieningen.</p>

## Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie: met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

## Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

### Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

### Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

# CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

---

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

## Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 21 juni 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J. Slager RA

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

## Verantwoording Code Pensioenfondsen, februari 2023

Nr.	Norm	Aan voldaan?	Opmerkingen
I	<b>Thema: vertrouwen waarmaken</b>		
1	Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen, en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.	Ja	Het bestuur maakt in de besluitvorming gebruik van beslisdocumenten. Evenwichtige afweging van belangen is daarin opgenomen. In de fondsdocumenten is opgenomen dat het bestuur de eindverantwoordelijkheid heeft.
2	Het bestuur is verantwoordelijk en zorgt voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het heeft een visie op die uitvoering, stelt eisen waaraan deze moet voldoen en bepaalt welk kostenniveau aanvaardbaar is.	Ja	Het bestuur en sociale partners in de sector hebben afspraken gemaakt over de uitvoering in de opdrachtaanvaarding. Daarnaast heeft het fonds de eisen m.b.t. de uitvoering vastgelegd in het uitbestedingsbeleid.
3	Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij.	Ja	Het bestuur heeft de missie, visie en strategie vastgelegd in de Abtn van het fonds.
4	Bij alle besluiten legt het bestuur duidelijk vast op grond van welke overwegingen het besluit is genomen.	Ja	Bestuursbesluiten worden vastgelegd door middel van beslisdocumenten waarin aandacht wordt besteed aan de gehanteerde overwegingen. De onderbouwing van bestuursbesluiten worden daarnaast vastgelegd in notulen, en/of memo's en/of andere fondsdocumentatie.
5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het	Ja	In het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid, de gerealiseerde uitkomsten en gemaakte beleidskeuzes in het afgelopen jaar. Indien nodig vindt de noodzakelijke communicatie plaats naar belanghebbenden.

## VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

	pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.		
6	Het bestuur houdt rekening met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en draagt daarbij zorg voor optimaal rendement binnen een aanvaardbaar risico.	Ja	De verplichtingen van het fonds zijn het uitgangspunt bij het vaststellen van het strategisch beleggingsbeleid.
7	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	Ja	Het risicoprofiel van het beleggingsbeleid is afgeleid van de risicohouding van de belanghebbenden.
8	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risico management adequaat georganiseerd is.	Ja	Het bestuur beziet bij elk besluit de risico's vanuit een integraal perspectief. Dit is opgenomen in het gehanteerde beslisdocument.
9	Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	Ja	Het MPF beschikt over een (financieel) crisisplan.
<b>II</b>	<b>Thema: verantwoordelijkheid nemen</b>		
10	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	Ja	De rolverdeling en verantwoordelijkheden liggen vast in de governance van het fonds. Het fonds hanteert het Three Lines Model als basisprincipe waarop de rolverdeling tussen actoren is georganiseerd. De taakverdeling ligt daarnaast vast in statuten, bestuursreglement en geschiktheidsplan. De uitvoering van afspraken wordt gemonitord in diverse rapportages zoals de SLA's, de rapportages met betrekking tot de financiële positie en performance en de risico management rapportages.

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

11	Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	Ja	De afspraken met betrekking tot de uitbesteding liggen vast en worden gemonitord. Indien onvoldoende wordt gepresteerd in de uitvoering wordt actie ondernomen. Wanneer dit nodig is worden incidenten gemeld aan de toezichthoudende organen.
12	Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	Ja	Middels vastlegging en door monitoring van afspraken met betrekking tot (onder-)uitbesteding
13	Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of - indien van toepassing - via zijn aandeelhouderspositie	Ja	Middels vastlegging en door monitoring dat beleid van (onder-)uitbestedingpartijen in lijn is met het beleid van het fonds.
14	Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	Ja	Ieder jaar worden conform het uitbestedingsbeleid de uitbestedingspartijen geëvalueerd volgens vooraf vastgestelde evaluatiecriteria (dit wordt formeel vastgelegd).
III	<b>Thema: integer handelen</b>		
15	Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.	Ja	Het bestuur heeft een gedragscode vastgesteld. Deze is in 2021 voor het laatst geactualiseerd.
16	De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.	Ja	Dit is een vast onderdeel van de procedure inzake de gedragscode en wordt uitgevoerd door de compliance officer, die hierover rapporteert. bestuur, VO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen jaarlijks de naleving van de gedragscode.

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

17	Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	Ja	Dit is een vast onderdeel van de procedure inzake de gedragscode en wordt uitgevoerd door de compliance officer, die hierover rapporteert.
18	Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	Ja	Dit is een vast onderdeel van de procedure inzake de gedragscode en wordt uitgevoerd door de compliance officer, die hierover rapporteert.
19	Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.	Ja	Dit is uitgesloten via de statuten.
20	Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	Ja	Het MPF beschikt over een klokkenluiders- en incidentenregeling.
21	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	Ja	Uitbestedingsrelaties dienen een klokkenluiders- c.q. incidentenregeling te hebben. Deze eis is opgenomen in het uitbestedingsbeleid van het MPF.
22	Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).	Ja	Het bestuur monitort de veranderingen in wet- en regelgeving. In het geschiktheidsplan worden eisen gesteld aan alle bestuursleden. Bij de aanvang van een bestuursfunctie wordt verwacht dat een bestuurslid op de hoogte is van alle relevante-wet en regelgeving. Het bestuur wordt daarnaast ondersteund door externe partijen die eveneens op de hoogte zijn van relevante wet- en regelgeving en wijziging daarvan.

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

IV	Thema: kwaliteit nastreven		
23	Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is eerste aanspreekpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.	Ja	De rolverdeling binnen het bestuur en commissies en de verantwoordelijkheden en taakverdeling zijn vastgelegd in het functieprofiel, het geschiktheidsplan en de reglementen van het bestuur en de commissies. De voorzitter is het eerste aanspreekpunt.
24	Het bestuur waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.	Ja	Het fonds heeft een paritair bestuursmodel waar de belanghebbenden op een zo evenwichtig mogelijke wijze vertegenwoordigd zijn. Bij besluitvorming worden belangen evenwichtig afgewogen. Een evaluatie van het bestuur vindt jaarlijks plaats.
25	Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	Ja	Dit ligt vast in de statuten.
26	Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden.	Ja	Elk bestuurslid heeft de beschikking over een jaarlijks opleidingsbudget.  Het bestuur heeft een ontwikkelplan opgesteld dat periodiek geactualiseerd wordt, laatstelijk in februari 2023. In dit plan worden zowel de wensen vanuit de individuele bestuursleden als vanuit het totale bestuur opgenomen en gemanaged.
27	Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	Ja	Het bestuur staat open voor kritiek van o.a. de toezichthouder, maar ook andere belanghebbenden. Elk jaar worden aanbevelingen voor verbetering gedaan door onder andere het VO en de raad van toezicht. Deze worden opgevolgd of goed gemotiveerd niet opgevolgd. Over het algemeen volgt het bestuur de aanbevelingen op.

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

28	Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	Ja	Het bestuur heeft in 2022 een zelfevaluatie gedaan.
29	Het eigen functioneren is voor het BO een continu aandachtspunt. Het BO evalueert in elk geval jaarlijks het functioneren van het eigen orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het BO één keer in de drie jaar een onafhankelijk derde partij.	-	Niet van toepassing.
30	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	-	Het verantwoordingsorgaan evalueert in 2022 zijn functioneren.
<b>V</b>	<b>Thema: zorgvuldig benoemen</b>		
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Hierover heeft het bestuur van het MPF gerapporteerd in het jaarverslag 2022. Bij benoemingen geldt diversiteit als criterium.
32	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	Ja	Dit is vastgelegd in functieprofiel, geschiktheidsplan en matrix en het bestuursreglement. Jaarlijks vindt een evaluatie van het bestuur plaats. Zowel bij aantreden als bij tussentijdse evaluaties wordt hierop getoetst.



# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Gedeeltelijk	Hierover heeft het bestuur van het MPF gerapporteerd in het jaarverslag 2022. In het bestuur zit tenminste één man en één vrouw. Omdat bestuursleden worden voorgedragen door sociale partners ziet het bestuur geen toegevoegde waarde in een stappenplan. Wel wordt bij een vacature met klem verzocht een kandidaat voor te dragen die voldoet aan de diversiteitscriteria.
34	De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	Ja	Leden van het bestuur, VO en raad van toezicht worden in principe benoemd voor een periode van vier jaar en zijn tweemaal herbenoembaar. Op basis van de statuten kan het bestuur, met redenen omkleed, afwijken van het aantal herkiesbare termijnen.
35	Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	Ja	Maakt onderdeel uit van de door het bestuur opgestelde functieprofielen.
36	Het bestuur, het VO of het BO en de raad van toezicht leggen bij de vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.	Ja	Maakt onderdeel uit van de door het bestuur opgestelde functieprofielen.
37	Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	Ja	Bij vacatures wordt het criterium diversiteit opgenomen in het functieprofiel.

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

38	Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen.	Ja	Maakt onderdeel uit van de door het bestuur opgestelde functieprofielen. Het bestuur kijkt niet alleen of de kandidaat past in de diversiteitsdoelstellingen maar ook naar de wijze waarop de kandidaat het bestuur complementeert.
39	Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	Ja	Dit is vastgelegd in statuten en reglementen. Een bestuurslid wordt benoemd door het bestuur na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van het bestuur wordt ontslagen door het bestuur na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het VO. Het bestuur ontslaat een lid van de raad van toezicht na bindend advies van het VO en het horen van het betreffende lid en de raad van toezicht. Een lid van het VO wordt benoemd door het bestuur na goedkeuring van de raad van toezicht. Het VO ontslaat een lid van het VO na het horen van het betreffende lid en de raad van toezicht. In uitzonderlijke gevallen kan het bestuur, na goedkeuring van de raad van toezicht, een lid van het VO ontslaan.
40	Het bestuur zorgt dat de statuten een schorsingsprocedure kennen.	Ja	Een schorsingsprocedure is vastgelegd in de statuten.
<b>VI</b>	<b>Thema: gepast belonen</b>		
41	Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds.  Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak,	Ja	Dit is vastgelegd in het functieprofiel en het beloningsbeleid. Het beloningsbeleid is in overeenstemming met de doelstellingen en het overige beleid van het fonds.

## VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

	onderneming of beroepsgroep waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.		
42	De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.	Ja	De verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag zijn vastgesteld door het bestuur en liggen vast in de functieprofielen. Het beloningsbeleid is opgesteld in overeenstemming hiermee.
43	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie-gerelateerde beloningen. Prestatiegerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.	Ja	Het bestuur ontvangt geen prestatie-gerelateerde beloningen.
44	Het bestuur voorkomt dat door een te hoge beloning van de leden van het intern toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	Ja	Dit wordt ondervangen in het beloningsbeleid.
45	Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie- of ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagredenen.	Ja	
<b>VII</b>	<b>Thema: toezicht houden en inspraak waarborgen</b>		
46	Intern toezicht draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering.	Ja	Dit is vastgelegd in het functieprofiel, geschiktheidsplan- en matrix, en het bestuursmodel. De raad van toezicht stelt tevens elk jaar een rapportage op die wordt gedeeld met het bestuur.
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De raad van toezicht rapporteert jaarlijks aan de hand van de acht

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

			thema's in het jaarverslag over naleving en toepassing van deze Code.
48	Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.	Ja	Dit is vastgelegd in het functieprofiel, geschiktheidsplan- en matrix, en het bestuursmodel. De raad van toezicht stelt tevens elk jaar een rapportage op die wordt gedeeld met het bestuur.
49	De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	Ja	Dit is vastgelegd in het functieprofiel, geschiktheidsplan- en matrix, en het bestuursmodel.
50	Het bestuur weegt de aanbevelingen van raad van toezicht of visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	Ja	Het bestuur beraadt zich zorgvuldig over de wijze van opvolging van de aanbevelingen van de raad van toezicht en koppelt de wijze van opvolging terug aan de raad van toezicht.
51	Het BO voert zijn taak uit als 'goed huisvader' (m/v) voor alle belanghebbenden.	-	Niet van toepassing
52	Het BO zorgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	-	Niet van toepassing
53	Het BO bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het BO of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt.	-	Niet van toepassing
54	Het BO onderneemt actie als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert.	-	Niet van toepassing
55	Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO dan wel het BO bij het afleggen van verantwoording.	Ja	Het bestuur vergadert tweemaal per jaar gezamenlijk met het VO.
56	Het bestuur draagt de accountant of actuaaris die controle uitvoert in beginsel geen andere	Ja	Dit ligt vast in de opdracht. In het beleid van het pensioenfonds wordt onafhankelijkheid

# VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

	werkzaamheden op dan controle. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.		van en tussen de adviserende actuaris, de certificerende actuaris en de accountant geborgd. Ook is de mogelijkheid opgenomen om de actuaris werkzaamheden te laten vervullen ten behoeve van de sleutelfunctie actuarieel.
57	Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en VO of BO van de uitkomst op de hoogte.	Ja	Het functioneren van de accountant/actuaris vindt periodiek plaats. In 2019, 2020 en 2021 heeft een evaluatie plaatsgevonden.
<b>VIII</b>	<b>Thema: transparantie bevorderen</b>		
58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	Hierover heeft het bestuur van het MPF gerapporteerd in het jaarverslag 2022. Missie, visie en strategie staan ook in de Abtn, die in te zien is op de website van het pensioenfonds.
59	Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	Ja	De fondsdocumenten (waaronder statuten, Abtn beloningsbeleid etc.) worden op de website van het fonds gepubliceerd. Tevens vindt communicatie plaats via de website. Het bestuur rapporteert hier ook over in het jaarverslag.
60	Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	Ja	De fondsdocumenten (waaronder statuten, Abtn beloningsbeleid etc.) worden op de website van het fonds gepubliceerd. Ook vindt communicatie plaats via de website. Tevens vindt verantwoording plaats in het bestuursverslag.
61	Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	Ja	De fondsdocumenten (waaronder statuten, Abtn beloningsbeleid etc.) worden op de website van het fonds gepubliceerd. Ook vindt communicatie plaats via de website. Tevens vindt verantwoording plaats in het bestuursverslag.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat	Ja	Hierover heeft het bestuur van het MPF gerapporteerd in het jaarverslag 2022.

## VERANTWOORDING CODE PENSIOENFONDSEN

	deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.		
63	Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	Ja	Dit ligt vast in het communicatiebeleid- en plan. Het communicatieplan wordt jaarlijks vastgesteld.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	Hierover heeft het bestuur van het MPF gerapporteerd in het jaarverslag 2022.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Hierover heeft het bestuur van het MPF gerapporteerd in het jaarverslag 2022. Het fonds heeft een klachtenreglement en een geschillenreglement die zijn gepubliceerd op de website en voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk zijn. Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over eventuele klachten en geschillen, de afhandeling daarvan en het gevolg dat daaraan wordt gegeven.